

fuzinar

Leto XXIII

Ravne na Koroškem, 15. septembra 1986

Št. 9

Iskanje rezerv in analiza napak – naša stalna naloga

Dobri indeksi realizacije in dohodka v 1. polletju 1986 še niso zadosten dokaz za uspešno poslovanje naše železarne. Da bi bil namreč padec produktivnosti predvsem posledica asortimentskega premika proizvodnje, ne drži povsem. Pojavlja se le ponekod kot pozitiven trend kvaliteta premika, marsikje pa to ni resnica.

Ko je beseda o uspehu delovne organizacije, si ne smemo delati utvar, da je to predvsem rezultat fizičnih kazalcev proizvodnje. Bolj vplivajo nanj cene stroškov ter prodaje in seveda razne finančne dejavnosti, nikakor pa ne fizična ali asortimentska produktivnost oziroma slednja le v določeni meri.

Zato se mora vsak tozdi sam na podlagi analiz prepričati, koliko je napredek, če ga ocenjujemo objektivno, res takšen, kot ga kažejo nekateri kazalci, in koliko smo torej v celoti kot delovna organizacija izkoristili možnosti, ki jih imamo na obstoječih proizvodnih napravah, pri razvoju tehnologije, pri surovinah, pri specifičnih potrošnjah (materiali, energija), pri količini proizvodnje, pri medsebojnih obveznostih itn.

Ko ocenjujemo prizadevanje in odgovornost za ekonomski, razvojni in kvalitetni napredek, vidimo, da še ne izkoriščamo maksimalno svojega znanja, nadzora, spremljanja lastne informatike in pravočasnega ukrepanja na ravneh področne odgovornosti. Če bi se tu obnašali intenzivno uspešno, bi si povečali ugled, tehnološko disciplino, splošno disciplino, izkoriščenost kapacitet, boljši nadzor nad napravami, imeli bi manj nekvalitetnih delovnih operacij, manj ponavljanja,

boljše prodajne roke ter večji konkurenčni korak na domačem in tujem trgu.

Premalo je torej samo ime Ravne, premalo se je zanašati na minuli razvoj in delo, kajti konkurenca postaja vse trša in trg vedno bolj zahteven glede kvalitete, rokov in cen. V neskončnost ne bomo mogli zidati cen. Iskati bo treba rezerve za konkurenčnost. Teh pa je veliko: od materialov, produktivnosti in asortimenta, do energije, seveda pa tudi količina prodanih proizvodov.

Vprašanje je, ali vodilni in vodstveni delavci dovolj resno, pri nekaterih odgovornih pa: ali sploh razpravljajo na svojih delovnih področjih o naštetih problemih (npr. o dvigu produktivnosti). Če bodo vodilni občasno analizirali ta področja skupaj s svojimi rezultati kadri, bomo neke bolj, neke manj želi dodatne uspehe. Rezultat bo večja in perspektivnejša ekonomska moč naše delovne organizacije. Lažje nam bo in boljše nam bo.

Zato ne čakajmo, iščimo rezerve, analizirajmo napake. To naj bo naša stalna in najbolj odgovorna naloga!

(Vir: avgustovska okrožnica poslovnega odbora ravnateljcem)

SOLIDARNOST ✓

Ko bomo brali to besedilo, bomo verjetno poznali odgovore na večino vprašanj, ki smo jih postavljali konec julija po tozdi in delovnih skupnostih ob prvem pozivu k solidarnosti z občinama Dravograd in Radlje, ki ju je prizadelo junijsko neurje. Ker pa nikoli ne moremo vedeti in predvideti, kdaj bo podobna solidar-

nost spet potrebna, je prav, da si ta pojem razčistimo. Večinoma je treba pomagati hitro in v sili ni časa za razmišljanje ter dolgo-vezenje. Dvakrat da, kdor hitro da.

Čut za solidarnost, za pomoč v stiski, za družnost in vzajemnost je v nas globlje, kot se morda zavedamo. Če bi ga ne bilo, bi morali ne bilo niti človeštva, saj so bili ljudje v davni zgodovini kot posamezniki nasproti naravi še mnogo bolj neobgleni kot danes. Če se ne bi bili družili v trdne skupnosti in si med seboj nenehno pomagali, bi bil komaj kateri preživel.

Kakorkoli se razgledujemo po zgodovini (zadnja vojna je gotovo najbližji in najbolj nazoren primer), vedno znova srečamo zgled in dokaze, da človek v sebični osami ne more obstati. Posebno znana in slavna je proletarska solidarnost iz časov bojev za osnovne pravice delavcev, ko so delavci prav z medsebojno pomočjo uspešno izbojevali prenekatere zmago.

Človek 20. stoletja je nedvomno mnogo močnejši kot njegovi predniki v preteklosti, je pa obenem šibkejši, kot sam verjame. Niti nismo absolutni gospodarji naravnih sil niti ne moremo obstajati kot samozadovoljni posamezniki.

Dovolj je npr., da si v hribih zvinemo nogo ali da nam na odročni cesti odpove avto, pa smo že zelo odvisni od pomoči drugih. Nič drugače pa ni tudi v vsakdanjem življenju.

Zato pomagajmo danes drugim, da bodo jutri drugi nam.

Vsakdanje poti

Naše delo v juliju

V juliju smo dosegli planirano skupno proizvodnjo 94,1 odst., v kumulativni 98,8 odst. Odprema 95,8 odst., v kumulativni presežena za 4,7 odst. Fakturirano realizacijo smo dosegli 98,2 odst., v kumulativni 95,1 odst. Dolarski izvoz smo dosegli 65,1 odst., v kumulativni 67,1 odst., dinarskega pa 66,4 odst., v kumulativni 55,6 odst. Uspešnejši smo bili pri prodaji na domačem trgu, kjer smo presegli vrednostni plan za 7,3 odst., v kumulativni 6,3 odst.

SKUPNA PROIZVODNJA

Jeklarna je v juliju presegla plan skupne proizvodnje za 1,0 odst., v kumulativni 1,5 odst. Zaradi okvare bloominga v Valjarni je izpadlo okoli 1.500 t proizvodnje. Z materiali je bil tozadovoljivo oskrbljen, skladišča jeklenih odpadkov so še vedno prepolna. Težave povzročajo prevelik odst. Cu v starem železu.

Jeklolivarna je plan proizvodnje dosegla le 80,4 odst. To je znatno manj kot v preteklih mesecih. Vzroki so bili izpad VF-peči Siemens, krajši mesec zaradi praznikov in dopusti. To je povzročilo ozka grla, ki so zavirala celotno proizvodnjo. Več pa se bi proizvedlo tudi, če bi investicijska izgradnja v livarni težke litine potekala hitreje.

Zaskrbljenost je tudi zaradi nizkih cen na večjem delu proizvodnega programa, saj s prodajno ceno že dalj časa ne pokrivajo več niti materialnih stroškov. Oboje morajo čimprej rešiti, vendar na to sami ne morejo vplivati, ker so te zadeve v pristojnosti drugih služb.

V Valjarni so se julija le na težki progi približali mesečnemu načrtu, saj je bilo kljub okvari na kleščnem žerjavu in ogroddu težke proge doseženo 99,0 odst. plana. Na srednji in lahki progi

je bil uspešno opravljen redni letni remont, ki je trajal kljub pomanjkanju vzdrževalcev le 14 dni. Tako je bilo izdelanih srednjih profilov za 76,1 odst. in lahkih za 51,2 odst.

Kovačnica je presegla plan za 3,9 odst., v kumulativni 2,8 odst., kar je glede na vroče poletje zelo ugodno. Dostava ingotov iz Jeklarnice je potekala normalno, kvaliteta pa se ni izboljšala. Precej šarž, ki so bile naročene za vakuumiranje, je nevakuumiranih, kar se izraža na kosmičih in poroznosti izdelkov. Precej je porasel izmeček, ki znaša 1,5 odst., medtem ko je skupna neuspela proizvodnja v mejah normale. Še vedno je premajhna dostava gredic orodnih jekel iz Valjarne in precej je zgrešenih analiz šarž.

Tudi v Jeklovleku proizvodnja ni potekala po planu, saj je zaostala za 19,4 odst., v kumulativni 30,6 odst. Presežena je bila le pri vlečni žici za 2,9 odst., medtem ko so pri ostalem asortimentu zaradi pomanjkanja vložka zaostali za planom. Pri vlečenem jeklu je bila proizvodnja dosežena 81,4 odst., pri luščenem 79,1 odst. in pri brušenem 77,0 odst.

Od mehansko predelovalnih tozdov so plan skupne proizvodnje presegli Orodjarna 4,6 odst., Pnevmatični stroji 8,6 odst., TRO 3,6 odst. in Kovinarstvo 9,2 odst.

Za planom so zaostali TSD 7,4 odst., Stroji in deli 30,0 odst., Industrijski noži pri proizvodnji nožev in brzoreznega orodja za 18,4 odst., Vzmerni 22,3 odst., Armature 26,6 odst., Bratstvo pri proizvodnji pil za 54,5 odst. in Monter za 4,4 odst. Težave v tozdih so nastajale predvsem zaradi pomanjkanja vložka (predvsem

valjani profili), ponekod pa tudi ni dovolj naročil. K nedoseganju mesečnega plana pa je pripomogel tudi visok izostanek zaradi letnih dopustov.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Količinska prodaja na domačem trgu je bila julija dosežena 108,2 odst., v kumulativni 117,4 odst., vrednostno pa 107,3 odst., v kumulativni 106,3 odst. Za količinski planom so zaostali tozdi: Jeklolivarna 38,1 odst., Stroji in deli 26,5 odst., Industrijski noži 25,4 odst., Vzmerni 29,1 odst., TRO 16,6 odst., Armature 65,7 odst. in Bratstvo pri prodaji pil 57,7 odst. Plan je bil presežen v Valjarni za 17,6 odst., Kovačnici 10,5 odst., Jeklovleku 7,2 odst., TSD 38,3 odst., Orodjarni 14,2 odst., Pnevmatičnih strojih 5,7 odst., Kovinarstvu 16,2 odst. in Monterju 1,1 odst.

Vrednostni plan pa je bil presežen v Valjarni 19,9 odst., Kovačnici 8,8 odst., TSD 1,2 odst., Orodjarni 64,2 odst., Strojih in delih 16,6 odst., Pnevmatičnih strojih 27,9 odst., Kovinarstvu 27,3 odst., Bratstvu 3,1 odst. in Monterju 30,2 odst. Najbolj pa so za planom zaostali v Jeklolivarni 33,1 odst., in Armaturah 34,8 odst.

IZVOZ

Julijsko vrednostno realizacijo izvoza lahko ocenimo kot zelo uspešno glede na počitniški mesec, ko so na dopustu naši delavci in tudi tuji partnerji. Tako smo operativni plan konvertibilnega izvoza presegli za 28 odst., medtem ko je bil izvoz na klirinško področje dosežen le 29 odst., ker nismo uspeli dobiti dovoljenja za odpremo gotovih stiskalnic za

ZSSR. Zaradi dopustov tudi poslov nismo zaključevali.

UVOZ

V juliju se je nadaljeval problem devizne nelikvidnosti bank (Ljubljanske banke), kar smo čutili pri uvozu rezervnih delov, orodja in pomožnega materiala. Na akreditivne je še vedno treba čakati več kot dva meseca, tuj dobavitelji pa zaradi poznane slabosti plačilne sposobnosti v Jugoslaviji nočejo tvegati z dobavami pred zagotovitvijo plačila.

Zaloge A-materialov so bile nad kritično mejo, saj smo s posebnimi posli — uvoz FeCr surafine preko koop. SCHMIDT in uvoz proti ognju odpornega materiala preko sejemskega kontingenta Tehnoimpexa zagotovili potrebne količine teh materialov za nemoteno proizvodnjo v juliju.

Velike probleme imamo pri kooperaciji S&B, saj negativni saldo po evidenci tujega partnerja znaša 3,5 mio DM v naše breme. Posledica tega je ustavev vsakršnega uvoza, dokler z izvozom salda ne bomo pokrili. Vzrok je slab odzivem materiala S&B ter slaba koordinacija med izvozom in uvozom.

NABAVA

Zaloge starega železa smo zmanjšali s tem, da smo z učinkovitimi ukrepi zavezali dobave. Pojavljajo se veliki pritiski z vseh strani in nivojev, saj imamo že tri mesece praktično zaprt dotok materialov. Dobave ferolegur so bile delno sanirane. Zaloge FeCr in Mn legur smo znižali na dopustne količine. Problematičen je bil samo FeCr surafine zaradi ponovne okvare drobilca v Jorgunovcu. Nabava pomožnih materialov in rezervnih delov je bila zadovoljiva.

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V juliju je znašal izkoristek delovnega časa 79,70 odst., odsotnosti pa 20,30 odst. Odsotnosti so bile razdeljene takole:

- letni dopust 7,21 %
- izredno plačani dopust 0,91 %
- službena potovanja 0,36 %
- prazniki 3,41 %
- bolezni 7,21 %
- druge plačane odsotnosti 1,08 %
- neplačane odsotnosti 0,12 %
- * ure v podaljšanem delovnem času 1,98 %

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ %		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	julij	zbir	julij	zbir	julij	zbir	julij	zbir	julij	zbir	julij	zbir
JEKLARNA	101,0	101,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	80,4	86,4	75,8	89,9	75,6	82,5	153,2	227,2	148,6	150,6	66,9	74,5
VALJARNA	88,6	98,9	99,7	116,2	112,7	118,5	85,6	105,7	83,6	84,6	119,9	126,9
KOVAČNICA	103,9	102,8	108,9	100,7	110,8	103,0	128,7	102,4	124,4	81,9	108,8	106,1
JEKLOVLEK	80,6	69,4	80,0	71,2	88,4	84,0	36,2	41,0	35,1	32,7	97,8	93,1
TEŽKI STROJNI DELI	92,6	88,3	87,6	96,4	64,2	56,6	24,9	21,0	29,3	21,3	101,2	93,9
ORODJARNA	104,6	110,3	107,9	116,5	163,0	139,4	120,0	140,5	118,0	110,9	164,2	140,2
STROJI IN DELI	70,0	82,4	66,7	79,2	91,9	83,8	36,2	40,3	37,5	34,2	116,6	106,3
- NOŽI, BRZOREZ, OROD.	81,6	84,4	77,0	82,5	94,6	91,2	87,7	71,1	88,6	59,2	97,4	106,0
- GREDICE	25,3	74,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	54,9	79,7	77,0	82,5	98,7	93,4	100,1	77,7	100,9	64,5	97,7	106,7
PNEVMATIČNI STROJI	108,6	109,6	109,2	109,5	132,0	106,2	284,1	239,6	274,8	204,3	127,9	103,4
VZMETARNA	77,7	86,4	78,3	87,1	94,6	98,1	293,2	113,2	285,3	94,4	86,6	98,3
TRO	103,6	104,8	84,5	95,4	95,2	88,9	99,1	66,6	93,9	56,4	95,5	96,6
KOVINARSTVO	109,2	98,2	115,5	106,6	127,7	101,6	157,1	69,4	136,8	58,2	127,3	103,2
ARMATURE	73,4	78,4	73,6	73,5	65,3	58,9	66,1	62,6	65,4	52,3	65,2	68,5
BRATSTVO (PILE)	45,5	74,2	42,3	84,2	103,1	165,5	-	-	-	-	103,1	165,5
MONTER	95,6	91,2	103,2	97,0	117,6	104,6	57,2	45,0	54,0	35,7	130,2	118,2
KALILNICA	-	-	-	-	129,0	188,2	-	-	-	-	129,0	188,2
STORITVE DRUGIH TOZD	-	-	-	-	62,9	78,1	-	-	-	-	62,1	77,5
DELOVNA ORGANIZACIJA	94,1	98,8	95,8	104,7	98,2	95,1	65,1	67,1	66,4	55,6	107,3	106,3

Naša prihodnost so tržno zanimivi, kakovostni in konkurenčni izdelki

V »Smernice razvoja in gospodarjenja Železarn Ravne« je v začetku letošnjega leta predsednik poslovnega odbora Gvido Kacal zapisal: »Proizvodnja tržno potrjenih, kvalitetnih in s konkurenčnimi stroški izdelanih proizvodov je edina garancija za našo jutrišnjo zaposlitev.« Tako je izpostavil tri naše najpomembnejše determinante: **asortiment, kakovost ter stroške** in je z drugimi besedami rekel, da bo Železarna Ravne uspešna obdržati svoj ugled v svetu in doma, če bo:

- pravočasno znala ponuditi trgu, kar bo ta iskal
- stalno prodajala brezhibno kakovost
- zmogla biti konkurenčna.

Po polletju je prav, da ugotovimo, kako nam v železarni uspeva pot k tej jasno začrtani prihodnosti. Ker je naša osnova metalurgija, izhajamo iz nje.

Govori **Milan Dobovišek**, član poslovnega odbora za področje proizvodnje in tehnologije.

SMER JE PRAVA

»Načelno teče naš razvoj črne metalurgije, torej jeklarstva, livarstva, varstva in kovaštva, v pravilno začrtani smeri in doslej, razen manjših spodrslijajev, večjih napak v njem nismo naredili. Pri modernizaciji se nismo nepravilno odločali za investicije. Vprašanje je samo, ali je bilo njihovo izvajanje dovolj hitro in ali smo imeli zadostne možnosti za najbolj učinkovit razvoj celotne tople predelave. Sredstev je vedno primanjkovalo, a kljub temu smo v osnovi metalurgijo uspeli spraviti na tehnološko in kvalitetno solidno raven, tako da smo danes sposobni izdelovati in predelovati vrsto zahtevnih jekel, ki jih pred jeklarskim razvojem nismo mogli.

V ASORTIMENTU SO ŠE MOŽNOSTI

Železarna Ravne je danes sposobna izdelovati še več vrst še bolj zahtevnih jekel, kot jih že, vendar je vprašanje, če bi bilo to ekonomično. Majhne količine nekaterih zahtevnih vrst jekel namreč ne bi bile več konkurenčne, ne zaradi produktivnosti in ne zaradi stroškov.

Mejo asortimenta je zelo težko določiti, saj v svetu nenehno osvajajo nova jekla, ki jih zahteva razvoj (za satelite, rakete). Z računalniškim »boomom« se tehnika, ki uporablja tudi jeklo in njegove proizvode, razvija strahovito hitro, s tem v zvezi pa so tudi vedno nove zahteve po novih in posebnih mehanskih lastnostih jekla. Tem zahtevam moramo prilagoditi tudi mi svojo tehnologijo. Železarji na Ravnah bi jo lahko, saj imamo praktično najmodernejše metode dela, vendar se pri tem pojavi vprašanje dodatnih investicij v jeklarstvo, ki naj bi prinesle bistveno znižanje stro-

škov proizvodnje, vendar bi jih bilo možno uporabljati samo pri ravanskem visoko legiranem jeklu, naš asortiment pa je še vedno pretežno srednje legiran. Toda tudi pri tem so še možnosti za znižanje njegovih stroškov. Gre za t. i. kontinuirno vlivno napravo, »konti liv«, vlivanje direktno v gredice, s katero bi samo v Jek-

Milan Dobovišek

larni in Valjarni povečali izplen za 8–10%. Zal pride v poštev samo za določene vrste jekla. Nekateri vrste jekla bi v stari jeklarni, kjer ne bi bilo liva konti, še klasično vlivali v ingote. Če bo denar in če se bomo pravočasno odločili za mesto naprave, bi morali investicijo izvesti v letih 1989/90. Z njo bi zelo olajšali del težkega dela v livni jami in tako odpravili ozka grla. Že kdaj prej se za napravo nismo odločili, ker smo izbrali drugačne investicije, poleg tega pa tudi tehnologija horizontalne naprave konti, ki jo nameravamo mi uvesti, še ni dognana. Za klasično napravo se nismo odločili zaradi prostora in stroškov, kdaj bo horizontalna, pa je odvisno od treh večjih firm, ki njeno tehnologijo osvajajo.

NAŠA KAKOVOST JE SUPERIORNA

Ne glede na to je lahko vlivanje našega programa jekla v kobile še vedno ekonomsko donosno, če delamo zelo kvalitetno — z nizkimi odpadki, z minimalnim izmečkom ter z dobrim analitičnim zadetjem. Kakovost našega vlivanja v ingote je zelo dobra, in smo na jugoslovanskem trgu z njo superiorni, prav tako pa z njo z drugimi zahodnimi dobavitelji enakovredni na zahtevnem zahodnoevropskem trgu. Je pa kvaliteta zelo odvisna od človeka in od reda pri delu. Topilec mora dobro paziti na tehnološki proces taljenja, v livni jami mora biti red, mora biti čisto, zelo pomembna je priprava starega železa itd. V

njem mora biti čim manj oligoelementov, da je čim manj sekundarnih šarž, in na njegovem skladišču mora biti red. Pri nas so s tem zaenkrat še težave, saj je skladišče starega železa premajhno. Če bi terminal jeklenih odpadkov v Mariboru prevzel del sortiranja in če bi bili sposobni organizirati redni prevoz, bi lahko bil pregled boljši. Glavni razlog za nered so naši zbiralci starega železa, tako domači kot tuji, ki ne delajo tako, kot bi mi želeli.

STROŠKE SE DA ZMANJŠATI NA MNOGO NAČINOV

Odpadke bi bilo treba nujno sortirati. Zdaj je namreč cena jugoslovanskega starega železa v trenutku zakladanja v peč previsoka, višja kot kjerkoli drugje na Zahodu. Torej je začetek naših previsokih stroškov že cena starega železa. Produktivnost, izplen, odpadke, izmeček pa so drugi delovi povzanih stroškov. Takšne izdatke jugoslovanski trg pri jugoslovanskih cenah prenese, tuji jih pa ne, predvsem zaradi nakupa jekla po zelo nizkih cenah v tistih deželah, v katerih so stroški surovin bistveno nižji oz. v katerih je dodatno subvencionirana izvozna prodaja jekla (Brazilija, Južna Koreja, Južna Afrika, vzhodne države).

Če govorimo o ceni električne energije, ki pri nas rapidno narašča, je treba poudariti, da je tudi drugod po svetu elektrika draga, da bo njena cena v prihodnje še naraščala, ker so stroški njenega pridobivanja visoki, in da je draga predvsem za gospodinjstvo, za industrijo pa ne. Seveda je vprašanje, če je to prav, a dejstvo je takšno. V industriji, torej

tudi pri nas, pa imamo možnosti za njeno pocenitev v svojih rokah: v energetsko optimalni izdelavi jekel, v pravih talilnih procesih, katerih posledica je višja produktivnost (peč se med šaržami ne sme preveč ohlajati, ker se izgublja toplota). Cene drugih energetskih medijev (mazut, propan-butan) pri nas trenutno sicer ne naraščajo, ker so njihove svetovne cene močno padle, vendar njihova stalno nizka cena tudi v prihodnje ni zagotovljena. Zato v železarni že razmišljamo o novi investiciji — pravi tehnološki poti v smislu zniževanja porabe drugih energetskih medijev in o ekonomski uporabi odpadnih toplot. Dejansko na tem že delamo, vprašanje je samo, če smo dovolj hitri.

Veliko možnost za zmanjšanje specifične porabe energije vidim tudi v tehnoloških postopkih, kajti njihovo ponavljanje v predelavi jekla predstavlja visoke stroške. Precejšnje rezerve so še tudi v odpravi ozkih grl in pasti v toplotni predelavi (Kovačnica in Valjarna), ki nam zaenkrat še ne omogočajo hitrega dviga visoko legiranega asortimenta, za katerega pa smo ravenški železarji »poklicani«. Upamo, da bomo pomankljivosti etapno uspeli odpraviti. Pri tem moramo točno vedeti, kakšen naj bo vrstni red, kajti sredstev za investicijske gradnje ni nikoli preveč. Takšne nujne investicije bi bile: v Kovačnici vmesno toplo čiščenje visoko legiranih jekel in termična obdelava, v Valjarni rekonstrukcija težke proge, nova ogrevalna peč, čiščenje škaj s površine valjanca, dodatna termična obdelava in dodatna oprema adjustaže, v Jeklolivarni dokončna usposobitev nove livarne, dovolj jekla za novi livni stroj in dodatna humanizacija del. V celotni metalurgiji pa je seveda zelo pomembno še kadrovsko vprašanje, saj zelo manjka kvalificiranih delavcev kljub sorazmerno dobrim osebnim dohodkom.

Helena Merkač

Natančno delo

Pred Kragujevcem

NAŠI PRED ZVEZNIM DELOVNIM SREČANJEM 10. OKTOBRA V KRAGUJEVCU — V SLOVENSKE EKIPI BO 45 LJUDI, NAJVEČ IZ KOROŠKE REGIJE — TO NE BO TURISTIČNO POTOVANJE, AMPAK ZA VSE ODGOVORNA POT

O občutkih, vtisih in rezultatih bomo pisali v novembrski številki Informativnega fužinarja, tokrat pa o pripravah naših na to najzahtevnejšo preizkušnjo dela kovinarjev v Jugoslaviji.

Predvidoma bomo v železarni z intenzivnimi pripravami začeli v tem mesecu.

Ne glede na znatno nadpoprečne teoretične rezultate naših najboljših z republiškega delovnega srečanja junija na Ravnah, bodo priprave najprej teoretične. Zanje je zadolžen izvršni odbor konference sindikata, posebej predsednik Franjo Miklavc. Osnova za pripravo je pregled literature, predpisane za tovrstna srečanja, ki smo ga v železarni uspešno dobiti. Seveda bo moral gradivo preštudirati vsak tekmovalac sam, sindikat pa bo potem organiziral razgovor, na katerem bodo skušali rešiti še vsa sporna vprašanja in na osnovi izkušenj prejšnjih zveznih tekmovanj opozoriti na najbolj pomembna. Posebnih težav pri teoriji ne bi smelo biti, sploh pri vprašanjih iz samoupravljanja in varstva pri delu ne, saj gre za našo aktivno zakonodajo, prav tako pri vprašanjih iz stroke ne, saj jo morajo tekmovalci dokaj dobro poznati iz svojih praktičnih izkušenj. Tudi jezik ne bo ovira, kajti vprašanja bodo prevedena v slovenščino. Za to je odgovoren naš delavec, član zvezne žirije, Dušan Pahor.

Zelo pomembna bo tudi priprava na praktični del srečanja. Bo dvojna: mentorjev in tekmovalcev. Mentorji, to so sposobni ljudje, dolgoletni navdušenci nad tekmovanji dela, včasni udeleženci, zdaj pa sodelavci srečanj Franc Krauser, Viktor Podjavoršek, Pa-

vel Goltnik in Janez Miklavc iz železarne, imajo zagotovo zelo odgovorno zadolžitev. Njihova neposredna prisotnost na srečanju je eden pogojev za uspešno delo, pomemben pa je tudi njihov delež v praktični pripravi. Dobro morajo preučiti vso tehnično dokumentacijo, posebej področje merjenih in ocenjevalnih kod, določiti zaporedje izdelovalnih operacij, določiti najustrežnejši izdelovalni čas itd. Slednje pomeni najti najboljše razmerje med časom in kvaliteto. Pri tem je praktična usmeritev naslednja: ne se koncentrirati na čas, pač pa na kakovost opravljenega dela, da bo izdelek uporaben, torej za listo A in ne B. Pomembno je biti prepričan, da je izdelovalni čas na tekmovanju zagotovo preizkušen, da je zelo važna pravilnost vseh izdelovalnih faz itd. Vse te napotke bodo dajali mentorji tekmovalcem na posebnih razgovorih pred srečanjem. Poleg tega jim bodo skušali pripraviti eksperimentalne ocenjevalne liste in omogočiti praktično preizkušnjo: dejansko narediti izdelek. Pri tem bo zelo pomembno iz tehnološkega lista izbrati ustrezne obdelovalne stroje, ustrezno merilno ter obdelovalno orodje in pribor. Če bo treba, bodo tekmovalci za kakšen dan šli na prakso v druge delovne organizacije v sosesčini, ki imajo boljše pogoje za dobro pripravo. Sicer se približno ve, kateri izdelek bo na zveznem srečanju treba narediti, vendar so pričakovane še nekatere spremembe. Naši upajo, da jih bodo o njih, če bodo, pravočasno obvestili, ne šele pri delu za oceno.

Če bo vse prav, posebnih zapletov ne bi smelo biti. Kot pravi **Alojz Janežič**, vodja slovenske

ekipe za zvezno srečanje in vir informacij za ta zapis, si bodo vsi udeleženci zelo prizadevali, da na zvezni ravni uspemo. Ker pa je tako srečanje dostikrat kljub vsemu splet še neznanih okoliščin, bo treba imeti tudi kanček sreče, da bodo naši delavci z dobrimi uvrstitvami v jugoslovanskem merilu dokazali, da rezultati na republiškem srečanju niso bili le

plod slučajnosti ali prednosti domačega terena.

Torej: Kaučič, Kupljen, Razdevšek, Rozman, Skuk in Hovnik iz železarne, Praper iz Integrala ter Tomšič iz mežiškega rudnika — veliko sreče v Kragujevcu! Da ste sposobni, ste enkrat že dokazali. Po dobrih pripravah znate zagotovo uspeti tudi drugič.

H. M.

Delovni tekmovalac

SPREMENJEN PROIZVODNI PROGRAM VZMETARNE

Po sklepu poslovnega odbora Železarne Ravne je predvideno, da bodo vzmeti v tozdu Vzmetarna delali le še do konca leta 1987. Tako so obveščeni tudi delavci.

Glavni razlogi za to so trije.

1. Po srednjeročnem programu v Valjarni ne bodo več izdelovali vzmetnih jekel, ker bodo lahko zaradi novih žarilnih zmogljivosti povečali proizvodnjo drugih kvalit. Voziti tovrstni vložek iz Stor se ne bi splačalo, poleg tega pa je naša usmeritev, da sami predelamo čimveč domačega jekla.

2. Delovni pogoji v Vzmetarni so zelo slabi. Fizični napor je izreden, saj delavci na dan ročno preložijo tudi do 5 ton materiala. Zato je v tozdu veliko invalidov, predvsem zaradi okvar na okončinah.

3. Zmogljivosti strojnega parka v Vzmetarni so okrog 700 ton iz-

delkov mesečno, a jih zaradi zastarelosti strojev naredijo le okrog 420 ton. Največji kupec vzmeti je TAM Maribor — zaradi bližine. Možnosti za izvoz v Ameriko so, a zaradi nekonkurenčnih cen Vzmetarna ne izvažajo.

Najverjetneje bo zato po letu 1987 Vzmetarna prevzela program, kot ga ima Jeklovlek. Vložek bo zagotovljen iz Valjarne, izpad naših vzmeti na trgu pa bodo zlahka nadomestili drugi proizvajalci, kot sta Kraljevo in Suhotica. Zaradi tega dejstva se tudi modernizirati Vzmetarne ne splača.

V tozdu menijo, da z delovnimi prerazporeditvami ne bo težav, saj bo izbran program z manj fizičnega napora zagotovil boljše delovne rezultate.

H. M.

V Vzmetarni

DELAVCI IMAJO BESEDO

MED NAMI JE PREVEČ FAMILIARNOSTI

Čeprav je bil 13. kongres Zveze komunistov Jugoslavije že junija, s septembrom ni neaktualen. Dejansko se v osnovnih organizacijah ZK šele zdaj začne pravo delo po njem, kajti vmes so bili dopusti in čas, ko so odgovorni forumi pripravljali smernice za konkretne dejavnosti.

Zanimanje, kaj se bo po kongresu spremenilo in na kakšen način — kajti mnogo se mora, in

spremeniti predvsem naš odnos do t. i. »familiarnosti«.

»Razprave na 13. kongresu ZKJ sem spremljal bolj ali manj pazljivo, nekatere z večjim zanimanjem, druge z manjšim. Po mojem mnenju kongres ni prinesel bistvenih novosti. Razprave so bile samo živahnejše, konkretnije in ostreje kot na prejšnjih kongresih. Menim, da je bilo to pozitivno.

Veliko besed je bilo izrečenih o odgovornosti, premalo o familiarnosti. In prav ta je po mojem mnenju ena izmed osnovnih slabosti naših delovnih okolij. Čeprav se neredko reče, da so to malenkosti, o katerih se ne splača govoriti, niso, saj vemo: kamen na kamen, palača, zrno do zrna, pogača. V naši družbi bi morali nujno začeti z odpravljanjem teh nepravilnosti. V Železarni Ravne smo najverjetneje med prvimi, ki smo se tega že lotili. Vendar je treba pri reševanju teh vprašanj opozoriti na dve zelo pomembni stvari: kazni, ki so lahko posledica odpravljanja familiarnosti, morajo biti enake za vse, tako za vodstvene kot nevodstvene delavce, tako za komuniste kot tiste, ki niso člani ZK. Menim, da smo bili doslej do takšnih in podobnih negativnosti vse preveč popustljivi. To je, razumljivo, slabo za vse nas, zato poudarjam še enkrat: s spreminjanjem na boljše je treba začeti pri malenkostih. Čas po kongresu je pravi za to.«

to temeljito — je bilo veliko že pred kongresom in je živo zdaj, ko je »čas prehoda od besed k dejanjem«.

Kot meni **Frane Praprotnik**, telefonist centrale Železarne Ravne, sicer član osnovne organizacije ZKS Delovne skupnosti za kadre in splošne zadeve, se mora

NOVI PRAVILNIK O INOVACIJAH ŠE NI IDEALEN

S 1. septembrom je v Železarni Ravne začel veljati novi pravilnik o inovacijah. V primerjavi s prejšnjim je v njem več pozornosti posvečene nagrajevanju inovativnega dela.

Toda čeprav je bil novi pravilnik na referendumu junija sprejet 65,9-odstotno in se bomo odlej ravnali po njem, vsi z njim niso popolnoma zadovoljni. Tudi **Darko Žvikart**, delovodja elektro vzdrževanja v livarni posebne litine, ne.

»Seveda je novi pravilnik boljše kot prejšnji, zato smo ga tudi sprejeli, vendar tisto, kar bi inovatorji radi, še ni. Sam sem vse svoje pripombe nanj povedal že v razpravi in sem tudi dobil odgovore nanje. A vendarle — mnoga vprašanja so za inovatorje še vedno nerešena.

Tako bi rad opozoril na ocenjevanje inovacij, pri katerih ni mogoče ugotoviti učinka ali pa ga je mogoče, pa to ocenjevanje ni realno. Takšno je npr. merjenje učinkov (poraba energije) po inovaciji na različno velikih pečeh. Menim, da v takih primerih ne bi smeli ocenjevati prihrankov, ampak vloženo delo kajti dela je lahko enako obakrat, učinku pa so od primera do primera različni. Seveda pa je vprašanje, kako takšno delo najbolj realno ovrednotiti. Meriti učinek je lažje, zato tudi takšno metodo uporabljamo.

Drugi problem je višina nadomestil za inovacije, ki se bo po

novem pravilniku sicer izboljšala, vendar še daleč ne bo takšna, kot bi morala biti — po mojem mnenju vsaj 30 % vrednosti inovacij, če bi hoteli, da bi inovativna dejavnost postala množična.

Kot tretji problem bi izpostavil čas reševanja prijavljenih inovacij, za katerega menim, da se kljub novemu pravilniku ne bo skrajšal. Sicer smo uvedli pospeševalce inovativne dejavnosti, a jaz našega pospeševalca zaenkrat še ne poznam. Ne razumem, zakaj mora biti preverjanje uporabe inovacije za izračun prihranka (pri tem moramo inovatorji vse preveč sami sodelovati!) eno leto. Če bi vzeli polletne ali trimesečne rezultate, bi se izplačilo nadomestil precej pospešilo in bi bilo za inovatorje privlačnejše.

Kot zelo dobro pa v novem pravilniku ocenjujem člen, po katerem bodo prihranka od inovacije

v nekem tozdu ob koncu leta deležni vsi zaposleni. Tako, menim, da bo med inovatorji manj ne-

voščljivosti in več iskanj novega, boljšega, kar je za naš nadaljnji razvoj nujno.«

SPOZNAL BI RAD VEČ TOZDOV

Ko sva prišli v tozd Jeklovlek in vprašali prvega delavca, kje bi lahko dobili kakšnega praktikanca, ki bi bil pripravljen za Fužinar povedati nekaj besed, je s prstom pokazal: »Kar tega dajta, saj je edini v našem tozdu, pa še najbolj priden od vseh dosedanjih praktikantov je.« (Približal se nam je namreč nasmejan fant) No, taka pohvala pa tudi ni od

Raje imam več dela, saj mi tako tudi čas hitreje mine. Nekaj časa sem letos delal na ravnalnem stroju na normo, potem pa sem vezal palice. S sodelavci sem se zelo dobro razumel in mislim, da bom prišel v železarno še drugo leto, čeprav včasih nisem vedel, kam bi se dal, tako mi je bilo vroče.

»Ali si spoznal tudi druge tozde?»

»Ne, in to pogrešam. Ker sem bil že dve leti zapovrstjo v tozdu Jeklovlek, poznam proizvodni proces. O drugih tozdih vem zelo malo ali pa nič. Zdi se mi, da bi bilo prav, če bi nam prvi dan pokazali več proizvodnih tozdov, tako da bi na primer vedel, kako pride do tiste palice, ki sem jo vezal. Verjetno bi tudi praktiki radi spoznali druge tozde, saj mnogi od njih ne bodo prišli v železarno, tudi po končani šoli ne.«

»Si se vključeval tudi v samoupravne aktivnosti?»

»Čeprav je bil v času mojega dela zbor delavcev in delavski svet, se nisem udeležil ne enega ne drugega. Sicer imam samoupravljanje tudi v šoli. Zavedam pa se, da so med teorijo in prakso mnoge razlike.«

Še to: Robert obiskuje drugi letnik srednje šole v Titovem Velenju. Zanima ga namreč elektrika.

ALI SMO ŠE ZA SOLIDARNOST?

V Železarni Ravne naj bi solidarnostni dan za odpravo posledic ob neurju v občini Dravograd in Radlje opravili v tem mesecu. Že od vsega začetka se delavci niso najbolj strinjali s tem. To ne pomeni, da nočejo pomagati prizadetim, le v pravično razdelitev zbranih sredstev ne verjamejo več. Po njihovem mnenju tega denarja ne bodo dobili tisti, ki bi ga najbolj potrebovali. Jezi pa jih tudi to, da še sedaj ne vedo, kam je šel denar, ki smo ga zbrali s prejšnjimi solidarnostnimi dnevi. Ne želijo nič drugega kot točne informacije, saj gre denar navsezadnje iz njihovega žepa.

Jože Gošnjak, brusilec v tozdu Stroj in deli:

»V našem tozdu se nismo strinjali, da bi letos delali še en solidarnostni šiht. Kje pa je denar od marčevskega oz. aprilskega? Ali je vsega pobrala republika? Pa četudi ga je, ali nismo sedaj tudi mi upravičeni do denarja iz tega sklada?! Tu so še sredstva, ki jih dajemo kot pomoč nerazvitim. Ko že omenjam nerazvite: kolikor vem, imajo v sosednjih, nerazvitih republikah urejene ceste; kakšne pa smo imeli mi? Če ni dolgo tega, ko nisi vedel, ali bi šel v Maribor oz. Slovenj Gradec, saj je bilo vprašanje, če boš do tja sploh prišel. Predvsem nas

zanima, ali bodo, v primeru, če bomo vseeno delali, sredstva pravično in pravično razdeljena, saj točnih informacij nikoli ne dobimo. Govori se tudi, da, če se ne bomo odločili za solidarnost, nam bodo enostavno odtegnili enodnevni zaslužek. S tem se ne bomo strinjali!«

»Ali lahko rečemo, da smo ljudje še vedno (?) solidarni?»

»Menim, da tiste solidarnosti, ki je bila včasih, ni več. Danes pač vsak gleda predvsem nase, in

malo nam je mar, kako se bo v težkem položaju znašel naš sosed oz. sodelavec. Pa tudi zaupanja ni več.«

H. Merkač — N. Žunec

Nekatera odprta vprašanja razvoja slovenskih železarn

Srednjeročni plan sozda lahko zaključimo šele, ko bodo vse DO pripravile svoje plane. Do večjih sprememb je prišlo v Železarni Jesenice zaradi uvajanja proizvodnje v novi jeklarni in s tem povezane spremembe v vsej organizaciji. Ker so vprašanja razvoja pomembna, je bil dan v razpravo že osnutek srednjeročnega plana, dokončen predlog srednjeročnega plana sozda pa bo predvidoma pripravljen v septembru.

Oprelitev odprtih vprašanj ne pomeni, da odgovorov nanje nimamo, pač pa da gre za ključna področja našega razvoja, kjer nas čaka vrsta dejavnosti in odločitev v prihodnjem razdobju. Da bi bilo naše poslovanje čim uspešnejše, jih moramo opredeliti, razrešiti tisto, kar je že danes nujno, in se pripraviti na razreševanje vprašanj v prihodnje. Med pomembnimi vprašanji, ki jih bo treba reševati stalno, omenimo naslednje:

— delitev dela med DO, zlasti še med profilnimi in žičnimi valjarnami

— hitrejšo uvajanje ekonomsko utemeljene predelave jekla in delitev razvoja med DO

— skupen razvoj tehnologije v proizvodnji jekla

— energetika

— proizvodnja orodij in RDM ter skupno planiranje zalag

— organiziranje inženiring dejavnosti sozda

— skupno razreševanje nabave surovin, zlasti še starega železa

— organiziranje na ravni tozdov-DO—sozda in organiziranje projektov

— opredelitev logike integracij in razreševanje razvoja s njimi

— skrb za kadre, zlasti pri pridobivanju pripadnikov in usposabljanju vodstvenih delavcev.

Že vse od ustanovitve SOZD teče razprava o delitvi proizvodnih programov med železarnami, zlasti še med profilnimi in žično valjarno. Mnenja o prekrivanju programov glede kvalitet in dimenzij so različna — od mnenj, da prekrivanje sploh ni, do mnenj, da so prekrivanja precejšnja. Različnost mnenj je v precejšnji meri posledica podrobnosti obravnavanega izdelka. Zadnje razprave so pokazale bojazen, da se lahko s razvojem prekrivanje celo poveča, ne pa zmanjša. Da se to ne bi zgodilo, je naloga posebne, že imenovane delovne skupine, da ugotovi sedanjo stopnjo prekrivanja in njeno utemeljenost ter v primeru prekrivanja predlaga ukrepe za spremembo sedanega stanja tako s spremembami programov posameznih DO kot tudi v procesu nadaljnjega razvoja.

Večja predelava lastnega jekla je vseskozi prisoten cilj, s kate-

rim želimo zmanjšati tveganje samoprodaje jeklarskih izdelkov. Ena od poti je povečevanje predelave že obstoječih ali podobnih izdelkov kovinske predelave. Druga pot je razvijanje novih izdelkov, deloma ali v celoti. Zlasti ta pot zahteva nove pristope, tako kot jih zahteva proizvodnja, še v večji meri pa prodaja teh izdelkov. Razpoložljive kadre tako v proizvodno-razvojnih službah kot v marketingu je treba usmeriti v ta razvoj. Pri tem je treba omejen obseg kadrov čimbolj ustrezno zaposliti, preprečiti podvajanje razvoja, zlasti pa vedeti, da je uvajanje novih izdelkov končno šele takrat, ko tehnološko-tehnološki izvedbi sledi tudi ekonomska upravičenost.

Že v skupnih temeljih smo zapisali, da je eden od osnovnih ciljev jeklarske proizvodnje čim nižji stroški jeklarskih izdelkov v talilnicah in valjarnah. V tej smeri se v glavnem nadaljujejo naše osnovne usmeritve v tem srednjeročnem razdobju, od zamenjave SM peči z električnimi pečmi do kontinuiranega litja in ponovne metalurgije. Poleg tega pa je možno tudi z manjšimi spremembami, prizadevanostjo in podobno znižati potroške materialov, energije in podobno. Prizadevanja k zvišanju (proizvodnih) stroškov v jeklarskem delu in izmenjava spoznanj morajo postati skupna zadeva.

Energija bo kljub zniževanju specifičnih potroškov, vezanih na tehnološke in druge rešitve, predstavljala vse večji delež v skupnih stroških, predvsem zaradi njene relativne dražjivosti v primerjavi s surovinami in materiali. Obenem bo energijo zaradi omejenih virov vse težje dobiti v zelenih količinah. Oskrbi z energijo, zlasti z električno in zniževanju porabe bo posvečena vsa pozornost. Posamezne delovne organizacije so na tem področju že precej naredile, tako da je z delom pri oskrbljenosti in porabi energije treba le nadaljevati.

V vzdrževalnih dejavnostih dela veliko število delavcev. Stroški vzdrževanja so visoki. Obenem je proizvodnja orodij, rezervnih delov in materialov razcepljena, zato v manjših količinah; zaloge so visoke ob ne najboljši oskrbljenosti. Večkrat so bile dane zamisli skupnih dejavnosti, ki bi izboljšale sedanje stanje zlasti z vidika povezovanja rešitev v sozdu kot celoti. Delati je začel odbor za vzdrževanje, ki naj bi najprej izdelal program skupnih dejavnosti na tem področju ter pospešil izvedbo že začelih dejavnosti.

V okviru delovnih organizacij je v dosedanjem delu zbranega že precej znanja. Vrsta strojev in izdelkov za lastne potrebe, pa tudi za druge, gradnje posameznih objektov in podobno so bile že izvedene. Celovitost ponudbe je tisto, kar zahteva povezovanje med DO. Občasnost del in različnost glede strokovnih zahtev narekuje, da se skupno oblikuje predvsem organizacijsko-marketingški del dejavnosti: pridobivanje del in njihovo organiziranje, za tehnološke in tehnične rešitve pa s projektnim delom izkoristi znanje strokovnjakov v DO. Prve izkušnje v skupni inženiring dejavnosti so za nami; v prihodnjih letih moramo utrditi skupno inženiring dejavnost.

Črna metalurgija je surovinsko zahtevna dejavnost. **Razreševanje oskrbe osnovnih surovin** je že doslej teklo skupno; iz uvoza celo v operativnem smislu. Rezultat je bila zadovoljiva oskrba. Z izgradnjo jeklarn prihaja do večjih sprememb tudi na tem področju, zlasti še z bistveno večjo porabo starega železa, pa tudi elektrod, večjo nabavo surovega železa in podobno. Povezovanju z dobavitelji teh surovin, po potrebi tudi dogovarjanju z drugimi porabniki, iskanju nadomestnih virov, možnosti zniževanja konvertibilnega uvoza bo treba še naprej posvečati vso pozornost.

Večina navedenih dejavnosti spada pretežno v področje proizvodnje, prodaje in nabave. V prejemni meri pa smo pozornost doslej posvečali »netehnološkim« področjem, **organiziranju**, integracijam in podobno. V posameznih DO tečejo reorganizacije tozdov, pa tudi vrsta manjših reorganizacij. Različnost rešitev kaže na neusklajenost v okviru sozda; vsekakor pa zahteva analizo vzrokov. Iskanju organizacijskih oblik, ki bodo pospeševale uspešnost poslovanja, od organiziranja dela na delovnem mestu do organiziranja tozdov, DO in delovnih skupnosti, je treba posvetiti vso pozornost. Organiziranost in vsebino poslovanja je treba povečati, tako kot fleksibilnost delov in moč celote. Drugo pomembnejše področje pa je organiziranje projektov. Vse več ciljev je možno doseči le s skupnim delovanjem različnih dejavnosti in s sodelovanjem med tozdi, DO in sozdom. Projektna organiziranost postaja nujna, obenem pa je nujno, da jo vsaj delno poenotimo.

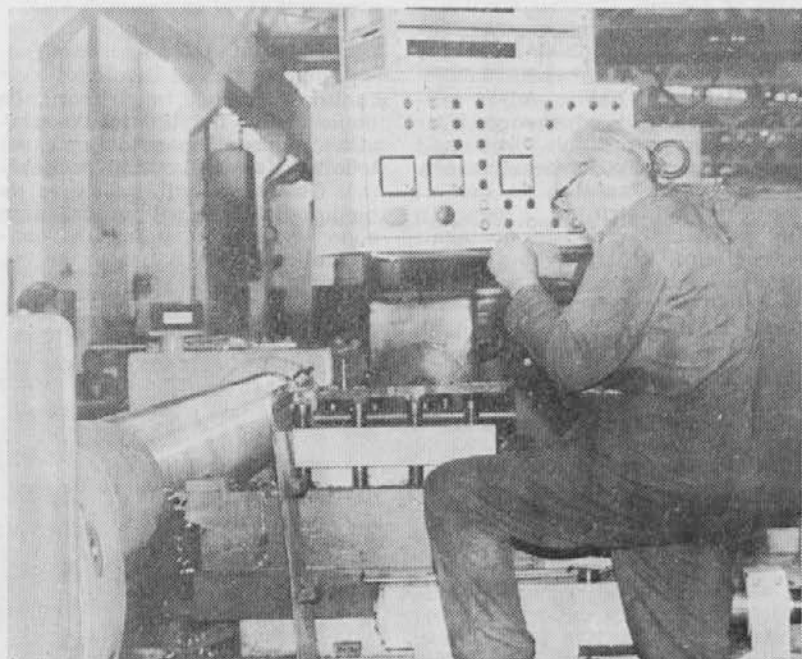
Razvoj sozda smo verjetno doslej v prejemni meri gradili z integracijami ali drugimi oblikami povezovanja. Zlasti je prisotna zamisel, da bi predelavo izdelkov razvijali v drugih, že obstoječih organizacijah, ki nimajo svojih perspektivnih programov in jih povezovali v večje delovne celote. Že prisotne zamisli integracije je treba dokončati in povezati v celoto, zatem pa se lotiti analize konkretnih predlogov in presoditi njihovo upravičenost. V primeru smiselnih predlogov jih je treba uresničiti.

Razvoj kadrov in njihov pomen za uspešno poslovanje je priznan kot eden glavnih dejavnikov razvoja. Spreminjajoče se tehnologije in zahtevnost obvladovanja celote zahtevajo nove pristope, predvsem pa stalno učenje, usposabljanje kadrov. Prve skupne dejavnosti na tem področju že tečejo in dogovorjeno je skupno, usklajeno oblikovanje usmerjanja kadrovskih dejavnosti. Skupno, v okviru sozda, pa bomo urejali zlasti pripravnost kadrov in usposabljanje poslovnih in vodstvenih delavcev.

Z navedenih področij so nameroma izpuščene nekatere dejavnosti, ki se pojavljajo na vseh področjih, kot so npr. informatika, planiranje, urejanje medsebojnih odnosov, inovacije in podobno. Te dejavnosti so prisotne povsod in prav z njimi, z njihovo podporo, je omogočeno dajanje ustreznih odločitev in rešitev postavljenih vprašanj.

(Vir: gradivo za 2. sejo delavskega sveta sozda Slovenske železarne)

NOVA KOPIRKA ZA STROJE IN DELE

Dandanes je vsak zvišan odstotek produktivnosti izredno pomemben. Zato je pomembna in dobra tudi vest iz tozda Stroj in deli, kjer so konec julija začeli delati na novem stroju, ki bo za 30 % bolj produktiven kot prejšnji — še iz vojnih časov.

Stroj je strožnica — kopirka z digitalnim odčitavanjem vzdolžnih in prečnih premikov noža. Je vzhodnonemška, in so jo vzhodnonemški strokovnjaki pri nas tudi usposobili za delo.

Na njej bodo v tozdu Stroj in deli obdelovali trne in valje pilger, valje za hladno valjanje itd.

Z njenim delom so v tozdu zaenkrat zelo zadovoljni.

H. M.

Hidravlična kladiva za razbijanje — izdelek Železarne Ravne

UVOD

Železarna Ravne, toz Pnevmatični stroji je začel s proizvodnjo razbijalnih kladiv na hidravlični pogon. To so tipi: RRH-30 (35 kg), TRH-200 (250 kg), TRH-450 (300 kg), TRH-800 (415 kg). V letu 1986 bomo izdelali 50 kosov RRH-30, 10 kosov TRH-450 in 10 kosov TRH-800. Železarna Ravne izdeluje tudi orodje za ta kladiva (konice, sekači), ki je iz visoko legiranega EPZ jekla, doseže visoke mehanske lastnosti in odpornosti proti dinamičnim obremenitvam.

Hidravlični pogonski agregati pretvarjajo mehansko v hidrostatično energijo. Proizvajajo torej potrebni pretok in delovni tlak olja za obratovanje hidravličnih naprav, npr. kladiv.

Ta kladiva pomenijo velik napredek v rudarstvu, gradbeništvu in drugod. Boljša so z vidika ergonomije, ekologije in humanizacije dela. Ta kladiva praktično popolnoma zamenjujejo sekundarno vrtnje in miniranje v vsakem površinskem odkopavanju v kamnolomih in številnih drugih delih rudarstva, gradbeništvu, komunalne, gozdarstva itd.

Hidravlična kladiva je pametno uporabljati zaradi varnosti, ekonomičnosti, učinkovitosti, zanesljivosti in produktivnosti. S temi kladivi razbijamo večje, čvrste bloke kamenin, rudnin, betona brez sekundarnega vrtnja in miniranja, brez zastoja druge mehanizacije nasproti prejšnjemu načinu, ko se je miniralo. Prihranek znaša do 40 % stroškov in polovico časa. Poglejmo si primerjalne stroške razbijanja s hidravličnim kladivom nasproti prejšnjemu načinu. Primer je iz Skandinavije in temelji na granitu, opazovanje je trajalo dve leti. Stroški za sekundarno vrtnje in miniranje granitnega bloka velikosti 2 m³:

	enot
vrtnje vrtin	64
detonatorji	23
eksplozivi	8
električna žica	5
Stroški za blok	100

Stroški za razbijanje s hidravličnim kladivom:

skupni stroški za ves sistem hidravličnega razbijanja (enota na uro)	22,58
poprečna proizvodnja blokov na uro	70
stroški za blok so	32 enot

Kjer so ta sistem razbijanja uvedli, se je proizvodnja povečala za okoli 30 odst. na uro. Zato je teh kladiv že zelo veliko.

Učinkovitost, zmogljivost, energija, povečana kapaciteta in prihranek so nesporno velike vrednosti in prednosti. Pri komprimiranem zraku pa je poraba specifične energije visoka, moči so nižje, neugodne so vibracije in hrup.

SISTEM ZA RAZBIJANJE — RUŠENJE

Kaj je sistem za razbijanje? Osnova je čvrsto kladivo z orodjem, hidrav-

lična roka ali konzola bagerja, traktorja ali kopača. Vse skupaj je zelo pomembno za varno in učinkovito delo. Kladiva imajo namreč visoko udarno energijo in temu primerna morata biti tudi masa in čvrstost osnovnega stroja — bagerja oz. fiksne hidravlične roke.

Operator ves sistem upravlja in kontrolira iz kabine. Od tu mora imeti dober pregled na razbijalna mesta — na bloke rudnin in jih po navodilih razbijati. Hidravlična roka, s katere se začasno demontira bagerska žlica in montira kladivo, je lahko tudi stacionirana npr. ob mreži drobilca, ali pa je mobilna, če je to bager, kopač, traktor itd. Stacionirane ali dolge hidravlične roke so mnogo bolj izpostavljene okvaram kot mobilne, še posebej, če vse skupaj ni dobro montirano in opremljeno.

Hidravlična roka je torej integralni del kladiva in izkoristimo vsa njena manevriranja — gibanja, fleksibilnost, moč, trdnost, zanesljivost kot za bagersko žlico. Na ta način je sistem res učinkovit, seveda je pa potrebna tudi izkušnost operaterja.

NAČIN DELA

Kamenine-rudnine imajo svojo specifično odpornost proti lomljenju. Torej je potrebna energija kladiva — udarna energija, in ko ta prekorači prag odpornosti kamenine, nastane lomljenje.

Hidravlična energija je prenesena prek ventila do bata. Bat udari na orodje (konica...), od orodja se prenese udarna energija na kamenino. Za silo in učinkovitost pa je potrebna tudi frekvenca udarcev. Tudi pravilna uporaba orodja je pomembna. Če npr. opazimo, da konica ali tudi sekač teži k temu, da ustvarja luknjo v kamenini (pri tem se kopiči prah v luknji, ki zmanjšuje udarno energijo in s tem tudi prodiranje vibracij v kamenino, ki povzroča rušenje), moramo zamenjati konico s topim orodjem, ki jamči maksimalne udarce in vibracije za kamenino in povzroča rušenje.

POVRATNA ENERGIJA

Pri delu s hidravličnim kladivom se samo del udarne energije absorbira v kamenino, ostala pa se izgubi: nekaj v kladivu, spremeni se v toploto prek hidravličnega olja in podobno, nekaj se izgubi v orodju, v ohišju, v vibracijah. To je škodljivo posebno za opremo. Nekatere firme imajo razvit sistem za povratno energijo, ki zmanjšuje poškodbe na hidravlični opremi in kladivu. Povratna energija se ponekod uporablja za avtomatično regulacijo frekvence bata kladiva, ki je odvisna od trdnosti kamenine, ki jo razbijamo. Učinek je analogen turbo polnilcu motorja. Tako je pravzaprav kladivo kompresor z velikim pritiskom olja, ki ga vbrizgava.

Avtomatična regulacija udarcev in moči poveča učinek za 20 %. Tako kladivo udarja več in učinkovitejš. Udarci se prilagodijo trdnosti kamenine; pri mehkejših kameninah so udarci šibkejši.

Največ proizvajalcev ponuja linijo kladiv mase 50 kg ali še manj, pa vse tja do nekaj 100 kg, Rammer (Finska) ima osnovo nekaj nad 700 kg. Ta kladiva so močne konstrukcije, primerne za površinsko eksploatacijo in druge potrebe. Danes ima Rammer rekord s kladivom S-2000 HD, mase 3200 kg in daje 8200 džulov udarne energije. To gigantsko kladivo je prikladno za montažo na bager od 40 do 80 ton. Čeprav ta proizvodnja še ni

Z demonstracije kladiva v Mengšu

stara ali popolnoma razvita, je zahtevna glede kvalitete jekla. Inženirji še izpopolnjujejo tehnologijo izdelave konstrukcij glede mase, moči, trdnosti, zmanjšujejo povratne šoke, ki med drugim najbolj kvarno vplivajo na hidravlično armaturo. Ravno tako so se izpopolnjevala tudi ohišja kladiv, tako da varujejo kladivo, hidravlične cevi, operator lahko manipulira z bloki kamenine oz. samo ohišje preprečuje, da ne more celotno kladivo pri razbijanju zdrsniti pregloboko po vertikali.

KONSTANTNA UDARNA ENERGIJA

Konstantna udarna energija je zelo pomembna, zato imajo različne firme razvite svoje sisteme, ki pa verjetno niso dokončni. Udarčna energija je pri konvencionalnem kladivu odvisna od delovnega pritiska na kladivo. Sedaj delovni pritisk pospešuje bat, posledica tega je udarna energija. Ta princip delovanja je zanesljivejši, udarna energija ostane bolj konstantna in vpliv zunanjih faktorjev je neznaten. Udarčna energija konvencionalnega

kladiva ne more prekoračiti višje merne vrednosti in je torej delovni rezultat slabši. Novi sistem omogoča pretok olja širokega razpona, kar je ugodno zaradi različnih tipov hidravličnih sistemov in glede obrabe črpalke.

Nominalni operativni pritisk za kladivo je zelo aktualen, saj od tega zavisi celoten učinek kladiva. Zato je treba upoštevati izgube, ki nastajajo v kladivu, v vodu od rezervoarja do kladiva, od oljnega pretoka, volumna rezervoarja, hladilnika olja in direktno od dolžine in velikosti vodov. Razpoložljiv pritisk za udarce kladiva pa je tisti, ki ostane po odbitku izgub. Ko vključimo kladivo, se bo del pritiska razbremenil — zmanjšal, v odvisnosti od udarca ter pritiska olja. Sedaj je delovni pritisk kladiva odvisen od temperature in viskoznosti olja, zato je težko razviti kladivo s konstantnim delovnim pritiskom.

Konstantna udarna energija je zanesljivo sredstvo za dober delovni rezultat kladiva. Takega kladiva ni možno preobremeniti. Drugi pomemben razvoj je ta, da so bat skrajšali in mu povečali premer. S tem je dosežena večja učinkovitost razbijanja, saj se je s tem povečal tudi premer orodja, na katerega se prenese energija bata. Ker je bat krajši, je tudi kladivo krajše, kar olajša manipuliranje. Nasploh lahko rečemo, da je s tem razvito revolucionarno kladivo. Najbolj znani proizvajalci so: Roxon (Finska), Mantabert (Francija), Ingersoll-RAND (ZDA), Allied Steel + Traktor (ZDA), Kent Air Tool, Teledyne, Furukawa (Japonska), Bohler, Compair-Holman (Anglija), Rammer (Finska), Krupp in NPK.

Čeprav je bistvena operacija za vsa kladiva enaka, posamezni proizvajalci težijo z razvojem k svoji lastni mehanični in hidravlični rešitvi. Predvsem skušajo povečati koristno energijo, zmanjšati povratne udarce in zanesljivost delovanja. Najbolj komercialno koristni so mobilni sistemi razbijanja, to so bagerji, kopači, traktorji itd.

Avugst Knez, dipl. inž.

INOVACIJE

V maju in juniju so bile odobrene naslednje inovacije:

TOZD JEKLARNA

Ivanu Lepeju in Ivanu Rebolu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 126.351 din za predelavo na končnih stikalih. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 6.025.983 din. Pri delitvi sta udeležena Lepej s 60 in Rebol s 40 odstotki.

Francu Kosu in Romanu Plesniku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 26.965 din za izdelavo priključka za cevi pri napravi za vpihavanje prasnih materialov v peč. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 629.206 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Božidarju Srotu, Mitji Ziviču in Alfonzu Polajnerju je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 53.249 din za izboljšavo krmiljenja na VPP pečeh. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Pri delitvi so udeleženi Srot s 50, Zivič in Polajner pa s 25 odstotki.

Robertu Jamšku in Zvonku Erjavcu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 106.498 din za predelavo hlajenja na EPZ. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Francu Kosu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 53.249 din za izolacijo zaščitnega obroča pri elektrodah na 10 t EOP. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

Branku Krautbergerju, Ivanu Jezerniku, Karlu Strucu in Stanku Hriber-

Antonu Pečniku I. je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 90.412 din za izboljšavo hladilnih panelov na 40 t EOP. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

Stanku Bahunu, Leonu Prosencu in Franju Sakaču je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 518.376 din za izboljšavo pri zamenjavi pločevine na elektroobločnih pečeh. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 53.905.880 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

TOZD VALJARNA

Francu Gostenčniku, Alojzu Ferku, Viljemu Irmanu in Albinu Rečniku je bilo dodeljeno drugo in tretje nadomestilo 102.143 din za predelavo zadnje stene na žarilnih pečeh. V letih od 1982 do 1985 je bil ustvarjen povprečni letni prihranek za 10.607.088 din. Pri delitvi so udeleženi Gostenčnik s 35, Ferka s 25 ter Irman in Rečnik s po 20 odstotki.

Jakobu Knezu in Ivanu Matjašču je bilo dodeljeno tretje nadomestilo 57.200 din za izboljšavo kabselske vleke na centromaskinah. V četrtem in petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda povprečno letno za 969.609 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Francu Stinjeku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 42.700 din za vgradnjo valjkov za preusmerjanje valjanca na sosednjo progo. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.467.610 din. Pri delitvi sta udeležena Pavlak s 60 in Turjak s 40 odstotki.

Hinku Filipu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 5000 din za predelavo na globinskih pečeh. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

Hinku Filipu in Blažu Oblaku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 30.000 din za izboljšavo merjenja temperature na solnih kopelih. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Blažu Oblaku in Cvetu Barbiču je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 35.550 din za izboljšavo obešalnika za kaljenje in popuščanje »košuljice«. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.411.843 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

TOZD ORODJARNA

Seadu Karadi, Francu Hartmanu, Alojzu Skaliču in Ivanu Kramerju je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 32.951 din za spremembo vložka za izdelavo nožev za lupljenje debel. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 3.439.092 din. Pri delitvi so udeleženi Hartman s 30, Karada in Skalič s 25 ter Kramer s 20 odstotki.

TOZD TSD

Ivanu Razdevšku, Andreju Erjavcu in Francu Pušniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo 167.356 din za spremembo tehnologije struženja zobatih vencev in prstanov. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda povprečno letno za 9.715.870 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

TOZD STROJI IN DELI

Seadu Karadi, Francu Hartmanu, Alojzu Skaliču in Ivanu Kramerju je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 65.904 din za spremembo vložka za izdelavo nožev za lupljenje debel. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 6.878.185 din. Pri delitvi so udeleženi Hartman s 30, Karada in Skalič s 25 ter Kramer s 20 odstotki.

Andreju Erjavcu in Ivanu Razdevšku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 520.028 din za izdelavo novega tipa vrtilne kroge za povrtavanje. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 32.258.632 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Niku Ivartniku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 71.588 din za izdelavo priprave za graviranje skale za grobo nastavitve na »ogradi«. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.427.720 din.

Mihu Hovniku in Janezu Tomažiču je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 105.999 din za racionalizacijo vrtnanja in povrtavanja členkov. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 2.755.008 din. Pri delitvi sta udeležena Hovnik s 80 in Tomažič s 20 odstotki.

Mihu Hovniku in Francu Jeseničniku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 124.904 din za izdelavo priprave za posnemanje gume pod stiskalnico. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 3.900.000 din. Pri delitvi sta udeležena Hovnik s 80 in Jeseničnik s 20 odstotki.

Francu Knežarju je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 50.000 din za izboljšavo čeljusti na amerikalci. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

Francu Jeseničniku in Stefanu Grebencu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 50.000 din za izboljšavo varilne mize. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Jakobu Videčniku in Mihu Hovniku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 100.000 din za izdelavo priprave za krivljenje pločevine. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI

Seadu Karadi, Francu Hartmanu, Alojzu Skaliču in Ivanu Kramerju je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 76.943 din za spremembo vložka za izdelavo nožev za lupljenje debel. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 7.936.367 din. Pri delitvi so udeleženi Hartman s 30, Karada in Skalič s 25 ter Kramer s 20 odstotki.

Maksu Pušniku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 74.453 din za spremembo tehnologije kaljenja tankih nožev. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 2.884.945 din.

TOZD PNEVMATISNI STROJI

Srečku Smolarju in Marjanu Lečniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo 65.899 din za spremembo tehnologije izdelave puš za cilindri pri VK-30. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda povprečno letno za 4.235.364 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Seadu Karadi, Francu Hartmanu, Alojzu Skaliču in Ivanu Kramerju je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 22.813 din za spremembo vložka za izdelavo nožev za lupljenje debel. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 2.380.910 din. Pri delitvi so udeleženi Hartman s 30, Karada in Skalič s 25 ter Kramer s 20 odstotki.

TOZD VZMETARNA

Ivanu Miheliču, Maksu Jelenju in Emilu Poriču je bilo dodeljeno drugo nadomestilo 122.348 din za izdelavo orodja za krivljenje vezi za vzmeti. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda povprečno letno za 3.425.613 din. Pri delitvi so udeleženi Mihelič s 50 ter Jelen in Pori s po 25 odstotki.

TOZD ARMATURE

Maksu Moriju je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 5000 din za izdelavo vpenjalne priprave z dvema čeljustima za vpenjanje prirob. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

Marjanu Lauku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 5000 din za spremembo navoja na vretenih ventilov DN 20.25 in 30. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

TOZD ENERGIJA

Ferdu Kotniku, Marjanu Kuncu, Jožetu Matitzu in Maksu Urnautu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 148.000 din za izdelavo plinskih kamninov za lokalno ogrevanje delovnih mest. V prvem letu uporabe inovacije je bil ustvarjen enkratni prihranek v vrednosti 14.421.503 din. Pri delitvi so udeleženi Kotnik s 55 ter Kunc, Matitz in Urnaut s po 15 odstotki.

TOZD ETS

Eriku Ottu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 113.015 din za izdelavo vretenkega končnega stikala. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

Av gustu Vavčetu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 113.015 din za izboljšavo previjanja magnetnih plošč. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

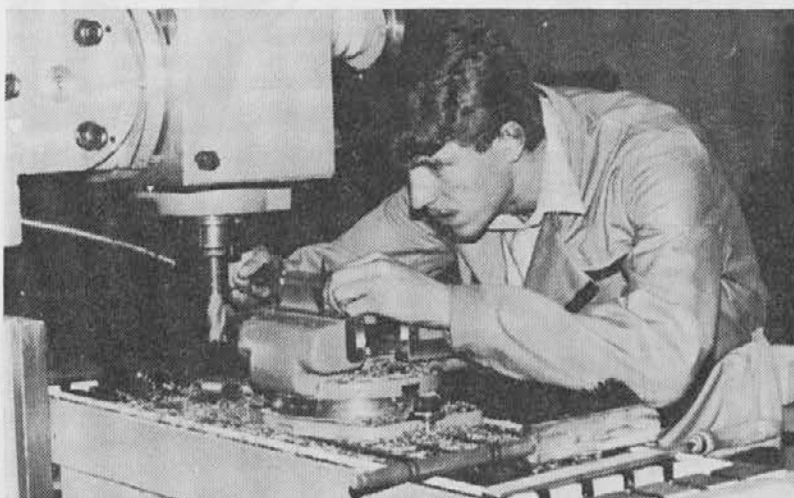
TOZD KONTROLA KAKOVOSTI

Marjanu Merkaču in Darku Ferku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 244.562 din za izdelavo avtomatske sortirne naprave za sortiranje izdelkov po trdoti in magnetnih lastnostih. V prvem letu uporabe inovacije je bil ustvarjen enkratni prihranek v vrednosti 10.356.441 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Darku Rapniku in Jožetu Kordežu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 50.000 din za izdelavo naprave za destilacijo Hg. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Pri delitvi sta udeležena Rapnik s 60 in Kordež s 40 odstotki.

Janezu Cehnerju, Mitji Šipku, Mirku Pikalu, Jožetu Matitzu in Ivanu Bukovcu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 160.000 din za izdelavo naprave za fluksanje. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Pri delitvi so udeleženi Cehner s 45, Šipek s 25 ter Pikalo, Matitz in Bukovec z 10 odstotki.

Bojana Arceč

Samokontrola

niku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 403.608 din za izboljšavo na vakuumskih pečeh. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 38.708.592 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Stanku Bahunu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 80.000 din za izboljšavo ohlajanja livnih plošč. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti.

Alojzu Potočniku II. in Francu Paradižu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 43.440 din za pocenitev obdelave uteži. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.820.000 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Ludviku Ošlovniku, Stefanu Klepu in Viljemu Stifterju je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 261.358 din za spremembo zaščitne venca na vakuumskem oboku. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 10.930.574 din. Pri delitvi so udeleženi Ošlovnik in Klep s 40 ter Stifter s 20 odstotki.

Vinku Skarlovniku in Ivanu Pogorevcu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 64.003 din za obzidavo nape pri odprševanju. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 3.858.000 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

TOZD KOVAČNICA

Rajku Čegovniku, Andreju Kokalju in Ivanu Pungartniku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 212.387 din za spremembo plana vtikov na kovaškem stroju pri kovanju okroglih profilov kvalitete utop Mo 1. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 22.120.155 din. Pri delitvi so udeleženi Čegovnik s 45, Pungartnik s 30 in Kokalj s 25 odstotki.

Dragu Klančniku, Stefanu Pečniku, Kristijanu Knezu, Albinu Čebularju in Jožetu Kovaču je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 56.510 din za izboljšavo na elevatorju. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Albinu Čebularju, Stefanu Pečniku, Kristijanu Knezu in Jožetu Kovaču je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 113.016 din za izboljšavo čiščenja mulja pri krožni žagi. Prihranka pri tej inovaciji ni bilo moč ugotoviti. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

TOZD KALILNICA

Janezu Pavlaku in Francu Turjaku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo 40.449 din za izdelavo klešč za kaljenje segmentov krožnih žag. V prvem letu

Kako je SLO prisoten v naši delovni organizaciji

Uradno je urejeno tako, da ima DO organizacijo SLO, razen tega so komiteji za SLO organizirani v vsaki temeljni organizaciji. V železarni imamo tudi dobro organizirano strokovno službo za SLO v komiteju DO, ki pridno in uspešno urejuje vse potrebne in željene številne akte na tem področju, le da je kadrovsko zelo skromna. Vse aktivnosti v zvezi s SLO načrtuje in ureja ta strokovna služba in nadrejeni inšpekcijski organi nam dobro delo tudi priznajo. Tudi v DO vlada določen red in spoštovanje zakonskih in samoupravnih predpisov in razen nekoliko večjih tehničnih okvar nimamo posebnih težav. Toda prav ti dogodki, ki jim pripisujemo nekakšno »višjo silo«, npr. eksplozija v peči, polom dragega žerjava, večji strojelomi, nas opozarjajo, da le ni vse tako v redu, kot je videti na prvi pogled. Ravno pri takih nezgodah in pa pri zgrešeni tehnologiji utrpimo ogromne škode. Izognili bi se jim lahko, če bi se bolj zavedali odgovornosti do družbenega premoženja in končno tudi do svojega, saj spadamo sami v družbo.

Ali ni čudno, da se popolnoma strinjamo, če tatiča, ki je ukradel za nekaj starih milijonov, ali pijančka, ki si ni dal dopovedati, mora na delo trezen, kaznujemo dokaj ostro ali ga celo nažemo, tistega pa, ki je iz malomarnosti zlomil stroj, vreden milijarde ali povzročil izmeček, vreden tudi milijarde, zaradi nespoštovanja tehnološke discipline, sploh ne štejemo kot kršitelja, pa bi mu lahko krivdo dokazali. S tem se nihče ne ukvarja, ker pač na področju tehnološke discipline nimamo varnostnikov, kot jih imamo na področju delovne discipline. To je krivično in hudo škodljivo, vendar je taka miselnost v nas zakoreninjena.

SLO torej ni samo organizacija, SLO je naš pristop in naš odnos do družbe in njenih dobrin. Tu pa še daleč nismo pohvale vredni.

Poglejmo še drug primer iz življenja, ki zadeva SLO. Vse TO morajo po zakonu organizirati in izobraževanje, kar v praksi ureničujemo v »obrambnih dnevih«.

Najprej gre za program obrambnega dne. Ta je v določenih okvirih enoten, detajli pa so prepuščeni komiteju SLO in vodstvom TO. V letošnjem letu je bila skupna točka vseh programov radiološka zaščita in menimo, da je bila dokaj resno in strokovno obrazložena. Koliko od tega pa je ostalo v glavah navzočih, je vprašanje. Prav to najbrž manjka v programih — preverjanje znanja. Saj se učimo zato, da bi znanje lahko v praksi uporabili.

Če bi dejansko prišlo do sovražne akcije in do kontaminacije, pa

se prizadeti ne bi znali zaščititi, čeprav so jim zaščitna sredstva na voljo, mar ne bi obtoževali organizacije SLO, da ni bila dovolj pozorna na znanje ali neznanje s področja zaščite? Prav gotovo bi dejali, da je bilo škoda malice, ki so jo udeleženci obrambnega dne dobili, naučili pa se niso ničesar.

Če smo že omenili malico, pa se še ob njej ustavimo. Najrazličnejši očitki letijo od vsepovsod, da v nekaterih tozdih iz obrambnega dneva naredijo ohcet, v drugih revnejših pa se morajo zadovoljiti s sokom.

Priporočila obstajajo, verjetno pa bo pri tem potreben tudi nadzor. Ne glede na to, koliko ima neka TO denarja za obrambni dan, bi bilo netovariško dopuščati take razlike. Vodstva tozdov bi se morala o tej temi dogovoriti in sprejeti neke skupne, smiselne kriterije, ne glede na to, kako bogata je neka TO. Osnovni cilj obrambnega dne je strokovno izobraževanje in manj tovariško srečanje, čeprav tudi to spada h dobremu delovanju SLO, pri tem pa ni najbolj važna malica.

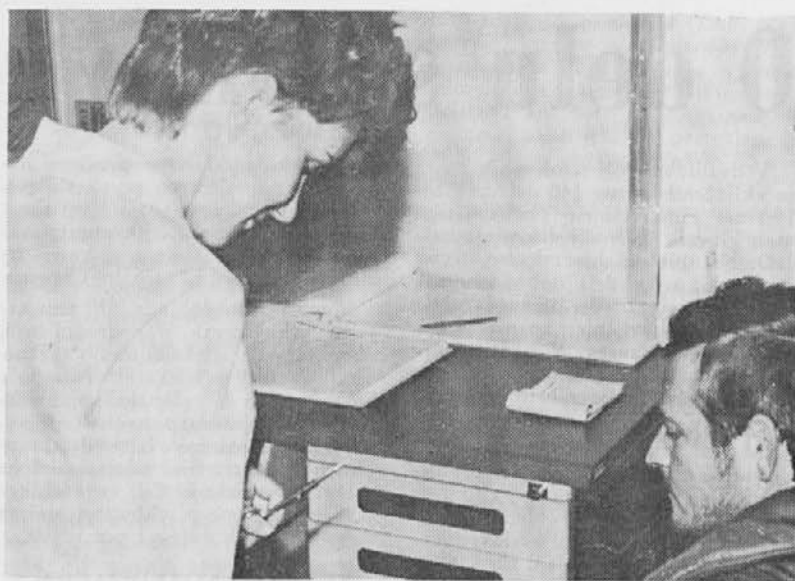
Še eno nerešeno vprašanje se vleče skozi vsa leta: kako privabiti čim več sodelavcev k sodelovanju? Člani NZ in CZ dobijo poziv. Če se ne opravičijo in izostanejo, jih dobi v roke sodnik za prekrške in to je lahko precej drago. Vsi drugi pa so »vabljeni«, in če ne pridejo, nikomur nič mar. To je netovariško in krivično. SLO in obrambni dan so za vse člane kolektiva, ne samo za tiste, ki že tako imajo neko dolžnost več kot drugi. Statistika pove, da je udeležba dokaj slaba, vsega 33% vabljenih v poprečju se akcije udeleži, v nekaterih TO več, v drugih manj, varno pa bi radi živeli vsi. Kje je tu logika? Ali naj malomarneže čuvajo oni, ki imajo čut odgovornosti ali pa smo jih prisilili v sodelovanje?

Zakon bo moral tu nekaj ukreiniti, tako, kot je zdaj, ne more preživeti.

Morda se tako razmišljanje zdi komu čudno ali morda politično obarvano, pa ni! Kdor je doživel eno vojno, ve, da gre večkrat pri malenkostih za glavo in takrat mu je žal za vse, kar je zanemaril, ko je bil še čas.

SLO — splošni ljudski odpor — pomeni naše hotenje, da živimo in delamo v normalnih razmerah, varno in zadovoljno. Da bi ta cilj dosegli, pa moramo nekaj zanj žrtvovati. Samo denar, ki ga po zakonu odvajamo za dejavnost SLO, nam ničesar ne zagotavlja, če sami ne sodelujemo.

Predsednik komiteja za SLO
Mitja Šipek, dipl. inž.

Prva pomoč

Uspešno izveden referendum - začetek nove prakse

Vsako zmago je treba prespati, saj je tako njena ocena realnejša. Uspešno izveden referendum o spremembah sistema OD je zagotovo zmaga, in to z več vidikov.

Ker je referendum ena izmed oblik odločanja, ki se pojavlja v različnih družbenih sistemih, je zanimiv za sociološko razmišljanje. Zato bom poskušal urediti misli, ki so se porodile ob kritični analizi političnega sistema in ob uspešno izvedenem referendumu.

1. Ob kritični analizi smo razmišljali, da referendum ni primerna oblika za odločanje o osebnih dohodkih. Glavni vzrok za tako smer razmišljanja je bil v tem, da v zadnjih dveh letih v nobeni OZD niso uspešno izvedli sprememb OD z referendumom. Vsakršne spremembe so se zdele neuresničljive. Izhod smo iskali v drugi obliki odločanja, v taki, kjer si lahko pogledamo iz oči v oči in povemo, kaj mislimo (delavski svet).

2. Za referendum (je) velja(lo) nekaj značilnosti:

- delavci odločajo alternativno o predlogu
- pri tem se marsikdaj obnašajo pod vtisom različnih notranjih (znotraj DO) in zunanjih (izven DO) dogodkov in aktivnosti, ki nimajo neposredne zveze s predlogom
- nosilci aktivnosti pred referendumom so družbenopolitične organizacije, najpogosteje sindikat
- veliko število razlagalcev (po navadi ima vsaka delovna skupina svojega)
- referendum je politična akcija
- pred referendumom so ponavadi DO dvignile osebnih dohodke, ali dvig obljubile (pa marsikdaj doživele kontra učinek).

3. Katere so torej bistvene razlike med prej navedenimi značilnostmi in aktivnostmi, ki so potekale v Železarni Ravne pred referendumom in ob njem?

a) Tudi samoupravljanje je lahko »tehnologija« in uspešno izpeljan referendum je ena najzahtevnejših »tehnologij«.

To pomeni, da referendum ni samo politična akcija, ampak predvsem

strokovna. Ne samo priprava predloga, tudi vse ostale aktivnosti.

b) Predlog sprememb in dopolnitev sistema OD je 6-tisoč članskemu kolektivu razlagala manjša skupina (okoli 20) strokovnih in vodstvenih delavcev po istem konceptu, z enakimi tekstovnimi in vizualnimi pripomočki, po temeljiti predhodni pripravi.

Tako je bil na minimum zmanjšan rizik različnih interpretacij, na dodatna vprašanja so bili dani enotni odgovori. Nosilec aktivnosti je bila stroka!

c) Referendum smo izvedli en dan po plačilnem dnevu. Toda OD so bili takrat takšni, kot smo jih že pred tremi meseci planirali, ko smo načrtovali rast VED za april in maj.

Precejšen dvig OD v različnih kolektivih tik pred referendumom je marsikje prinesel kontra učinek, predvsem tam, kjer ni bilo negovano zupanje med delavci in vodstvenim kadrom in se je dvig OD zdel kot krinka.

4. Če torej poskušamo na kratko pokazati na različne vidike te »zmage«, potem moramo reči:

a) da je prvi vidik inovativen pristop k vsem pripravljanim aktivnostim, ki ga označuje strokovnost

b) da je drugi vidik inovativnost samega predloga sprememb in dopolnitev sistema OD, ki je tudi določen unikat v gospodarskih delovnih organizacijah in kot tak primeren za prodajo znanja na tem področju

c) da je tretji vidik pozitivna politična klima v kolektivu, ki dosegla dobre poslovne rezultate

d) in da je četrti vidik ambicioznost kolektiva, na katero lahko sklepamo s pozitivno odločitvijo za predlog, ki je v svojem bistvu ena sama odprta možnost, ki le ob svoji uveljavitvi večini nekaj prinese, za vse ostalo pa se bomo morali na svojih delovnih področjih izboriti.

Taka ambicioznost kolektiva pa je lahko samo pozitivna za nadaljnje doseganje zastavljenih ciljev.

5. Zagotovo bi lahko o tem napisali veliko več, a naj bo za vzpodbudo za razmišljanje in ob začetku neke nove prakse dovolj.

Brane Žerdoner

0 delu strokovnih timov

V dvaindvajsetih strokovnih timih je vključenih okrog 140 delavcev železarne. Timi rešujejo problematiko vseh glavnih področij delovanja naše DO. Na splošno ugotavljamo, da se je timski način dela dobro obnesel, in kar je najvažnejše, omogoča učinkovito uveljavljanje znanja naših strokovnih delavcev. V nadaljevanju objavljamo izvešček iz letošnjega poročila o delu strokovnih timov.

ST — 1 PRENOS ZNANJA

Tim se zaradi specifičnosti problematike ne sestaja v celoti, pa tudi ne periodično. Največ problemov rešujemo direktno s člani poslovnega odbora, ki so hkrati člani tima, ter z vodstvi tozdov, na katere se nanaša določena zadeva.

Pri znanstveno-tehničnem sodelovanju z vzhodnoevropskimi državami je bila sprejeta odločitev, da ne širimo preveč kroga železarn, s katerimi imamo stike. Tudi pri sprejemanju vsakoletnih tem se omejujemo na tiste, pri katerih so možnosti, da naši strokovnjaki pridobijo nove izkušnje ali pa vpogled v možnosti prodaje našega znanja.

V naslednjem letu bo pri delu članov tima poudarek na še objektivnejšem vrednotenju znanja, ki naj bi bilo preneseno na sodelavce drugih delovnih organizacij.

ST — 2 USMERJANJE STROKOVNO-TEHNIČNE PROPAGANDE

Poročila o delu tima nismo prejeli.

ST — 3 PROJEKTA ORGANIZACIJA

V preteklem obdobju si je tim prizadeval za pospešeno razvijanje in uveljavljanje lastnega znanja ter s tem v zvezi z načrtovanjem razvoja v železarni. Zaradi učinkovitosti delovanja tima in odločanja smo nekoliko spremenili sestav tima predvsem z vključitvijo delavcev PO in raziskave trga. Izpopolnili smo poti pri procesu odločanja in zagotavljanja postopka realizacije razvojno-raziskovalnih nalog.

Tim je na svojih sejah obravnaval predloge razvojno-raziskovalnih nalog, predloge in zahteve tozdov ter opredelil prioritete in strateške naloge.

Vse tako oblikovane predloge nalog pred odprtjem po posebnem postopku najprej pregledajo člani tima. V primeru nejasnosti jih obravnavamo na sejah oz. damo v diskusijo timom s področja, ki ga naloga zajema.

V zadnjem obdobju je bil s tem narujen velik korak v podružbljanju, obveščanju in selekcioniranju razvojne dejavnosti v železarni. V bodoče bomo uvažali še računalniško spremljanje razvojno-raziskovalnih dejavnosti in terminiranje. Izpopolniti moramo tudi kriterije, kdaj se naloga ustavi oz. nadaljuje. Cilj vseh teh hotenj je povečanje učinkovitosti našega razvojno-raziskovalnega potenciala.

ST — 4 STANDARDIZACIJA

Tim se je v preteklem obdobju sestel sedemkrat. Na svojih sejah je sprejemal tovarniške standarde, katere je po predpisanem postopku pripravila služba za standardizacijo.

Obravnava tudi okvirni program standardizacije v železarni ter nadaljnje usmeritve. Tim meni, da je pri vodstvenih delavcih vse preveč neznanja problematike s področja standardizacije. Premalo se zavedamo velikih finančnih in ekonomskih učinkov, ki nam jih ta nudi. O tem smo seznanili tudi PO.

V tem letu planiramo sprejem nekaterih pomembnejših TS s področja tehnologije, tipizacije, kontrolnih predpisov in TS za potrebe namenske proizvodnje. Prav tako bomo pomagali službi za standardizacijo pri uveljavljanju tovarniške standardizacije v železarni.

ST — 5 RAČUNALNIŠTVO

S programom dela smo za obdobje maj 1985—maj 1986 načrtovali razvoj računalniško podprtega informacijskega sistema na naslednjih projektih:

1. RPIS v nabavi (naročila, potrebe, prevzem)
2. nadaljevanje RPIS-CAPOSS-ŽR
3. nadaljevanje vodenje RPIS skladišč
4. nadaljevanje projektov financ
5. nadaljevanje projekta ekonomske investicij
6. usposabljanje uporabnikov za dela s terminali
7. nadaljevanje projekta za devizno poslovanje

8. uvedba obdelav v dislociranih tozdih

9. priprava projekta za uvajanje CAD/CAM

10. prodaja znanja

11. ostali programi, ki bodo nujni zaradi sprememb predpisov

12. pridobitev dodatne opreme za procesno vodenje

13. aktivnosti za dopolnitev IBM računalnika

ST — 6 MEHANIZACIJA, AVTOMATIZACIJA, ROBOTIKA

V preteklem obdobju je tim pospeševal razvojno-raziskovalne naloge, projekte in ostale dejavnosti na področju avtomatizacije in robotike.

Tehnična dokumentacija za numerično krmiljeno dozirno mizo je pripravljena, po izdelavi pa bomo mizo razstavili na jesenskem sejmu elektronike.

V programu so še naloge s področja robotizacije posameznih delovnih mest. Pri vseh se srečujemo s težavami glede financiranja, saj so vlaganja razmeroma velika.

V prihodnjem obdobju se bodo nadaljevale aktivnosti še pri robotizaciji posnemanja puš, kovaškem modulu, grezenju izvrtin na členkih, mehanizacija kaljenja segmentov, robotizacija valjarskega stroja in avtomatizirane deformacijske linije.

ST — 7 NEUSPELA PROIZVODNJA NA METALURŠKEM PODROČJU

Tim se je sestajal redno vsako četrtletje. Obravnavali smo poročila o količini in strukturi neuspele proizvodnje v preteklem obdobju ter o vzrokih zanjo.

Obseg NP v celotni DO je bil v zadnjem letu za okrog 25% manjši kot leto prej. Analiza je pokazala, da je k temu veliko pripomogel sistem delitve OD, delno pa tudi dokončanje nekaterih rekonstrukcij.

Na osnovi sklepov tima so bile tozdom posredovane podrobnejše informacije o pripombah kupcev glede kakovosti naših izdelkov. Pogosto je bilo na sestankih tima za NP na metal. področju ugotovljeno, da bi se lahko stanje še precej izboljšalo, če bi imeli boljše proizvodno in kontrolno opremo.

V naslednjem obdobju bo teklo delo tima na enakih osnovah kot doslej.

ST — 8 NEUSPELA PROIZVODNJA NA MEHANSKEM PODROČJU

Poročila o delu tima nismo prejeli.

ST — 9 JEKLARSTVO

Tim je imel tri seje, na katerih je obravnaval priprave predlogov raziskovalnih nalog za leto 1986. V tem obdobju so bile v teku naslednje interne naloge:

— računalniški model za napovedovanje pasu kaljivosti

— izdelava kvantometrskih standardov za zlitine na osnovi Ni.

Na vseh sejah je tim obravnaval aktualno tehnološko problematiko.

V okviru jeklarskega tima je delovala skupina za skrajšanje časa kemijskih analiz. Pripravila je predlog rekonstrukcije zračnih poštni in ostale ukrepe za skrajšanje časov.

ST — 10 LIVARSTVO

Strokovni tim za livarstvo se je sestajal po potrebi v kompletni ali delni sestavi, odvisno od problematike ter obravnaval in reševal naslednje naloge:

1. Preizkušanje litin, odpornih proti obrabi, pri naročnikih in uvajanje tekoče kontrole za zagotavljanje kvalitete.

2. Uvajanje novih kvalitete in osvajanje kvalitete, obstojnih proti obrabi, za potrebe procesne industrije.

3. Litje 8 pilger valjev v kokilo in pripravo le-teh za preizkušanje v železarni Sisak.

4. Osvajanje ulitkov za ameriško tržišče.

5. Zagotavljanje kvalitete členkov gosenic v livarni posebne litine.

6. Pripravljanje projekta za uvedbo rafinacijskih postopkov izven talilnih peči.

7. Reševanje problematike pri uvajanju formarskega avtomata.

8. Uvajanje mešanic za uporabo na strelnih strojih, uvajanje samostrevalnih mešanic na osnovi vodnega stekla, reševanje problematike pri uporabi premazov in preizkušanje domaćih oplasnjenih peskov.

Program za naslednje obdobje:

1. Vse navedene naloge se bodo nadaljevale v prihodnjem obdobju.

2. Osvajanje visokotrdnostnih litin za konstrukcijske dele.

3. Osvajanje novih korozijsko odpornih litin.

ST — 11 VROČA PREDELAVA

Tudi v obdobju 1985—1986 sta oba tima, tako valjarski kot tudi kovaški redno delovala. Glavni poudarek dela je bil reševanje neuspele proizvodnje za doseganje čim večjega izplena pri vroči predelavi jekla.

ST — 12 HLADNA PREDELAVA

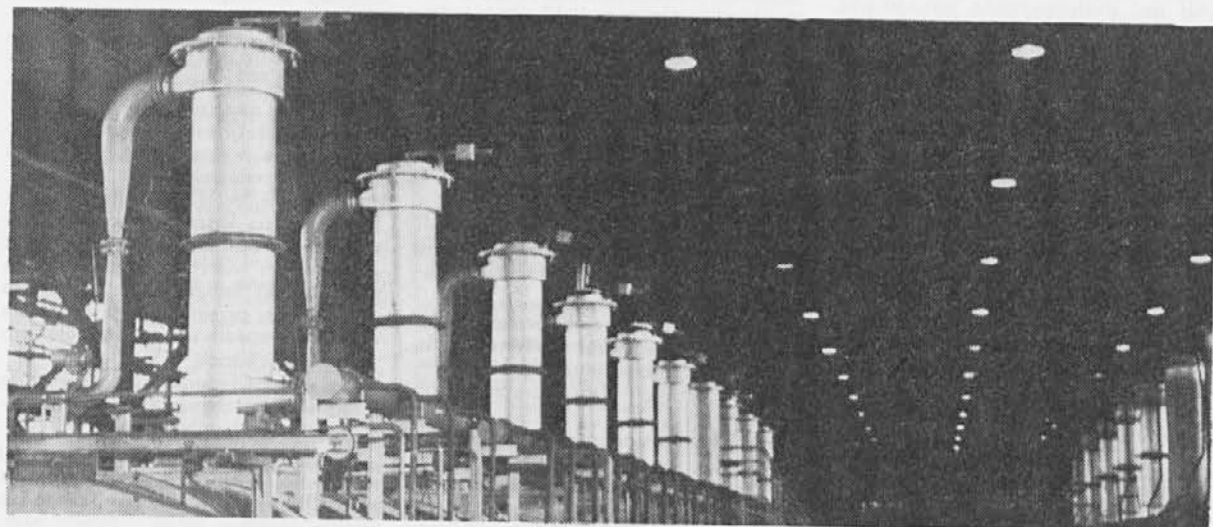
Tim za hladno predelavo je na svojih sestankih poleg rednih in stalnih točk dnevnega reda delal še na:

— osvajanju tehnologije vlečnega jekla K 13 N za Litostroj

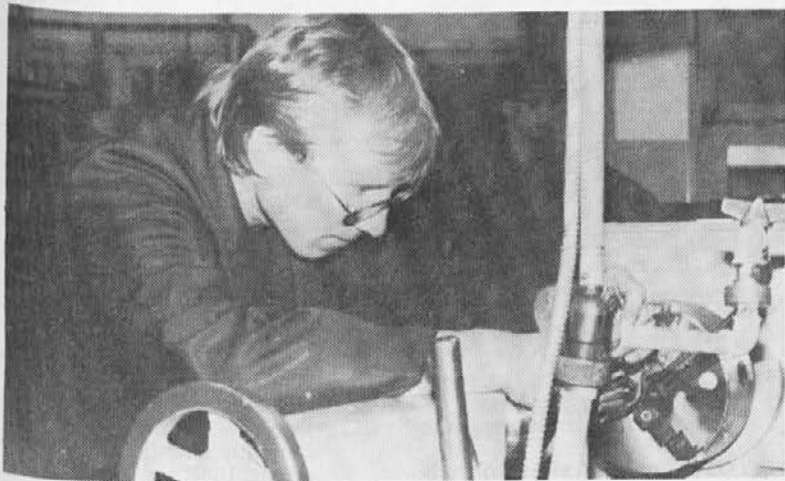
— standardu »Prevzemni pogoji Valjarne — Jeklovlek«

— nalogi O-8501 »Izdelava žice Ø 5,85 — Ø 5,25 mm iz kvalitete PK 11 EX — ustrezna površinska priprava le-te za izdelavo vijakov M 6 × 90«

— preizkušanju — trdokovinske votlice, izdelane v TRO

Centromaskini

Kovinostrugar

— nalogi R-8107 »Vpliv nosilcev maziv in maziv na vlečno sposobnost jekla«

— nalogi O-8105 »Osvajanje RAV-NIN 4«

— sodelovanje z MI na področju toplotnega vlečenja ledeburitnih jekel v žico drobnih dimenzij s FREITALOM.

ST — 13 VALJI

Tim se redno sestaja vsaka dva meseca. Po posameznih področjih proizvodnje valjev se sestaja po potrebi, včasih tudi nekajkrat na mesec. Ob ravnanju tekočo problematiko o proizvodnji valjev, reklamacije, raziskave in razvoj.

Tim je organiziral predavanja za vse sodelavce, ki kakorkoli delujejo v posameznih fazah proizvodnje valjev.

Tim ugotavlja, da se pojavljajo stalno enaki problemi v proizvodnji valjev, kot so: pomanjkanje vložka, opravljanje toplotne obdelave sendzimir valjev iz brzorezljivih jekel v CZ — Kragujevac, zaloge jekla za valje in pomanjkanje strogo namenskih strojev v mehanični obdelavi (središčna gnezda, brušenje-super fini). Proizvodnja valjev je treba večati in temu ustrezno osvajati nova tržišča doma in v tujini. Po oceni tima so možnosti prodaje valjev izredno velike.

ST — 14 STROJI IN DELI TER ORODJA

Poročila o delu tima nismo prejeli.

ST — 15 INDUSTRIJSKI NOŽI

Strokovni tim za strojne nože je v obdobju maj 1985 — maj 1986 imel šest sestankov. Tematiko bi lahko razdelili na področja:

1. Reševanje problematike proizvodnje nožev zaradi slabega vložnega materiala.

2. Reševanje problematike proizvodnje nožev zaradi slabih uslug zlasti termične obdelave.

3. Razdelitev nalog pri osvajanju novih izdelkov in novih materialov.

4. Priprava programov nadaljnje smeri razvoja rezalnega orodja.

ST — 16 PNEVMATičNI STROJI

Člani tima ugotavljajo, da so za tekoče leto zastavljeni program o delu tima v celoti izvajali. Program zajema naslednja področja:

1. Raziskave na področju menjave materialov ter toplotne in mehanske obdelave.

2. Reševanje sprotne tehnološke in proizvodne problematike.

3. Sodelovanje z ostalimi tozdi v železarni in z zunanjimi ustanovami.

4. Odpiranje raziskovalnih in projektnih nalog.

5. Vključevanje v razvoj novih proizvodov.

Program za naprej se bistveno ne loči od zdajšnjega, razen novih osvajanj, ki se predvidevajo v bližnji prihodnosti.

ST — 17 ENERGETIKA

Dejavnost tima je potekala na področju:

— raziskovalnih nalog

— splošno energetske problematike v železarni

— organizacije strokovnega posvetovanja.

Člani tima neposredno sodelujejo tudi s timom za energetiko SZ. Tim za energetiko je v tem obdobju or-

ganiziral tudi predavanje z naslovom: »Posodabljanje tehnologije in novi prijemi pri racionalizaciji uporabe energije v metalurških obratih«.

ST — 18 TOPLOTNA OBDELAVA

Tim se je sestel štirikrat in obravnaval:

— sprotno problematiko toplotne obdelave

— izkoriščanje kapacitet in koordinacijo toplotne obdelave

— kakovost toplotne obdelave

— kadrovske problematiko

— onesnaževanje okolja (solne kopeli).

Tim opozarja, da za izvajanje toplotne obdelave primanjkuje merilnih instrumentov, brez katerih si ne smemo obetati dobrih rezultatov.

Resno smo se lotili izdelave projekta za kalilnico in takoj bo izdelan tudi investicijski projekt, ki bo omogočal delno izgradnjo kalilnice. Tim poziva vse sodelavce, ki se ukvarjajo s toplotno obdelavo, da sodelujejo pri projektu.

Program dela za leto 1986/87:

— izboljšati toplotno obdelavo namenske proizvodnje

— solne kopeli zamenjati z vakuumskimi pečmi

— pri nožih delno zamenjati klasično toplotno obdelavo z indukcijskim kaljenjem.

ST — 19 VARILSTVO

Poročila o delu tima nismo prejeli.

ST — 20 ANALIZNI PREDPISI

ST je na vrsti sestankov obravnaval uskladitve komercialnih in tehnolo-

ških analizi predpisov (TAP) z zahtevami kupcev in standardov. Večji poudarek je bil dan iskanju in uvedbi tehnoloških analizi predpisov za izboljšanje kaljivosti in korozijske obstojnosti naših jekel. V preteklem letu je bilo v obravnavi okoli 50 vrst jekel.

Tudi v prihodnjem letu se bo nadaljevalo utečeno delo tima. Na eni strani so to uskladitve z zahtevami kupcev in standardov, na drugi pa izboljšanje kaljivosti naših jekel. Napovedovanje kaljivosti je treba razširiti še na orodna jekla.

ST — 22 OPTIMIZACIJA UPORABE VLOŽNIH MATERIALOV V JEKLARNI

V preteklem letu je dal tim vrsto pobud za racionalnejšo uporabo vložnih materialov v jeklarni in poskrbel, da so se tudi uveljavile v praksi.

Poudarek je bil na izpolnjevanju in dopolnjevanju uporabe računalnika pri izračunu sestave vložka in dodatka ferolegura. Tim je tako kot prejšnja leta dal pobudo in predlog vsebine letnega funkcionalnega izobraževanja jeklarjev. Strokovni tim obravnava tudi vse nove računalniške aplikacije in nove naložbe v računalniško opremo v jeklarni.

V naslednjem letu bomo večjo pozornost posvetili računalniškemu spremljanju proizvodnje, avtomatskemu računanju parametrov oksidacije in instalaciji novega jeklarskega računalnika.

TOZD RPT —
Služba za standardizacijo

TEMELJITA OBNOVA PEČI OFAG II

Naši industrijski zidarji vsako leto temeljito obnovijo okrog 10 od vseh 240 peči v Železarni Ravne. Letos je bila na vrsti tudi peč OFAG II za ogrevanje gredic v Valjarni, ena od 17 peči v tem tozdu.

Obnavljali so jo julija, ko je bil generalni remont srednje in lahke proge. Iz nje in vanjo so naši zidarji in tesarji s pomočniki Stavbenika spravili čez 90 ton materiala. Tudi delež strojnih in elektro vzdrževalcev pri popravilu ni bil majhen.

Ker je dobro ogrevanje pogoj za dobro valjanje, je pomemben tudi remont peči, ki so ga vzdrževalci v Valjarni zanesljivo dobro opravili.

H. M.

OSKRBA Z ENERGIJO

Podražila se je elektroenergija za 21 %, zemeljski plin za 2 % in ind. voda za 14 %. Sicer pa je bila poraba primarne energije v juliju nekaj manjša kot junija. Skupni stroški so večji predvsem zaradi podražitev in znašajo okrog 785 milijonov din.

Največji prihranek goriva pričakujemo z modernizacijo ogrevalnih in žarilnih peči v kovačnici, valjarni in livarni. Predvsem mislimo tu na uporabo sodobnejših izolacijskih materialov in regulacijskih naprav za izkoriščanje zgorelih plinov. Žal je to dolgotrajen proces, ki že krepko zamuja in na katerega opozarjamo merodajna vodstva že vsa leta. Manjši prihranki pa so možni še v številnih drugih situacijah in področjih. Na primer boljše vzdrževanje obstoječih naprav, doslednejše rokovanje z agregati in regulacijskimi napravami itd.

Naj navedemo dva majhna primera: skozi eno na pol odprto pipo v umivalnici steče 0,4 m³ tople ali hladne vode na uro. Mesečno je to 290 m³. V nekaterih umivalnicah je to reden pojav (livarna, topilnica2, ind. noži, jeklovlek, vzmetarna, SID, čistilnica, minilivarna). 20 takih pip da na mesec 5800 m³ tople vode in 3.200.000 din nepotrebnih stroškov. V sušnih mesecih pa že vode primanjkuje.

Drug primer: poraba pare v kovačnici bi bila manjša za približno 10 do 15 ton oziroma približno 400.000 do 600.000 din na mesec, če bi bil dotok pare do parnih kladiv zaprt med sobotami in ponedeljki, ko z njimi ne delajo. Povsem dovolj bi bilo, da se dovod pare odpre pol ure pred začetkom kovanja (segrevanje in izpust kondenzanta).

Poraba in stroški

Primarna energija	Poraba	Strošek v 1000 din
Elektro energija	20 584 107 kWh	277 961
Zemeljski plin	3 718 451 Sm ³	275 366
Mazut	703 250 kg	44 371
Butan — Propan	16 000 kg	1 407
Karbid	18 900 kg	3 383
Koks	24 000 kg	1 164

Sekundarna energija	Poraba	Stroški v 100 din
Para	4 782 250 kg	45 704
Hlad. voda	1 722 476 m ³	59 410
Kisik	564 294 kg	36 212
Kompr. zrak	5 950 000 m ³	16 601
Argon	9 476 m ³ n	9 360
Hig. topla voda	11 950 m ³ n	6 593
Acetilen	6 528 kg	5 608
Tehn. dušik	35 010 m ³ n	1 913
Čisti dušik	803 m ³ n	396

Nove knjige v strokovni knjižnici

- 3587/705 Peklenik J., Razvoj dokumentacije za merilni center v livarni — projekt K in razvoj dok. za laser mer. stroj 1985.
- 3587/706 Peklenik J., Razvoj dokumentacije za NC — krožno žago VKŽ 130. 1986.
- 7463 Habjan B., Amortizacija in revalorizacija osnovnih sredstev 1986.
- 7464/1 CAD/CAM in metoda končnih elementov v strojništvu 1985.
- 7465 Lukač Oblak A., Nevarne snovi 1985.
- 7466 Čišič D., IC Digital. Tablice integralnih krugov 1985.
- 3587/707 NC vrtalno-frezalna stroja WOTAN Rapid 4/A s krmilnikom SINUERIK BMC — E. 1984.
- 7467 Solncev Ju-P., Konstrukcije sonne stali i splavi dlja nizkih temperatur 1985.
- 7468 Schatt W., Werkstoffe des Maschinen Anlagen und Apparatebaues 1981.
- 7469 Hensger K., Thermodynamik Veredlung von Stahl 1983.
- 7470 Belyaev N. M., Strength of Materials 1979.
- 7471 Leko V. K., Svojstva kvarcevogo stekla 1985.
- 7472 Luikov A., Heat and Mass Transfer 1980.
- 3587/708 EXAPT. Navodila za programiranje s pomočjo postprocesorja DXWU za NC strojnice 1984.
- 3587/709 Uvajanje EPP pri varjenju krožnega vara 1986.
- 7473 Battes J., Fizikalni praktikum 1, 2. 1985.
- 7474 Haramija Đ., Proizvodnja zvarjenih compound gredic v delovni organizaciji Instalater Prevalje 1985.
- 7475 Hot E., Elektrotermička konverzija energije 1985.
- 7476 Ribičič C., Sporazumevanje ali preglasovanje 1986.
- 7477 Toporišič J., Glasovna in naglasna podoba slovenskega jezika
- 7478 Puhar A., Peticije, pisma in tihotapski časi 1985.
- 7479 Splichal S., Množično komuniciranje med svobodo in odtujitvijo 1981.

- 7480 Vreg F., Javno mnenje in samoupravna demokracija 1980.
- 7481 Baldin A., Održavanje po stanju 1980.
- 7482 Mešl M., Planiranje kadrov in demografsko zaposlitvene bilance v občinah Koroške krajine 1986.
- 7483 Potočnik V., Delovne možnosti prebivalstva kot dejavnik razvoja Koroške krajine 1982.
- 7484 Kremljak Z., Preračun planetnega gonila P — 20, kW i = 259 1985.
- 7485 Krof P., Analiza ekonomskih odnosov s tujino v DO ŽR z vidika izvoznega trženja 1986.
- 3587/710 Novak S., Razvojno delo na področju obrabno obstojnih karbidnih trdin 1986.
- 3587/711 Letno poročilo 1985.
- 3587/712 Glogovac B., Meritve in regulacija ELPIT 3 peči s procesnim računalnikom 1985.
- 3587/713 Torkar M., Strjevalna struktura jekla EC 80. 1986.
- 7486 Gerlič I., ABC računalništva Partner HR-84. 1984.
- 7487 Japelj T., Ogrevanje, hlajenje in prezračevanje 1985.
- 7488 Hornby A. S., Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English 1986.
- 7489 Voda za hlajenje u industriji 1986.
- 7490 Adamovič Z., Upravljanje održavanjem tehničkih sistema 1986.
- 7491 Koks D., Prikladnaja statistika. Principi in primeri 1984.
- 7492 Zavališčin S. T., Prikladnie zadači sinteza i proektirovanija upravljajuščih algoritmov 1985.
- 7493 Teoretičeskie i prikladnie zadači optimizaciji 1985.
- 7494 Belocerkovskij O. M., Čislennoe modelirovanie v mehanike splošnih sred 1984.
- 7495 Poisk zavisnosti i ocenka pogrešnosti 1985.
- 7496 Timošenko S. P., Koleblanija v inženierom dele 1985.
- 7497 Nashchokin V. V., Engineering Thermodynamics and Heat Transfer 1979.
- 7498 Marchuck G. I., Problems of Computational Mathematics and Mathematical Modelling 1985.
- 7499 Krasovskij N. N., Upravlenie dinamičeskoj sistemoj 1985.
- 7500 Zeldovič Ja. B., Visšaja matematika dlja načinajuščih fizikov i tehnikov 1982.
- 7501/2/1 Artobolevskij I. I., Mechanisms in Modern Engineering Design II. Part 1 1979. Vol. II. Part II. Vol. IV, V.
- 3587/714 Rihar G., Navarjanje z orodnimi jekli 1986.
- 7502 Baumann G. H., Rechnerunterstütztes Projektieren und Konstruieren 1982.
- 7503 Baumann H. G., Systematisches Projektieren und Konstruieren 1982.
- 7504 Schack K., Berechnung von Wärmeaustauschern unter besonderer Berücksichtigung der Verwendung von Rechen 1967.
- 7505 Schack A., Der Industrielle Wärmeübergang für Praxis und Studium mit erläuternden Zahlenbeispielen 1983.
- 7506 Jellinghaus M., Was der Elektrostahlwerker von seiner Arbeit wissen muss! 1981.
- 7507 Serjaent E. P., Potentiometry and Potentiometric Titrations 1984.
- 7508 Watzinger H., Anwendung netzgeführter Stromrichter für Gleichstromantriebe 1976.
- 7509 Gross H., Elektrische Vor-schubantriebe für Werkzeugmaschinen 1981.
- 7510 Möltgen G., Stromrichtertechnik Einführung in Wirkungsweisen und Theorie 1983.
- 7511 Dahl W., Anwendung der Bruchmechanik auf Baustähle 1983.
- 7512 Elektrochemische Sauerstoffmessung in der Metallurgie 1985.
- 7513 Dahl W., Werkstoffkunde Eisen und Stahl Teil 1. Band 1.
- 7514 Keck R., Mess und Prüftechnik in der metallurgischen Industrie 1983.
- 7515 Jerovšek J., Delovne organizacije, veliki sistemi in gospodarski razvoj 1986.
- 7516 Finžgar A., Osebnostne pravice 1985.
- 7517 Cigoj S., Nuklearno odškodninsko pravo 1985.
- 7518 Adamovič Z., Tehnička dijagnostika u mašinstvu 1986.
- 7519 Jovanovič S., Upravljanje razvojem u organizacijama udruženog rada 1984.
- 7520 Purič V., Merjenje radnog učinka 1986.
- 7521 Dubonjič R., Transfer tehnologije u industriji Jugoslavije 1983.
- 7522 Tešić M., Međunarodni transfer tehnologije 1983.
- 7523 Kovačević R., Sistemi i metode za povećanje produktivnosti rada uz neznatne investicije 1985.
- 7524 Kerin S. A., Strategija oslanjanja na sopstvene snage
- 7525 Kalin T., Računalniške komunikacije in mreže 1986.
- 7526 Shallis M., Silicijev malik 1986.
- 7528 Šteharnik J., Projekt nadaljnje izgradnje IS prodaje v Železarni Ravne 1986.
- 3587/671/II Roethel F., Priprava predpisov za brušenje nožev II.
- 7529 Erjavec Z., Matematični model sevalnega prenosa toplote v elektro obločni peči 1985.
- 7530 Baumgart W., Mineralogy of Ceramic Materials 1984.
- 7531 Whiteman J. R., The Mathematics of finite Elements and Applications 1985.
- 7532 Grob B., Basic Electronics 1985.
- 7533 Tokheim R., Theory and problems of Digital Principles 1980.
- 7534 Schwarz W., Industrieroboter — steuerungen 1985.
- 7535 Beckert M., Handbuch der metallographischen Ätzverfahren 1984.
- 7536 Technisches Handbuch Verdichter 1983.
- 7537 Albano A., Computer Aided Database Design. The D-taid Project 1985.
- 7538 Will D., Einführung in die Hydraulik und Pneumatik 1985.

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto XIII

Ravne na Koroškem, 15. septembra 1986

Št. 9

Mladi fužinar izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Marta Vrenčur, Saša Meško, Alojz Lipovnik, Barbara Sušnik in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino.

Mladim manjka elana in revolucionarnosti

Takšen moto bi lahko imel pogovor s predsednikom koordinacijskega sveta OO ZSMS Železarne Ravne Darkom Marinčem, ko smo ga v vročih avgustovskih dneh povabili na kratek klepet oziroma je nas sam povabil na pogovor v mladinsko sobo. Že sam prostor daje občutek sproščenosti in lagodja, skratka tu je najbolj primeren prostor, kjer mladi brez dlake na jeziku povedo pač tisto, kar je za njih značilno v njihovem vsakdanu od problemov do uspehov. In takšni pogovori

»Večina mladinskih kongresov in tudi zvezni je za nami. Ravno v slovenskega in v njegove kongresne dokumente so se mladi v železarni aktivno vključili. Pričakuješ potemtakem, da se bo v sami vsebini dela v ZSMS nekaj vendarle spremenilo ali pa je to bila samo kongresna aktivnost kot toliko drugih in pa nekoliko povečana temperatura?«

»V sklepnem besedilu kongresnih dokumentov je v večini zajeto skoraj vse tisto, kar smo mladi železarji obravnavali. Še več je izredno dobrih tematskih sklopov in tem, za katere pa mislim, da jim mladi kot takšni, organizirani v ZSMS ne bomo zlepa kos. Pri tem ne mislim na nemoč, temveč predvsem na širše vodeno in koordinirano družbeno akcijo, vključno z vsemi subjektivnimi silami. Svoje pa bodo nedvomno rekly tudi strokovne službe. Uspeh akcije zavisi namreč od tega, vseeno pa želim, da se ne bodo pojavili očitki, češ mladina je postala spet čez noč strašansko pametna, nasprotno, ona je samo opozorila na to, tako kot ona vedno zna ter počenja, seveda pa tudi sama aktivno sodeluje pri razreševanju številnih problemov.«

»Za konec tegale klepeta pa še nekaj najznačilnejših aktivnosti v železarni v teh mesecih po dopustniškem brezvetrju. Kje bo torej prevladovalo težišče dela mladih in njihovega udejstvovanja?«

»Trenutno so bile vse naše aktivnosti osredotočene na pripravo in uspešno izvedbo mla-

dinske delovne akcije 'Ivarčko jezero '86'. To so jasno potrdili in dokazali rezultati na delovišču ter na področju interesnih dejavnosti, to je bilo samo navdušenje brigadirjev nad samo akcijo, saj ne, da bi se hvalili, vendar pa moramo jasno prikazati, da je bila to pač ena izmed najboljših akcij, tudi kar se glede prehrane tiče, v Sloveniji.

OO ZSMS in koordinacijski svet OO ZSMS bodo obravnavali zaključni račun gospodarjenja in poslovanja v železarni, velike aktivnosti pa trenutno vodimo z zbiranjem brigadirjev za brigado mladih jugoslovanskih železarn »Norbert Weber«, ki bo sodelovala na izredni izmeni mladinske delovne akcije Smederevo. Brigadirji namreč tudi v septembru pomagajo odstranjevati posledice požara v hladni valjarni Železarne Smederevo. Ravno z brigado mladih železarjev Jugoslavije prihaja v tem trenutku do izraza tista prava solidarnost metalurgov iz vseh republik in pokrajin. V septembru se bo izdelala analiza dela OO ZSMS in KS OO ZSMS, kjer se bo kritično pretreslo dosedanje delo mladih, pospešeno pa bodo potekale še nekatere športne aktivnosti, ki so bile zaradi poletnega mrtvila nekoliko okrnjene.

Poseben poudarek pa velja nameniti tudi jubilejnemu 10. srečanju mladih jugoslovanskih železarn v Lukovcu. Na njem bo iz naše železarne sodelovalo 13. mladih, Slovenske železarne pa bo skupaj zastopalo 54 mladincev.«

Skratka, iz vsega tega se vidi, da je delo v ZSMS izredno dinamično ter razgibano, vendar pa še vseeno ne v tolikšni meri, da bi lahko govorili o množičnosti ter frontnosti mladih, ravno to med njimi najbolj pogrešamo. To pa je hkrati tudi izziv za njihovo revolucionarnost ter zagnanost v še večji meri.

Pogovarjal se je Silvo Jaš

imajo svoj pomen in vrednoto, tako kot tudi pogovor z Daretom, kot mu pravijo mladi Železarne Ravne.

»Vsako generacijsko obdobje mladih ima svoje značilnosti, svoje posebnosti. Kakšno se ti potemtakem zdi novo mladinsko vodstvo v železarni, ima dovolj smelo začrtan program, da bo kos tudi nalogi pritegniti ter motivirati za delo kar največje število mladih v železarni?«

»Delo novega predsednika lahko ocenim kot uspešno vsaj po tistem sodeč, kar je pokazalo v teh mesecih od volilno-programske konference naprej. Velik poudarek se je namreč dal delu komisij za posamezna področja, vseeno pa menim, da bi se to moralo veliko bolj agresivno obdržati v sami ZSMS, prav tako pa tudi navzven. Veliko več angažiranosti kot doslej morajo pokazati predstavniki posameznih OO ZSMS. Mimogrede naj omenim, da je velika večina njih novih in ravno zatregadelj se opaža, da imajo premalo političnih izkušenj, manjka jim praktičnih izkušenj in napotkov pri delu z mladimi v OO ZSMS, slabo se odraža pri njih »politična pismenost«, kar pa je prav tako eden izmed faktorjev za uspešno delo v mladinski organizaciji, ki ga nikakor ne smemo zanemariti. V kratkem namreč pripravljamo za nosilce ključnih funkcij v mladinski organizaciji seminar, kjer bomo vse te mlade aktiviste še dodatno okrepili z prepotrebim znanjem.«

Odhod v naselje

Poletna politična šola klubov OZN Slovenije Debeli rtič '86

Odkar je bila leta 1945 ustanovljena Organizacija združenih narodov, se po svetu pojavljajo tudi razne organizacije, ki spremenjajo delo Združenih narodov. Med seboj se te organizacije močno razlikujejo, povezujejo pa jih cilji in načela Združenih narodov. Med tovrstne organizacije sodijo tudi klubi OZN. Prve pobude za spremljanje dela Združenih narodov so prišle prav od mladih. Prvi klub OZN v Sloveniji je bil ustanovljen že oktobra 1957. leta v Ptuj. Septembra 1958 je bil ustanovljen republiški center klubov OZN, sprva s sedežem v Celju, od leta 1960 pa v Ljubljani. Število klubov je od takrat raslo in še naprej raste, težišče pa se je preneslo na šole, osnovne in srednje. Leta 1981 je organizacija klubov OZN postala sestavni del ZSMS in oblika dela mladinske organizacije. Danes klubi OZN v svojih vrstah združujejo prek 12.000 mladih, ki so tako prek klubov OZN aktivno vključeni tudi v delo ZSMS. Osnovna naloga klubov OZN je vzgoja mladih za mir in enakopravno sodelovanje med narodi. Klubi OZN združujejo vse tiste mlade ljudi, ki se zavzemajo za boljše mednarodne odnose, za boljše delovanje sistema mednarodne varnosti in sodelovanja ter za mir v svetu. Na različnih političnih šolah, seminarjih in predavanjih, ki jih organizirajo klubi OZN po vsej Sloveniji, mladi lahko poglobijo svoje znanje o delovanju Organizacije združenih narodov, o mednarodnih odnosih, delovanju klubov OZN ter povezovanju z ostalimi organizacijami, ki se ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem za mednarodno razumevanje in sodelovanje ter mir v svetu.

Ene izmed takšnih političnih šol, že tradicionalne poletne politične šole (PPŠ) klubov OZN na Debelem rtiču pri Ankaranu, ki je potekala v dveh izmenah od šestega do devetnajstega julija 1986, se je udeležil tudi naš občinski center klubov OZN. Zaradi že znanih finančnih težav smo lahko poslali le dva

člana klubov OZN srednjih in enega člana klubov OZN osnovnih šol, čeprav je zanimanje bilo veliko, kar ni čudno, glede na to, da je ta šola znana po dobri organizaciji, zanimivih predavanjih ter skrbno izbranih predavateljih. Tako je bilo tudi to leto, saj so se zanimiva predavanja kar vrstila: od zelo aktualnega problema moči in nemoči Združenih narodov, predavatelj Mitja Zagar, do neuvrščenih v Harareju, predavatelj predsednik RK SZDL Jože Smole. Posebej bi še omenili predavanje o mednarodnem letu miru, o Kubi ter predavanje dojena naše diplomacije tovariša Čačinoviča o delu diplomata SFRJ ter o zgodovini diplomacije. Kot »poslastico« na poletni politični šoli klubov OZN, pa bi lahko omenili predavanje oziroma pogovor s predsednikom RK ZSMS Tonetom Anderličem o delu ZSMS v okviru ZSMJ, v katerem so vsi poslušalci zelo aktivno sodelovali. Zelo zanimivo je bilo tudi t.i. delo po skupinah — okrogla miza o nacionalizmu in o delu v klubih OZN, posebej pa sta uspeli mirovna in ekološka delavnica, ki bi jih občasno lahko organizirali tudi pri nas. Ogledali smo si tudi nekaj filmov iz arhiva OZN ter izdali nekaj biltenov, med njimi tudi zelo uspešni ekološki bilten.

Na splošno lahko rečemo, da nam je ta šola zelo koristila kot nadaljevanje osnovnega programa izobraževanja na področju OZN in mednarodnih odnosov ter vzgoje za mir in mednarodno sodelovanje. Zahvaljujemo se OK ZSMS ter SŠTNPU Ravne na Koroškem, ki sta nam omogočila, da smo se udeležili poletne politične šole klubov OZN na Debelem rtiču in upamo, da bo čim večjemu številu mladih tudi naslednja leta omogočeno, da na teh in podobnih političnih šolah poglobijo svoje znanje in aktivno sodelujejo v boju za mir in enakopravno sodelovanje med narodi.

Miloš Dinić

Zastavonoši

Ob prihodu v tabor pa, navali narod na vodo! Najprej greš pod »tuš« in potem je šele čas, da se ti oglasi želodec. Pa spet zbor in končno kosilo. Takrat se tako napokaš, da ti ne preostane drugega, kot da »zalegneš«. Najbolj vztrajni pa igrajo nogomet. Popoldne pa še kakšne aktivnosti in že ti spet kruli. Ja, še prej pa spuščanje zastave. In če kam »zganeš«, si zlata selekcija, jasno zvečer boš čistil WC. Ko pa je treba spat, iščeš vse luknje, samo da bi bedel še pet minut. Potem pa se jeziš, ker si v sosednjem šotoru pravijo vice in se režijo, ti pa ne moreš zaspati. Kdo bo pa jutri vstal?

Pa bo vsak rekel: če je tako, je vsak dan enak prejšnjemu. Ja, ampak tu so še deževni dnevi, ko se greš kopat, pa večeri, ko greš v kino, nedelje, ko so na vrsti izleti in seveda brigadirski krst, ohcet, ljubezenski popoldnevi... Ampak brez »štosov« pač ne gre. Na oglasni deski se bohoti stenčes z zanimivimi komentarji, zraven visi tiralica za našim traserjem in vest, da se je danes zgodila velika zadeva, saj je komandant šel na traso!

Tu živiš v družbi in ničesar ne moreš prikriti. V vsakem trenutku lahko pričakuješ, da te bo kdo zbadel s kako pikro besedo ali povedal »štos« na tvoj račun. Saj čutiš pekočo bolečino žuljev, pričneš sovražiti lopato, ampak kramp, lopata in roke so nerazdružljivi prijatelji in kljub prepričevanju, da boš začel »zabušavati«, tega ne zmoreš, ker ne moreš mimo pogledov tovarišev in potem pride pogled modrih oči v še bolj modri brigadirski, pa prvo spogledovanje. Da, tudi ljubezen se rodi na trasi in v taboru — brigadirski ljubezen z vso svojo veličino prijateljstva, nežnosti in naporov, ki jih vložiš za delo na trasi.

Prestaneš brigadirski krst, ko se zaveš, da spadaš med mlade, ki so prostovoljno s svojim delom veliko prispevali pri gradnji in razvoju naše domovine. Pa saj ni tako hudo, ko te krsti »župnik«, ko jih s »štilom« zlomljene lopate dobiš po zadnjici, ko moraš jesti »juho« in sesti v »karjolo« z ledeno mrzlo vodo in koprivami. Tudi ko se trasko ženiš z lopato in plača šrangar, ni od muh. Kljub podaljšanju brigade si žalosten in potrpet, ko se ločiš od prijateljev, s katerimi si preživel napore, a prijetne in vesele trenutke, polne smehe. Prešine nas želja, da se nikoli ne razidemo, da ostanemo takšni, kakršni smo.

Alenka Leskošek

Brigadirsko življenje

Čeprav je že skoraj en mesec, odkar smo zapustili tabor, delovišče in brigadirsko družbo, sama o brigadi svojih misli ne morem čisto urediti. Prevzela me je akcija, sploh pa odnosi med brigadirji in tovarštvom med mladimi.

Pred akcijo me je bilo malo strah, kako bo, kaj bomo delali, kako se bomo razumeli. V vsakem trenutku sem imela v glavi kup vprašanj. Pa vendar sem kaj kmalu ugotovila, da je vse to bilo odveč. Bili smo »super klapa« in se res dobro razumeli.

Ko smo se ob koncu šolskega leta pogovarjali o počitniških načrtih, sem bila pošteno jezna, ko me je kdo postrani pogledal, če sem mu omenila, da nameravam v brigado. Ne razumem, kaj je v tem tako strašnega. Mar vsi mislijo, da je akcija mučenje, naporno delo brez počitka, da tukaj srečaš le žulje in poškodbe ali rane? Jih res moti zgodnje vstajanje?

Vsem povem, da ni tako. Rečem ne in še enkrat ne! Akcija ni le to. Res je, da moraš vstati ob klicu: »Ustaj, ustaj, radni narod!!!« in opraviti jutranji pozdrav z dvigom zastave pred peto uro zjutraj. Ampak vsa slaba volja se razleti, ko poješ zajtrk in ko je treba na traso. Poln si energije in ob prihodu na traso kar zavriskaš brigadirski pozdrav, čeprav je ura šele šest. Kljub naporom na delovišču tukaj nikoli ne zmanjka besed. Pogovor teče okoli bolj ali manj resnih zadev. Vsake toliko časa pa se kdo zadere: »Mrdaj, mrdaj brigadir!« To ti je spodbuda in res, delo teče, kot da bi imeli avtomatsko orodje, ne pa navaden kramp in lopato pa sekiro, s katero bi prej žagal kot sekal. Okrog poldneva pa čuješ: »Kugla seka, da je kaj. Bog daj pohlevnega dežja, zemlja je suha, da je grdo! Koplji pod

brezo, tam je voda!« Vse to je le malo jeze na sonce, vročino in na žejo, ki je ne moreš pogasiti. Ko pa se trasko zadere: »Brigada, zbor!« delovne sile ne dobiš s trase. Se opozorilo gospodarja: »Orodje operi, sicer ga dobiš nazaj.« Nazadnje pa trasko le uspe, da se postavimo v zbor, pa: »Brigada gremo!« Kljub utrujenosti imaš prijeten občutek, da si naredil nekaj koristnega in z veseljem vzkličeš pozdrav:

PREŽIHOV — VORANC

PREŽIHOV — VORANC

R — A — V — N — E

RAVNE — RAVNE — RAVNE

ARIVA — BUM ARIVA — BUM

ZIGEZAGE ZIGEZAGE — HEJ, HEJ, HEJ!

ŠE NEKAJ MISLI IN UTRINKOV Z AKCIJE IVARČKO JEZERO '86

Vse tisto lepo, čemur se pravi akcija, pa brigadirsko življenje, vključno z delom na trasi in interesnimi dejavnostmi v naselju je že zdavnaj mimo, ravno tako kot se počasi poslavlja poletje in z njim čas brigadirjev ter brigad. Spomini pa bodo vseeno ostali, topli, kot je bilo poletje, pa znoj v kanalih in ne nazadnje tudi izkopani metri, govorimo lahko v tisočih, ki so jih brigadirji naredili na akciji »Ivarčko jezero '86«, ko so kopali in polagali električni kabel; vse to daje pečat trajne in neminljive vrednosti. Tudi zato ima akcija »Ivarčko jezero« svoje značilnosti in svoje specifičnosti.

MILENKO KOBAL, komandant akcije, meni o njej takole: »Sama akcija je po mojem sodeč zelo dobro uspela, opravičila je svoj namen tudi iz ekonomskih razlogov. Škoda samo, da ni imela večjega odziva mladih. Brigadirji so v poprečju presegli normo za 20 %, kar pa tudi ni od muh, saj se je delalo ponekod v zelo težavnih okoliščinah. Trasa za električni kabel je potekala tudi po skalnatem ter močvirnatem terenu. Vseeno mislim, da bi bilo prav, če se akcija organizira še prihodnje leto, kajti dela je precej, pa tudi iz letošnjih izkušenj smo se marsikaj naučili, tako da kolikor bo akcija prihodnje leto, ne bo kakšnih večjih težav. To pa bi bil hkrati tudi nekakšen popravni izpit za vse tiste, ki so tako ali drugače obljubljali vso mogočo pomoč, potem pa je ostalo le pri besedah. Tudi v železarni so imele nekatere sredine zelo pasiven odnos do brigadirskega dela, zelo slab pa je bil odziv ob udarnem dnevu, ko se ga je udeležila samo peščica mladincev iz železarne, pa še med temi je bilo nekaj takšnih, ki so starostno mejo prekoračili. Ne bi bilo sedaj primerno naštevati vse tiste slabosti, ki so se pojavljale pri akciji, kajti to se bo podrobneje razčlenilo v poročilu o akciji. V imenu štaba pa se naj zahvalim PO železarne, pa družbenim dejavnikom za njihovo

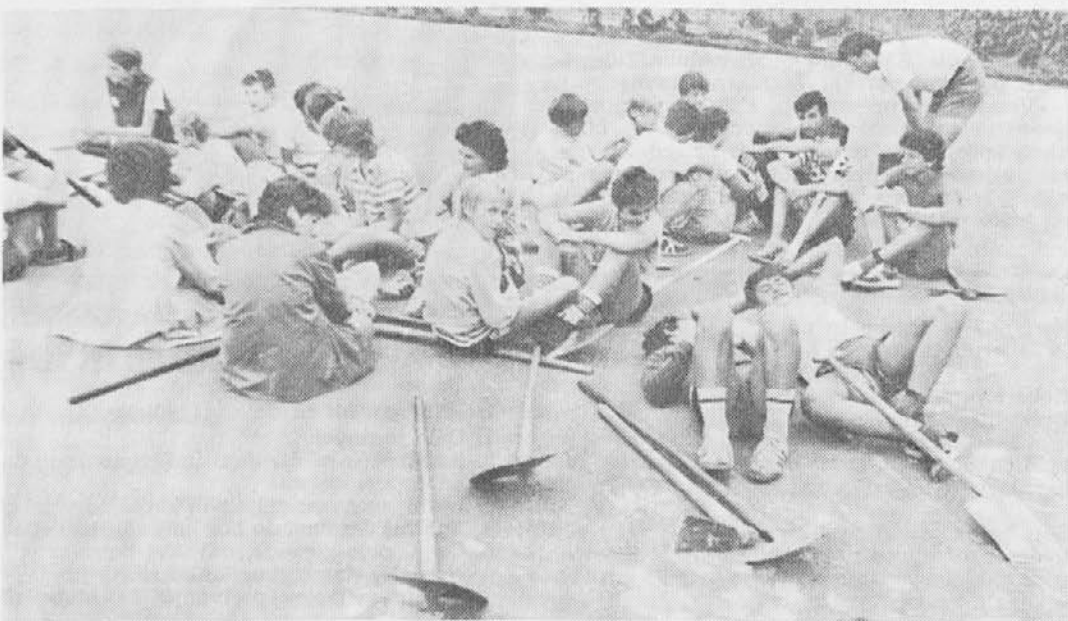
pomoč in naklonjenost pri izvedbi akcije, hotelu Rimski vrelec, modelarjem tozda Jeklo-livarna, Kogradu za sodelovanje na delovišču, tabornikom, vojnemu odseku ter ostalim dejavnikom skupščine občine Ravne, pa DPO in še bi lahko naštevali. Predvsem pa hvala vsem udeležencem akcije, ki so tako ali drugače pripomogli, da je akcija uspela.«

Tudi MILAN VERHOVNIK, ki je bil zadolžen za naselje na akciji, ima z nje dobre vtise. Pripominja samo, da je zares škoda, ker na njej ni sodelovalo večje število mladih. Izrazil pa je željo po tem, da je akcija

še prihodnje leto in da se ponovno na njej sreča z nekaterimi starimi in znanimi obrazi.

RAJMUND JAMNIK je bil eden tistih redkih ter prizadevnih, lahko bi rekli kar gonilna sila iz modelarne tozda Jeklo-livarne, ki je dobesedno živel za akcijo, kljub temu, da že zdavnaj ni več mladinec. Čeprav ni bil neposredno na akciji, je vseeno podoživljal brigadirsko življenje, saj je poleg svojega dela, tako kot še nekateri modelarji, hodil pomagat na delovišče, da bi bilo delo čimprej končano. Sploh pa so bile vezi in stiki med brigadirji in modelarji zelo pristni ter neposredni, pa naj je bilo to športno srečanje ali pa skupno kopanje kanala.

To je bilo samo nekaj bežnih misli in utrinkov z akcije »Ivarčko jezero '86« in zaključujemo jih tudi z mislijo ter željo, da bomo

Čas počitka

lahko podoben zapis naredili še prihodnje leto, ko se bomo ponovno srečali na akciji Ivarčko jezero.

Silvo Jaš

PREBRALI SMO V BILTENU MDA »IVARČKO JEZERO '86«

... MI VSI SMO ENA VELIKA DRUŽINA ... IN LEPO NAM JE ...

Malo za šalo ... saj ni res ...

Brigadir iz Jelšingrada sedi na obali Ivarčkega. Mimo gre drugi brigadir in ga vpraša:

— Kaj, je globoko?

— Ni, ni. Ni globoko.

In seveda se brigadir napoti v jezero. Kar naenkrat ga ni bilo več. Ko pa je nekako le prišel ven iz vode, je tovarišu očital češ, da ga je zafkaval.

— Kaj?! Da sem te ...? Saj sem videl račun, kako je plavala po površini pa ... pa ... sem ... Ah, nič ...

Nov trifazni tarifni kramp, malo rabljen, samo na delovišču, mogoče z nekajkrat namoljenim »štilom«, želim sprejeti v kooperacijo, v primeru, da se dobro izkaže, pa tudi v trajno varstvo. ŠIFRA: Osamljena in tudi v teh časih še vedno poštena lopata.

Osebná izkaznica brigadirjev
Naš Milenko je fejš fant,
čeprav ga ni nič videl kramp.
To za nas je komandant,
ki uredil je naš kamp.

Milan gospodar naselja je,
dela le na avtomatsko orodje,
»trza« na kompresorje,
sicer pa »šlafa« le.

Naš Silvo je ribič,
da boljšega ni,
še Metko s trnkom
za »zokne« lovi.

Udarnik

TRIJE VTISI IZ KNJIGE DEŽURSTEV

Ignac Krivec, referent za mednarodne odnose pri RK ZSMS:

»Obiskal sem mladinsko delovno akcijo Ivarčko jezero. Spominja me na nove mladinske delovne tabore, za katere menim, da so realna alternativa klasičnim akcijam. Le tako naprej!«

Milan Dobovišek, član poslovnega odbora Železarne Ravne:

»Obiskali smo tabor delovne akcije Ivarčko. Vtisi so izredni, saj dosegajo mladi zavidljive delovne rezultate. Sprejeti smo bili prijazno. Vse je dobro in organizacija zasluži vso pohvalo.«

Uwe Woite, SM Stahl — Maschinen, Düsseldorf, poslovni partner Železarne Ravne:

»Veselo sem presenečen, s kakšno pripravljenostjo in pozitivno usmeritvijo vsi člani akcij sprejemajo naloge in si prizadevajo za zastavljeni cilj. Želim jim veliko uspeha še naprej in lepo vreme, da tudi za »zabavni del« ne bodo prikrajšani.«

Za spomin na brigado

Feri naš je trasko in pol,
jé le kruh in sol.

Robert pravi:

Brez dušne hrane s'rotej sem,
sam blodim zdaj po svetu tem,
oj, Lenka, draga, prid' nazaj,
nazaj, nazaj v brigadirski raj.

Šest bajbk je obligiranih,
trideset mandlcov pa ziranih,
zdaj dekleta panična so vsa,
saj malo vsaka rada ga ima.

Ko v trdi temi oster glas »zašraja«,
marsikomu v šotoru srce prav zastaja:
vstani, vstani, zbor je že,
sicer se v zlato selekcijo gre!

**

Mladinske delovne akcije, brigadirsko življenje v naseljih, so se potrdile kot nezamenljive oblike združevanja mladih ljudi, in to vseh delov mlade generacije; pomenijo utrjevanje bratstva in enotnosti, razvijanje delovnih navad, krepitev in razvoj socialistične, samoupravne zavesti...

Praksa '86

Deset zapovedi za delo brigadirjev:

1. Delo je napor.
2. Rodili smo se utrujeni in živimo zato, da počivamo.
3. Ljubi svojo posteljo bolj kot samega sebe.
4. Počivaj čez dan, da boš lahko ponoči spal.
5. Če je delo zdravje, naj živi bolezen.
6. Ne delaj danes, kar lahko storiš jutri.
7. Od prevelikega počivanja še nihče ni umrl.
9. Če vidiš koga, ki počiva, mu pomagaj.
10. Če te prime, da bi delal, sedi in počakaj, da te mine.

UDARNIKI NA MDA »IVARČKO JEZERO 86«

1. Ernest BEJEK
2. Stanko ŠTOSIR
3. Rudi FAJMUŠ
4. Josip MOTOVINA
5. Anita POTOČNIK
6. Albin KAKER
7. Predrag KASAPOVIČ

8. Robert ŠRIBAR
9. Aleš VREČKO
10. Olga BRINER
11. Srečko GOSTENČNIK
12. Milenko KOBAL
13. Andrej FERARIČ
14. Branko KARADŽA

PRAKTIKANTI MED NAMI

MITJA MEH:

Mitja je bil kot praktikant v tozdu SGV. Opravljal je ključavničarska dela.

»Si bil letos prvič v železarni?«

»Da, letos sem bil v železarni prvič.«

»In kako je potekal tvoj delovni dan?«

»Zjutraj mi je mojster določil, s katerim delavcem bom tisto dopoldne opravljal delo. Potem sva odšla in pogledala napake na stroju. Pomagal sem pri popravilu, prinašal sem rezervne dele ter čistil razstavljene dele. Delo se mi je zdelo zanimivo.«

»Si bil z delom zadovoljen?«

»Z delom sem zadovoljen, saj sem s tem počitniškim delom pridobil nekaj izkušenj, vsekakor pa sem spoznal delo ključavničarja, ki ni lahko. Spoznal sem tudi železarno. Čeprav sem bil v njej zaposlen le dober mesec, mi je bilo všeč.«

»In kaj bi rekel ob koncu?«

»Vse dobro, izpolnil sem si prosti čas in si hkrati prislužil tudi kakšen dinar.«

ŠTEFKA HOVNIK, praktikantka delovne skupnosti za računovodstvo.

»Si bila letos prvič v železarni?«

»Da, letos sem bila prvič na počitniškem delu.«

»Kako je potekal tvoj delovni dan?«

»Ker je delo na obračunu prezahtevno, da bi ga lahko samostojno opravljala, sem pomagala pri lažjih delih, kot npr. zlaganje in razvrščanje dokumentacije, ki jo potem uporabljajo pri končnem obračunu.«

»In kakšni so tvoji občutki ob koncu?«

»Najprej sem se hotela zaposliti med počitniškim delom v proizvodnji, vendar zaradi šole (končala sem drugi letnik ekonomske šole) so me dodelili v DS za računovodstvo. Kljub temu, da je delo v pisarni manj plačano, kot v proizvodnji, sem bila zadovoljna, saj mi bodo izkušnje koristile za poklic, ki ga bom opravljala.«

»Se boš drugo leto zopet prijavila na počitniško delo v železarno?«

»Da, vsekakor.«

Obema se za odgovore najlepše zahvaljujem.

Marta Vrenčur

Gradnja jeseniške Jeklarne 2

Ker delavce zanima, kako napreduje gradnja jeseniške Jeklarne 2, povzemamo nekaj podatkov iz glasila Zelezar št. 26, 3. julija 1986.

Gradbena dela in montaža jeklenih konstrukcij potekajo po načrtih. Izdelava domače opreme se pri nekaterih napravah zapleta in dobavni roki postajajo kritični. Zato pospešeno izvajajo ukrepe, ki so jih sprejeli s tem v zvezi. Konec junija je bilo stanje takšno:

Prekritih je okoli 30 odst. hal, temelji elektropeči naj bi bili končani v juliju.

Dobava uvožene opreme je potekala pospešeno. Čeprav še ni kompletna, to ne ovira izvajalcev del. Ker so dobavni roki domačih materialov dolgi, uvoženi pa so pogojeni z deviznimi pravicami, je velika nevarnost, da bodo končne dobave skupaj z montažo trajale dlje kot do februarja 1987.

Po zagotovilih vodilnih delavcev izvajalcev bodo glavne tehnološke naprave izdelane pravočasno. Najtežji del projekta bo montaža in testiranje. Vsaka zamuda pri dobavi bo zahtevala skrajševanje roka montaže.

Financiranje je teklo normalno.

40 delavcev, ki bodo sodelovali pri montaži in bodo na praksi v tujini, je opravilo izpite iz nemščine. Izvedli so tečaj za uporabo procesnega računalnika, ki ga postopoma uvajajo v jeklarne 1.

Slovenski modelarji na Madžarskem

Na pobudo ravnatelja tozda Jeklo-livarna in v organizaciji Društva livarjev Slovenije se je 23. junija 1986 devet modelarjev iz šestih OZD iz Slovenije udeležilo tridnevne ekskurzije na Madžarskem. Iz Zelezarne Ravne smo bili to Mitja Homan, Alojz Mikic in Leopold Jeseničnik.

V Ljubljani smo pri Kompas Hertzu najeli kombi, volan pa zaupali Homanu, ki je svojo nalogo opravil odlično. Ob dobro razpoloženje so nas sprajali naši mejni organi na prehodu Gočičan. Dobili smo občutek, da smo tihotapci svetovnega formata. Slekli so nas skoraj do gola in nas pretipali tudi tam, kjer to smejo samo zdravniki. Po več kot enournem postanku smo končno le prestopili mejo.

Vsi smo se bali madžarskih carinikov, a je bil strah odveč. Svojo dolžnost so opravili hitro in kulturno.

Po približno 65 km vožnje smo zagledali Blatno jezero, madžarsko morje, kot mu pravijo domačini. Po krajšem postanku smo nadaljevali vožnjo po lepi avtocesti. Čudili smo se, kako da Madžari ne pobirajo cestnine; ceste pa so vse lepo urejene in asfaltirane.

V Budimpešti smo se nastanili v hotelu Budapest, v katerem ima vsaka soba televizor, radio in telefon. Predstavnic družstva livarjev tov. Lengyelne nam je razložila program našega tridnevnega bivanja, med katerim nas je spremljala.

Prvi dan smo si ogledali manjšo livarno in modelarno Angyalfold. V njej lijejo predvsem jeklotitino in visoko legirana jekla. Modele izdelujejo iz lesa, kovine in plastičnih mas. V glavnem izdelujejo izdelke za domačo uporabo, predvsem rezervne dele, ki bi jih drugače morali uvažati.

Isti dan smo si ogledali še livarno Csepel vas ez femmüvek, ki ima zaposlenih 1200 delavcev. Lijejo predvsem sivo litino, začeli pa so liti tudi »ferro gus«. V modelarni v glavnem pripravljajo modele za formanje, izdelujejo livne sisteme in modele montirajo. Večino modelov dobijo iz NDR, ČSSR in SZ, kamor svoje izdelke v glavnem tudi izvažajo.

V učilnici za praktični pouk mladim modelarjem smo se lahko prepričali, da je za vzgojo kadrov poskrbljeno bolje kot pri nas, saj po besedah vodje učenec po treh letih šole opravlja delo samostojno.

Naslednji dan smo si v kraju Majoshaza ogledali večjo modelarno, ki je v združenju šestih večjih objektov EPG (kmetijsko industrijsko združenje). Tu je zaposlenih 3200 delavcev, od tega 2000 strokovnih.

V svojem združenju imajo 6000 ha obdelovalne zemlje, farme goveje živine, prašičev in zajcev. Izdelujejo okoli 1200 različnih izdelkov oziroma proizvodov, saj štejejo mednje tudi poljske pridelke. Večino izvažajo.

Pri ogledu modelarne, ki je ena večjih na Madžarskem, smo bili presenečeni nad urejenostjo prostorov in razporedom strojnega parka. V tej modelarni izdelujejo večinoma nove modele, s katerimi oskrbujejo več livarn po državi. Poprečna plača delavca znaša okoli 6600 forintov mesečno.

Po ogledu so nas povabili na kosilo. Postrežba je bila izredna in tudi dobrega vina ni manjkalo. Na povratku v hotel nas je naša spremljevalka nagovorila, naj zapojemo kakšno slovensko pesem. Sami smo bili presenečeni, ko smo se glasovno tako ujeli, kakor da smo imeli predtem že kdove koliko vaj.

Zapeli smo tudi po večerji na terasi v hotelu. Tu so nas presenetili člani stalnega glasbenega ansambla, ki so se nam pridružili in nas spremljali na violinah.

Naslednjega dne smo si ogledali še livarno Soroksari vasötöde. Pri 800 zaposlenih dosegajo 25.000 ton letne proizvodnje, od tega 6000 ton sive litine. V glavnem imajo velikoserijsko proizvodnjo. Delajo predvsem za avtomobilsko, papirno in cementno industrijo. Čistilnico imajo lepo urejeno, v njej pa čistijo tudi odlitke iz drugih livarn.

Splošen vtis po vseh ogledih je bil, da nas v nekaterih stvareh Madžari prekašajo.

Za ogled Budimpešte smo imeli zelo malo časa, vseeno smo si ogledali to in ono. Podzemna železnica nas je presenetila s čistočo, ki je tudi sicer opazna v javnih lokalih.

Zadovoljni z ekskurzijo smo se 26. junija vrnili domov. Ker tokrat na meji ni bilo težav, zaključimo s pregovorom: »Slab začetek, dober konec.«

Leopold Jeseničnik

Odločneje o varstvu okolja

To poletje so se neodvisno drug od druge z več strani začeli oglašati delavci, naj se tudi naš Informativni fužinar začne bolj nestrno kot doslej vključevati v skrb za varstvo okolja. Rezultat te pobude je bila objava poziva koroških gozdarjev v prejšnji številki in v tej članek Naš dolg ravninskemu parku.

Seveda pa ne gre samo za zaščito drevja, ampak za mnogo več. Neki domač strokovnjak se je nedavno zgrozil, da spadajo Ravne med najbolj umazana mesta v Sloveniji. Naj bo to že točno ali ne, vsekakor se s čistočo žal ne moremo hvaliti.

Saj se Komunalno podjetje trudi, tudi šole prirejajo občasne očiščevalne akcije, vendar vse to trajno ničesar ne spremeni. Ni rečeno, da ne bi mogel kdo od tistih, ki so plačani za to, da skrbijo za red in snago, opravljati svojega dela bolje, vendar samo to ni edino možno in dobra rešitev. Kakor je namreč v železarni silno kratkovidno prepričanje, da eni delamo in med delom neskrbno kvarimo stroje, češ saj so vzdrževalci zato tu, da jih popravljajo, tako je zmotno prenašati enako miselnost iz tovarne v kraj: onesnažujmo vsi, saj je komunala zato, da čisti.

Če zadnji čas pogosto beremo in slišimo, da smo turizem ljudje, bo še bolj res, da smo tudi čistoča v kraju in pokrajini — ljudje.

Ker več ljudi več ve, vabimo delavce in krajanke, da nam o tej temi pišejo. Pri tem prosimo, da ne ostanete samo pri naštevanju nemarnosti ali celo le pri kaznanju s prstom na sosedo, ampak da predlagate tudi, kaj storiti, da bi naše okolje postopno izboljšali in polepšali, potem pa takšnega tudi ohranili.

Uredništvo

V Budimpešti

KAZALCI REZULTATOV DELA ZA ČAS OD 1. 1. DO 30. 6. 1986

Zap. št.	K A Z A L E C	Enota	Doseženo 1985	Plan 1986	Doseženo 1986	I n d e k s	
						4 : 2	4 : 3
1.	Dohodek na delavca	din	881.806,97	2.047.728,00	2.168.270,57	245,9	105,9
2.	Dohodek v primerjavi s PUPS (konsolidir.)	%	15,09	17,55	18,74	124,9	106,8
3.	Čisti dohodek na delavca (zap. 136)	din	628.317,81	1.457.376,50	1.474.635,05	234,7	101,2
4.	Akumulacija v primerjavi z dohodkom	%	22,41	21,01	25,49	113,7	121,3
5.	Akumulacija v primerjavi s čistim dohod. (136)	%	31,45	29,52	37,48	119,2	126,9
6.	Akumulacija v primerjavi s PUPS	%	3,38	3,68	4,78	141,4	129,9
7.	Osební dohodek in sredstva za SP na del. (mes.)	din	72.929,23	171.462,33	166.991,72	228,9	97,4
8.	Čisti osební dohodek na delavca (mes.)	din	47.129,56	103.236,00	103.598,16	219,8	100,4
9.	Izločanja iz osebnega dohodka na delavca (mes.)	din	17.303,99	41.293,91	41.828,98	241,7	101,3
10.	Izločanje iz dohodka na delavca	din	212.261,07	466.659,50	551.868,57	260,0	118,3
11.	Akumulacija z am. v prim. s PUPS	%	8,04	8,82	10,78	134,1	122,2
12.	Poprečno uporabljena poslovna sred. na delavca	din	5.842.164,64	11.663.820,00	11.567.600,70	198,0	99,2
13.	Celotni prihodek glede na porabljena sred.	razmerje	1,17	1,23	1,25	106,8	101,6
14.	Celotni prihodek glede na popr. upor. obr. sred.	razmerje	1,54	1,45	1,40	90,9	96,6
15.	Izguba na delavca	din	30.280,40		79.989,58	264,2	
16.	Sredstva za reprodukcijo v primer. s PUPS	%	8,04		10,78	134,1	
17.	Odplačila za inv. kred. v prim. s sred. za rep.	%	15,14		9,41	62,2	

* PUPS - poprečno uporabljena poslovna sredstva

Kazalci po 140. členu Zakona o združenem delu in odloka zveznega izvršnega sveta (Ur. list SFRJ št. 8/78)

Stroški, stroški...

EKONOMSKO STANJE NAS VEDNO BOLJ SILI K ZMANJŠEVANJU STROŠKOV PROIZVODNJE IN POSLOVANJA

1. DELAJ KAR NAJBOLJ PREMIŠLJENO

— Odpravi odvečno delo.
— Preuči in zmanjšaj odsotnost z dela.

— Zahtevaj natančnost, vendar jo tudi omogoči.

— Korenito skrči sestanke in število vseh mogočih komisij.

— Števila zaposlenih ne določaj glede na konice obremenitev, ampak jih premoščaj z dodatnimi kapacitetami (»skakači« in podobno).

— Spravi na vaje »turistične« seminarje, poplave raznih aktov in kronične »nadurnike«.

— Ostreje se loti nergačev in simulantov (s tem ne boš storil nič slabega za socialno klimo v delovni organizaciji).

2. NAČRTNO SE LOTI INTERNE BIROKRACIJE

— Predvsem zmanjšaj, nato pa tudi poenostavi dopisovanje.

— Poenostavi vsakršno pisanje (zapisniki, poročila, ocene, itd.).

— Bolj racionalno uredi fakturiranje in obračun dela (torej brez večjih vlaganj v stroje in opremo).

— V polni meri izkoriščaj diferenciranje poštne tarife in popuste. Posebne pošiljke (nujne, priporočene in podobno) pa uporabi res le v nujnih primerih.

3. POENOSTAVI INFORMIRANJE

— Vztrajno zahtevaj in uresniči kratka in jedrnatá sporočila.

4. POSVETI VSO POZORNOST »MALENKOSTIM«, KI SO LAHKO ZELO DRAGE

— »Preveri« vse arhive in registrature (tudi lastne).

— Redno preverjaj stroške za naročene časopise in revije v primerjavi z njihovo koristnostjo.

— Delno zavračaj vse brezplačne izvode neznanih časopisov, da ne bi z njihovim prebiranjem izgubljal časa.

— Tudi v skupnih službah hrani izmet in odpadke, saj je tudi te mogoče uporabiti kot sekundarne surovine.

— Ne zahtevaj perfekcionizma pri izbiri in kvaliteti pisarniškega materiala. Občasno preverjaj tudi dobave stalnih dobaviteljev.

— Ne zahtevaj absolutne popolnosti pri vzdrževanju, oskrbi

in čiščenju v lastni delovni organizaciji.

— Ne presliši mnogih pozivov za varčevanje z energijo, saj je možno varčevati na številne načine, pri razsvetljavi, pri ogrevanju prostorov, pri porabi tople vode, pri uporabi klimatskih in transportnih naprav ter dvigal, pri prezračevanju prostorov, z izboljšavo toplotne izolacije prostorov itd.

5. NAMESTO PISANJA »PASTIRSKIH PISEM« IN OBUPNIH POZIVOV SE RAJE LOTI NAČRTOVANJA CILJEV IN UGOTAVLJANJA USPEHOV

— Vsak sodelavec naj dobro pozna skupne cilje delovne organizacije in v tem okviru tudi individualne cilje, ki jih mora doseči sam.

— Cilje določaj tako, da ne bodo nedosegljivi, vendar pa tudi ne taki, da bi jih mogli doseči povsem brez naprezanja.

6. NAČRTNO SE SPOPRIMI Z »NUJNIMI OPRAVILI« IN JIH PREPODI IZ BESEDNJAKA, ZLASTI PA IZ SPISKA ODREŠENIH UKREPov ZOPER VSE TEŽAVE.

— Z doslednim planiranjem zagotovi, da pri nobenem, zlasti pa zahtevnem delu, ne bo treba pretirano hiteti.

7. NIKAR NE MISLI LE NA VARČEVANJE IN PREDVSEM NA BREZGLAVO STISKAŠTVO NA NEPRAVEM KRAJU IN OB NEPRAVEM ČASU. TEMVEČ KAR SE DA RACIONALNO IZ-

KORIŠČAJ VSE RAZPOLOGLJIVE VIRE: MATERIAL IN DRUGA SREDSTVA, ČAS, PROJEKT, ENERGIJO, INFORMACIJO IN VSE DRUGO.

— Poskrbi, da bo dovolj dela za vse razpoložljive zmogljivosti.

(Povzeto po: Hurlimann, W. — Management Zeitschrift 48 (1979) iz glasila Vzdrževalec 1986, št. 11)

SLOVENSKA LJUDSKA MODROST

Jajce je brez dlake, človek pa ni brez napake.

*

Bolje je živeti ob solati, kjer je mir, kakor ob pečenki, kjer je prepir.

*

Smeš pa drobiž mora biti pri hiši!

*

Tiho šepetanje je gvišno opravljanje.

*

Zmeraj je treba prej poskrbeti, da je v potrebi kaj v roke vzeti.

*

Fantič more umreti, starec mora.

*

Vsak je sam sebi najbližji.

*

Boljšje je biti brez kruha, kakor imeti sovražnika.

Letovanje pri čeških železarjih

Vem, da bo dopustniških zapisov na straneh Fužinarja precej, a sem vendarle prepričan, da se ta malce razlikuje od drugih. Ne bom hvalil morja, ne pel hvalnic goram in prisegal na dom, pač pa bom pozabi skušal iztrgati košček

vse, kar si potreboval, dobro založene trgovine, hotel... Ne vse tako urejeno kot pri nas, razvoj pač malce zaostaja, a vendar v zadnjem času napredujejo mnogo hitreje, novi objekti, ki jih gradijo ali pa, ki so bili zgrajeni

lanto. Opazili smo, da posvečajo družbenemu standardu veliko pozornost. Mnogo je teniških igrišč, zato se ne gre čuditi, od kod imajo tako dobre teniške igralce. Seveda pa je le treba priznati, da osebni standard še daleč ne dose-

kine), obenem postrgajo tudi plastične količke, kakor so to strokovno opravili konec julija od Dobbe vasi do Brancurika. Verjetno so ti plastični količki zastoj...

Pa še nekaj: vsako leto »malajo« črte in prehode za pešce po cestah. To storijo zadnja leta takoj, ko posijejo prvi pomladanski žarki: vse lepo označijo, da se kar sveti od beline. Za njimi se potem prikažejo tisti s stroji in asfal'tom, ki krpajo luknje. Na sveže »pomalano« ces'išče nanajšo asfalt in s tem lepo zakrijejo sveže označene prehode za pešce, sredinske črte itn. Tistih, ki so »malali«, potem ni na spregled do naslednje pomladi, ko se postopek ponovi. Tako ostanejo potem vse leto cestne oznake zabrisane in popackane. Ali ne bi postopek obrnili: najprej krpiti, potem risati... Ali ne bi tako počel vsak dober gospodar?

M. G.

Naši železarji na Moravskem Krasu

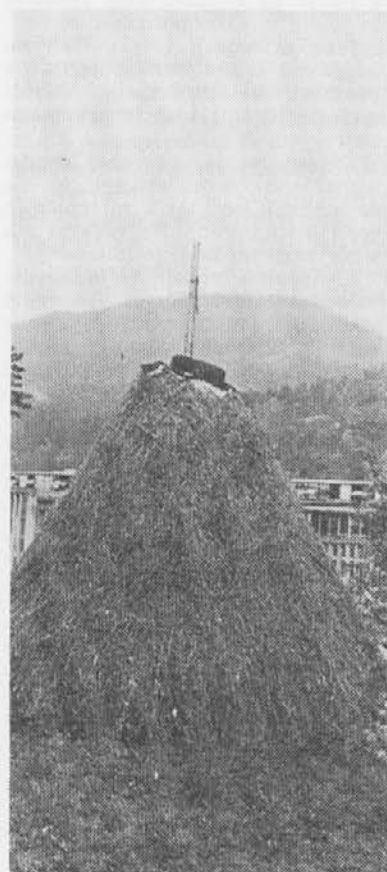
SLOVENSKA LJUDSKA MODROST

Zena tepe moža samo enkrat, pozneje tepe osla.

»Pri jedi se drži naprej, pri pijači nazaj, pri delu pa vstran stopi, da drugim ne boš v napotje.« Tako je učila mati svojega sina, ko ga je peljala v prvo službo.

Temu ni posoditi drugega ko starega mačka, ki sam nazaj pride.

Dober sosed je zatega denarja vreden.

Zaloga za zimo

lepote, ki ga je skupina železarjev s svojimi družinami odnesla z dopusta v deželi bujnih gozdov, jezer in predvsem žitnih poljan — Češkoslovaški.

V rekreacijskem centru železarne iz Zdara v tipični češki vasi Svatki, ki je 22 km oddaljena od železarne, smo preživeli deset res nepozabnih dni.

Ze nekaj let si naša železarna in železarna iz ZDARA v dopustnih dnevih izmenjavata določeno število dopustnikov po ključu: mi na češko, Čehi k nam v naš dom v Portorožu.

Ni mi še čisto jasno, zakaj Čehi gledajo na nas s takšno naklonjenostjo, saj beseda Jugoslavija privabi na ustnice mnogih Čehov (seveda tudi Slovkov in drugih, ki žive na Češkem) nasmeh in stisk roke je prijazen in iskren. Prav gotovo pa občudujemo našo samostojnost in dejavnost, ki jo naša država ima v gibanju neuvrščenih. Morebiti si to naklonjenost v zadnjem času nekoliko napravljamo s pravimi invazijami nakupovalnih izletov na Češkoslovaško.

Seveda pa česa takega tam, kjer smo letovali, še niso doživeli. Tu smo še uživali vse, kar lahko nudi človeku le iskren prijatelj. Bili smo presenečeni nad sprejemom kakor tudi nad pozornostjo in gostoljubnostjo, s katerim so nas sprejeli v Svatki.

Hrana je bila več kot odlična, le eden ali dva obroka sta bila tuja našim okusom. Zajtrki so bili obilni, pri kosilu kot dodatek pivo, sok, limonada, kava, kar si je pač kdo zaželel, enako pri večerji. Stanovali smo v hišicah, v katerih sta bila dva vhoda s po tremi sobami. Sobe dovolj velike, čiste, z balkonom, kjer si lahko lenaril v ležalniki, ne sicer A kategorije, vendarle prijetno in lepo.

Kraj je lep, sredi gozdov, čist in prijazen. Breze, smreke, livade, rahlo vzpenjajoči se hrički, vas, oddaljena dvajset minut, tam pa

pred kratkim, v ničemer ne zastajajo za našimi.

Tudi rekreacijski center je lep in predvsem čist, čistejši kot marsikateri kos naše mnogo bolj turistično obiskane obale. Gradijo nov hotel, v katerem bo vse udobje, od ambulante do zimskega bazena, letni bazen pa center že sedaj premore.

Ljudje so posebno poglavje. Ne da se opisati, treba je doživeti. Vsi, od upravnika, njegove žene, kuharice, strežnic in vseh drugih, ki so se res trudili, da nam je bilo lepo, si zaslužijo priznanje.

Pa mi? Pisana skupina nas je bila. Različni ljudje od otrok do upokojencev, poročenih, neporočenih. Bili pa smo skupina, ki je držala skupaj, prava homogena celota. Razlike smo znali uskladiti na najboljši mogoč način, upoštevali smo želje vsakega posameznika, kolikor se je najbolj dalo. Velika zasluga za tak prijeten vtis gre vodji naše skupine tov. Smrtniku.

Dopustniški dnevi so nam minevali hitro kljub nekoliko slabšemu vremenu, ki se edino ni ravno po naših željah. Sicer pa smo se tako zavedali, da Češka ni Jadrano.

V času desetdnevnega bivanja v Svatki smo imeli drugi dan spoznavni večer, kjer so bili tudi najvišji predstavniki železarne iz Zdara, peti in šesti dan smo imeli izlet v Prago, ogledali smo si mesto in nekaj njegove bogate zgodovine.

Potem še dva enodnevna izleta, eden v Brno in tam ogled mesta ter kraške jame na Moravskem krasu, drugi v Jihlavo, večje mesto na Moravskem, od tam pa v zadrugo Mir v okraju Prace. Zanimiv je bil ogled, ker smo lahko поблиže spoznali delo in življenje takšne velike zadruge, kjer imajo vse, kar ima pri nas večja krajevna skupnost: vrtec, kavarno, kinodvorano, gledališče, ambu-

ga družbenega. Tak je pač njihov sistem.

Povsod, kamor smo prišli, smo naleleli na sprejem, ki ga nismo pričakovali: darila, napitnice, govori. Tu bi zapisal morebiti edino resno pripombo vseh, ki smo letovali v Svatki. Bili smo predstavniki železarne, ki nekaj pomeni v Češkoslovaški, pa ne samo tu, a smo se na tistem tega kar sramovali. Tako malo smo imeli s seboj propagandnega materiala, tistih drobnih stvari s simbolom naše železarne, da nam je bilo kar nerodno komu kaj dati. Znašli smo se in iz svojih žepov prispevali vsak nekaj, da smo se s skromnimi darili oddolžili vsem, ki so se trudili okrog nas. Slikar železar je narisal motiv Svatke, sliko smo odkupili in jo podarili kolektivu rekreacijskega centra.

Vodja skupine se je v tej situaciji res znašel, njegove besede zahvale pa so odražale misli nas vseh, četudi so besede včasih kar preskromne za vse, kar človek ob takih trenutkih občuti.

Odhajali smo prepričani, da se s temi prijaznimi gostitelji še kdaj pozdravimo. Sem se bomo še vračali.

Rudi Mlinar

OBCESTNI KAMNI

Obrnjen prometni znak, razbit kažipot ali polomljen občestni kamen (plastičen količek) ni kakšna novost. Povsod ob cestah lahko najdeš brez truda kaj razbitega ali obrnjenega. Običajno takšne objestnosti starejši pripisujejo mladini, češ, ta pijana mularija dela samo škodo.

Zadnje čase pa je razbijanje količkov ob cesti postalo strokovno delo. Cestarji (ne vem kateri) obnavljajo ceste. Pri tem s strojem strgajo robove cest (t. i. ban-

Šola se je začela

Po navadi tisto, kar je lepo, hitro mine. Tako je tudi s počitnicami. Že maja delajo učenci in dijaki načrte, kaj vse bodo počeli, predvsem pa, kam bodo šli. Vendar sta včasih dva meseca tako hitro naokoli, da niti ne utegnejo vsega postoriti in obiskati vse, ki so jih nameravali.

Pred približno štirinajstimi dnevi so se šolska vrata za vse

so imeli učenci menda več prakse in jim ni bilo treba začeti iz nič. Novi sistem pa ima v svojem programu za časa srednje šole predvidenih manj ur praktičnega dela.

Kako se s temi problemi spopadajo na Srednji šoli tehniško naravoslovne usmeritve na Ravnah, smo vprašali pomočnika ravnatelja za pedagoško delo kovi-

sno mi, izredni, »obremenjeni« še z rednim delom v železarni. Prav zato se večkrat zgodi, da nisem v razredu ravno po zvonjenju, čeprav se zelo trudim in si prizadevam, da je tega čim manj. Točnost namreč zahtevam tudi od dijakov. Saj je navsezadnje osnovni pogoj za disciplino. Drugih razlik med nami ne občutim. Pogrešam pa sestanke z vodstvom šole, na katerih bi nam lahko svetovali kaj v zvezi s pedagoškim delom, metodami ocenjevanja itn. Možnosti za sodelovanje z rednimi profesorji

Varstvo pri delu je predmet, ki pri dijakih, kot sem opazil, vzbuja zanimanje. Je dokaj življenjski, saj se srečujejo z njim skozi vso delovno dobo. Pri urah govorimo o vseh vidikih varstva — socialnem, ekološkem. Pri predavanju uporabljam veliko fotografij, kar popestri uro. Zaradi organizacijskih težav nismo izvedli ogleda gasilnih aparatov. Vendar ne bomo vrgli puške v koruzo. Se bomo poskušali, saj je želja nas vseh, da bi izobrazili tak kader, ki bo znal v primeru manjšega požara hitro ukrepati. Dijakov naj ne bi samo seznanili z gasilnimi aparati, ampak jih naučili z njimi tudi delati. Dejstvo je, da se mladi, ki imajo varstvo pri delu že v srednji šoli, dosti lažje znajdejo kasneje na delovnem mestu in je pri njih tudi dosti manj nesreč.

»Kaj pa usmerjeno izobraževanje?«

»Ne morem delati primerjave med usmerjenim izobraževanjem in prejšnjim sistemom, saj poučujem šele dve leti. Rečem pa lahko, da razlike med učenci pridejo še bolj do izraza. So delavni in manj delavni učenci, sposobni in manj sposobni. Na slabšem so sposobnejši, saj se učitelj nima časa posebej ukvarjati s posamezniki, učni program je za vse enak. To ne pomeni, da sem za elitne šole. Ampak naša družba bo ob nadaljnjem razvoju potrebovala vedno več strokovnjakov, zato bi morali mladim, ki to želijo, omogočiti, da bi se že v srednji šoli dodatno izobraževali. Nekaj tega je, vendar premalo.

Ko govorimo o varstvu, bi omenil še nekaj. Ko sem prišel na staro gimnazijo, je bilo kadilcev — mladincev že nekaj. Ko sem zaključil srednje izobraževanje, jih je bilo mnogo več. Sedaj pa vidim, da je še veliko, veliko slabše. Kam vse to pelje? V kaj dobrega ne. Vedno več je in bo obolenj, na žalost tudi pri mladih, katerih vzrok je kajenje.«

N. Z.

Dokler bo še toplo, si bodo dijaki tudi tako krajšali čas do prihoda avtobusa

osnovnošolce in srednješolce ponovno odprla. Nekateri srednješolci so imeli to smolo, da se niti v juliju in avgustu šole, zvezkov in knjig niso popolnoma otresli, saj so se morali pripravljati na popravne izpite, ter se jezili na predmet in profesorja, dovolj samokritični pa tudi in predvsem nase.

Ze pet let je, kar smo uvedli usmerjeno izobraževanje, ki pa po mnenju nekaterih ni izpolnilo vseh pričakovanj. Največkrat sta izpostavljena dva problema.

1. Splošno vzgojnoizobraževalna osnova (SVIO) je za vse smeri srednjega izobraževanja, pa naj bo to medicinska, ekonomska ali kovinska smer, enaka. Dijaki se lahko ravno zaradi tega po končanem prvem letniku prepisujejo na drugo šolo in se odločijo za popolnoma drugo smer, kot so prvotno nameravali. Temu bi lahko rekli prednost (!?) Izobraževalna osnova pa je tudi tista, ki je »kriva« za druge težave. Prvi letnik usmerjenega izobraževanja je pravzaprav le nadaljevanje osnovne šole. Tudi tam je učni program enak za vse, ne glede na to, koliko se učenci po sposobnostih razlikujejo med seboj. Lahko bi rekli, da mnogim med njimi kar kmalu postane dolgčas in izobraževalnega programa ne spremljajo s prevelikim zanimanjem.

2. Druga stran, o kateri se veliko govori, je praksa. Prevladujejo tisti, ki jim je prejšnji sistem bolj všeč kot sedanji. Prej

narske in metalurške usmeritve Janeza Brgleza.

»Da bi vsaj malo zajezili razlike med učenci v prvih letnikih smo že pri razvrščanju učencev po oddelkih zelo previdni in skušamo upoštevati njihove nadaljnje načrte, želje in seveda sposobnosti. Kar zadeva praktični pouk, je v sistemu usmerjenega izobraževanja na šoli res manj ur praktičnega dela, vendar se ga da nadoknaditi z dobro organiziranim pripravnštvom.

Letošnji vpis je enak lanskemu, le da je letos metalurške smeri en oddelek manj, kovinarske pa en oddelek več. Za ti dve smeri je razpisanih tudi največ štipendij, tako da je včasih kandidatov manj kot štipendij.«

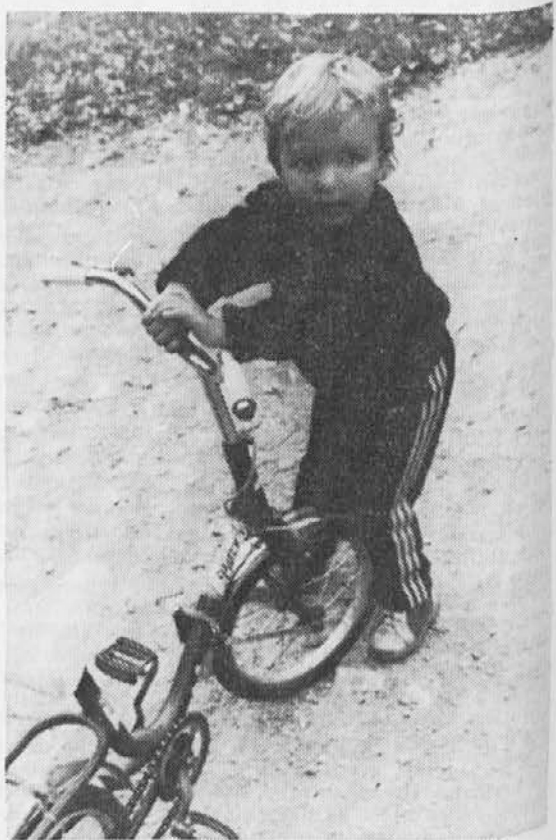
Torej, dragi bodoči dijaki, če vas kovinarstvo ali metalurgija zanimata, verjetno ne boste dosti premišljevali.

O REDNIH IN IZREDNIH PROFESORJIH, USMERJENEM IZOBRAŽEVANJU IN MARSICEM DRUGEM

Mirko Vošner je varnostni inženir v službi za varstvo pri delu in varstvo okolja v železarni. Razen tega že dve leti predava varstvo pri delu na Srednji šoli tehniško naravoslovne in pedagoške usmeritve na Ravnah, in sicer druge in tretje letnike kovinarske in metalurške usmeritve. Poučuje štiri ure tedensko.

»Razlika med rednimi in izrednimi profesorji je v tem, da

imamo, vendar smo zaradi redne zaposlitve in neprestanega pomanjkanja časa večkrat prepuščeni sami sebi. Se pač znajdemo po svoje.

Maja

Po Mežiški dolini

KAJ JE NOVEGA V KRAJEVNI SKUPNOSTI STROJNSKA REKA

Novo naselje v Strojnski Reki

NAŠ DOLG RAVENSKEMU PARKU

O tej krajevni skupnosti je bilo v zadnjem času precej slišati, predvsem pa so jo omenjali v zvezi s smetno jamo. Vendar to ni edini problem, čeprav za kraje pomeni enega izmed največjih. To je pokazal tudi osnutek programa nadaljnjega razvoja krajevne skupnosti Strojnska Reka, ki ga je pripravila delovna skupina z namenom, da pospešijo kadrovske, družbenopolitične, ekonomske in druge rešitve v krajevni skupnosti. Obravnavali naj bi ga družbenopolitične organizacije in samoupravni organi v KS in ga, če je treba, tudi dopolnili.

Kadrovska problematika in družbenopolitična dejavnost

V delo krajevne skupnosti je treba vključiti vse, ki so kakorkoli sposobni prispevati kaj k razvoju kraja, ter razmisliti o načinu, kako pri krajanah spodbuditi večji občutek pripadnosti kraju. V Strojnski Reki menijo, da bi jim uspelo z uvedbo kakšne vsakodnevne prireditve, ki bi postala tradicionalna (npr. steljeraja).

Komunalna ureditev

Krajane najbolj skrbi, kaj bo s cesto skozi dolino. Zanj se bodo sredstva zbirala posebej. Informirani bodo o uporabi plina. SKIS mora ugotoviti, kakšen je interes krajanov zanj. Kar zadeva odlagališče smeti, je mnenje delovne skupine, ki je sestavila program, da v primeru, če bo strokovno dokazano, da smetna jama ne bo povzročila posebnih problemov, krajanje ne bi smeli biti povsem proti. S smetno jamo bi namreč veliko pridobili pri komunalni ureditvi. Vsekakor pa bo KS pomagala vsem, ki bodo kakorkoli materialno prizadeti. Večji problem je dovoz do odlagališča. Zavezani se bodo za dovoz z druge strani. Če to ne bo možno, bodo smeti morali prevažati skozi dolino.

Urbanistično urejanje

Z individualno gradnjo na Hudopiskovem in Magričevem bodo v KS rešili tudi vprašanje nekaterih cest, ki vodijo do predvidenih gradbišč.

Ostala vprašanja in problemi

— Ureditev mladinskega doma.
— Krajevna skupnost bo vztrajala, da bo predvidena lokacija za trgovino tudi uporabljena v ta namen. Druge zidave na tem prostoru ne pridejo v poštev.

— Krajevna skupnost si bo prizadevala tudi za razvoj kmečkega turizma tam, kjer so možnosti in interes. Za kmete so bistvenega pomena predvsem dobre ceste.

Več pozornosti bodo morali nameniti »zgornjemu kraju«, to je Zelenbregu in Strojni, ker je to obmejno področje.

— Z izgradnjo vseh treh zaselkov se bo povečalo število krajanov in s tem možnosti za večji lokalni promet.

— V krajevni skupnosti so hoteli za nekatera področja urediti kabelsko TV. Meritve pa so pokazale, da so signali prešibki. Zaradi tega so poiskali druge rešitve, ki pa bodo zahtevale povežovanje širše družbene skupnosti: montaža anten na Uršlji gori za Koper in Zagreb ter postavitev stolpa pri Brinjevi gori.

O realizaciji zastavljenih nalog in marsičem drugem smo vprašali še predsednika sveta krajevne skupnosti Rudija Krenkerja. Takole je povedal:

»Na osnovi osnutka programa bomo izdelali tudi akcijske programe. Naša osnovna naloga pa bo, da v delo vključimo čim več krajanov. Vseh nalog seveda ne bomo mogli rešiti sami, ker so širšega družbenega pomena. Radi bi oživili kakšno staro kmečko opravilo, kot je npr. steljeraja, ki naj bi postala tradicionalna. Uvedli bomo še tekmovanje za najlepše urejeno okolico hiše.«

»Kaj pa smetna jama?«

»Ko bo izdelan idejni projekt smetne jame, se bo KS aktivno vključila v razprave. Najbolj problematičen je dovoz smeti. Če ne bo šlo drugače, jih bodo vozili skozi dolino.«

»Verjetno imate tudi vi težave z udeležbo na sestankih krajevne skupnosti?«

»Ja, in to je verjetno težava vseh krajevnih skupnosti. Kje je vzrok? Veliko je v naši KS kmetov, ki preprosto nimajo časa za sestanke. Novi »priseljenci« imajo dosti dela z dozidavo hiš, pa tudi ne čutijo pripadnosti krajevni skupnosti. So pa tudi taki, ki se nočejo in ne želijo vključevati v naše delo.«

»Kaj menite, zakaj ljudje nočejo sprejemati vodilnih funkcij v KS?«

»Vsaka krajevna skupnost ima zastavljenih mnogo nalog. Vseh ponavadi ne more realizirati, ker niti nima možnosti. Ljudje pa vidijo le tisto, kar ni narejeno, na ostalo kar hitro pozabijo. Drugi vzrok pa je, da nimajo več zaupanja.«

N. Ž.

V predzadnji lanske številki tega glasila je tovariš urednik jedrnato zapisal o treh najbolj bolečih dolgovih kraja, naši kulturi (Titov dom, pročelje ravskega gradu, odnos do Forme vive). Sestavek je večino izpodbudil k razmišljanju o drugih takih dolgovih. Občinska zveza prijateljev mladine je (menda še pravi čas) pričela s težko pričakovano akcijo čiščenja ravskega parka, ki je čisto zanesljivo kar četrti širši kulturni dolg kraja svojim prebivalcem in širši okolici. Občinski komite za družbene dejavnosti in občo upravo in komite za urejanje prostora in varstvo okolja sta društvu obljubila pomoč, da se uresniči prvi del te naloge, ki smo jo krajanje resnično dolžni predvsem sami sebi.

Ravenski park velja (kljub sedanjemu katastrofalnemu videzu) za »spomenik oblikovane narave in je edina večja, arhitektonsko oblikovana parkovna površina v Mežiški dolini« (citati: Občina Ravne — Družbeni in prostorski plan. Varstvo narave in kulturne dediščine; Zavod za spomeniško varstvo Maribor, 1980). Iz zgodovinskih virov se lahko prepričamo, da je leta 1863 lastnik gradu Ravne grof Johann Douglas Thurn začel spreminjati grajska polja v velik park. Zasadil je večino velikih dreves, zlasti smreke, lipe in bukke, njegov sin pa ga je dopolnil z eksotičnimi drevesi in našimi grmovnicami. Še današnja podoba parka, četudi je hudo zanemarjen, nas lahko prepriča, da je bil Johan D. Thurn velik ljubitelj narave. Imel je čudovit smisel za estetiko in harmonijo v naravi, zato je stil parka preprost in priroden. Spominja na angleške parke, kjer pustijo, da se narava razbohoti po svoje. Je pravo nasprotje »pristriženih« francoskih parkov.

Po razlastitvi park seveda ni bil več namenjen za razvedrilo grajskim ljudem. Visoka žičnata ograja je izginila, saj so ga ho'eli čimprej prilagoditi novim željam in potrebam, ki sta jih narekovali socialistična obnova in nujna nova rast. Travniki so spremenili v nogometno igrišče. Na prostoru, ki je bil namenjen za tenis, je zraslo naše prvo odbojgarsko igrišče, prostor na spodnjem koncu nogometnega igrišča pa se je spremenil v telovadnico na prostem. Pri tem početju so nastajale nove poti in stezice in marsikatero dragoceno drevo je končalo v skladovalnicah za kurjavo. Stanislava Erzeničnik v svoji maturitetni nalogi Park Ravne (junij 1963) ugotavlja, da je bilo tistega leta v našem parku še enajst vrst iglavcev, dvajset vrst listavcev in 22 vrst grmičevja. Večino iglavcev so razžrli strupeno žveplo in drugi industrijski plini, listavce in gumovnice pa čaka podobna usoda, če jih ne bo prej uničila človeška malomarnost.

Ponuja pa se nam toliko možnosti, da park rešimo in mu damo smisel. V turizmu bi ga lahko vključili kot organizirano ponudbo ene naših naravnih lepot. Park bi lahko ob minimalnih sredstvih in vloženem delu bil idealna šolska učna pot. Če ne kaj drugega, pa čisto zanesljivo najlepši prostor za oddih, sprostitve in razvedrilo vseh odraslih in mladih krajanov.

Na Slovenskem je zavest o kulturni dediščini v nekaterih krajih že tradicionalna in trdna, v naši dolini pa se menda ne moremo več pohvaliti s to odliko. Nekje pa je vendarle treba začeti. Sprejmemo lepo pobudo društva prijateljev mladine in ravenski park ne bo propadel.

Miroslav Osojnik

Z D R A V J E

ZA ZDRAVE ZOB — DELO V ŠOLSKI ZOBNI AMBULANTI

Se do nedavnega je bil zobobol tista nevšečnost, ki nas je prvič pripeljala k zobozdravniku. Nov čas je prinesel nove bolezni, pa tudi stare so se toliko razširile, da so postale zobozdravstveni problem. Med te brez dvoma štejemo zobno gnilobo ali karies. Zobna gniloba prizadene vse starosti in oba spola in je dosegla tolikšen obseg, da jo prištevamo med socialne bolezni. Prav zato smo se morali te bolezni lotiti drugače, celotno ali kakor strokovno rečemo — z dispanzersko metodo v samostojnih delovnih prostorih, v šolskih zobnih ambulantah.

Delo šolske zobne ambulante je:

- zgodnje odkrivanje in zdravljenje zobnih bolezni in obolenih zob
- zobozdravstvena vzgoja
- raziskovalno delo.

Usta z zobovjem so ogledalo zdravstvene kulture človeka. Za dosego te je najpomembnejša osebna odgovornost. Odgovornost pa si bomo pridobili, če bomo pravočasno in pravilno poučeni in vzgojeni. Zato želim v tem sestavku poudariti predvsem vidik zdravstvene vzgoje v delu šolske zobne ambulante.

Na Prevaljah deluje šolska zobna ambulanta od leta 1973 in ima ordinacijo v prostorih osnovne šole Franja Goloba. V sodobno opremljeni ordinaciji sta stalno zaposleni zobozdravnik in zobozdravstvena sestra. Delo poteka po načelih dispanzerske metode. Z zgodnjim odkrivanjem in zdravljenjem zobne gnilobe smo dosegli omejen, čeprav nemajhen uspeh. Moderna spoznanja medicinske znanosti pa so pakazala še

uspešnejšo pot do zdravih zob. To so ukrepi za preprečevanje obolenja, ki jih posredujemo z zobozdravstveno vzgojo.

Le-ta se začne že v družini. Tam se oblikujejo prve izkušnje in zgledi, ki se uveljavijo v takih ali drugačnih navadah. Dolžnost staršev je, da priporočene higienske navade izvajajo tudi doma. S starši se srečamo na roditeljskih sestankih. Druga oblika sodelovanja je šola s svojim učno-vzgojnim procesom in osebno zavzetostjo pedagoških delavcev. Pri številnih predmetih, kot so gospodinjstvo, biologija in spoznavanje družbe in narave najdemo stališče, ko naša opozorila, nasveti in navodila najdejo plodna tla.

Zobozdravstveno vzgojo izvajamo po naslednji shemi:

Začnemo s sistematskim pregledom zobovja triletnih otrok. Ob tej priložnosti seznanimo starše z osnovnimi higienskimi načeli, pomembnimi za zdravje zob. Poučimo jih o zdravi prehrani in opozorimo na razvade, kot so dupe, sesanje prstov in uživanje sladkih čajev po steklenički.

Malim šolarjem v vzgojnovarstvenih organizacijah že govorimo o pomenu pravilne prehrane, o pomenu stalnega kotnika in o skrbi zanj. Učimo jih pravilnega umivanja zob s pomočjo slik, diapozitivov in praktičnega prikaza.

Ob vstopu v šolo seznanimo starše z njihovo skrbjo za otrokove zobe, da bi jih ohranili zdrave. Najpomembnejša je skrb za zdravje stalnih zob. V prvem razredu otroci nadaljujejo z umivanjem zob v šoli po malici. Utrjujemo otrokovo zavest, da je samostojna skrb za zobovje najpomembnejša.

Otroci uživajo tablete fluonatri, ki krepijo sklenino zob. Iz istega razloga vsakih 14 dni zobe tudi premažemo s podobnim preparatom. S tem zaščitimo zobe pred škodljivimi zunanjimi vplivi. Starše in otroke poučimo, da je žvečenje primerno trde hrane bistveno za normalen razvoj čeljusti.

V drugem razredu imamo skupno predavanje za otroke in starše. Otroci aktivno sodelujejo v programu. Vključujemo se v pouk gospodinjstva in ob prizadevnosti vodstva šole in učiteljice gospodinjstva pripravljamo razstave zdrave prehrane. Skupna poskušnja naše nasvete še bolj okrepi.

V tretjem razredu se vključimo v redni učni program pri predmetu spoznavanje družbe in narave.

V petem razredu je sistematični pregled in ponovitev predavanja. Učenci si enkrat tedensko premažejo zobe s sredstvom za jačanje zobne sklenine.

V sedmem razredu se vključimo s podobnim programom v pouk biologije.

Nesistematično, toda pogosto se učenci vseh razredov pod vodstvom zobozdravstvene sestre učijo pravilnega umivanja zob. Sestra se posveti vsakemu posebej. To delo je zelo nazorno in tudi zabavno, ker neumite zobe predtem obarvajo s kričočim bar-

vilom, ki se prime le nesnage na zobeh.

Ob taki dejavnosti skozi vse leto teče zdravljenje zob, ki ima tudi svoj program. V enem letu sistematično ozdravimo vse obolenle zobe malim šolarjem in učencem 1., 3., 5. in 7. razreda. Istovremeno ozdravimo druge zobne bolezni, obolenja ust in poškodbe zob, ki niso tako redke pri naših razposajenih otrocih.

V vseh razredih imamo vsako leto tekmovanje za čiste zobe z naslovom: »Srečen nasmeh z zdravimi zobmi«. Vsak dan nadzorujemo higieno zob in jo ocenjujemo. Razred, ki ima največ pozitivnih točk, pridobi na koncu šolskega leta značke in priznanje Stomatološkega društva Slovenije.

Vključili smo se tudi v raziskovalno delo. Z diplomskim delom v okviru diplomskega študija smo spoznali določene posebnosti našega področja in jih uporabili pri praktičnem delu.

Predstavila sem delo šolske zobne ambulante, ki ga opravljamo zdravstveni delavci s pomočjo pedagogov v prid vašemu otroku. Vas, dragi starši, prosim, da naše delo nadaljujete in dopolnjujete tudi doma. Naj postane zdrav način življenja in skrb za zdrave zobe naš način življenja, kajti s tem bo zdravje skupnosti boljše, vsak njen član pa bolj zadovoljen in srečen.

Dr. Danica Gorjanc

ZDRAVA PREHRANA PLANINCEV

Poti in vzponi po naših planinah zahtevajo precej naporov. Pri tem porabimo dosti energije, ki jo moramo sproti nadomestiti. Zato se moramo predvsem pred daljšimi pohodi oskrbeti s primerno količino ustrezne hrane.

Kolikor ljudi, toliko okusov — o tem ne gre izgubljati besed. Nekaj pravil pa je vseeno treba upoštevati:

— Na pot vzemimo samo nepokvarljivo hrano. Takšno, ki se hitro kvari, pojedimo prvi dan.

— Počasneje prebavljivo hrano jejmo samo zvečer ali ob dolgih počitkih.

— Zjutraj obvezno zajtrkujmo vsaj kaj malega, več pa si privoščimo pri prvem počitku.

— Jejmo malo, vendar večkrat. Do siteda se najejmo šele, ko smo dosegli cilj za tisti dan.

— Med hojo ne jejmo ali le čokolado, sladkor, suhe slivje ali rozine. Taka hrana nam najhitreje vrne moč.

— Ker s potenjem izgubimo razen vode tudi precej soli, moramo to zvečer s primerno hrano nadomestiti.

— Vsaj enkrat dnevno si privoščimo toplo, sveže kuhano hrano, četudi le enolončnico. Na mnogih kočah skuhamo prav okusno, pa še draga ni.

Da je treba v hribih čim manj piti, je veljalo nekoč, danes pa ne več. Seveda pa tudi tu veljajo pravila:

— Alkohol ne pijmo, prav tako ne snežnice.

— Ne pijemo, kadar smo razgreti, sploh pa ne mrzlih pijač.

— Najboljši so rahlo sladkani čaji ali vitaminski napitki kot cedevita, maratonik itn.

Pa srečno pot!

MISLI

Ljudje, ki iznajdejo kaj novega, so v očeh svojih vrstnikov tako dolgo trčeni, dokler se stvar ne obnese.

...

Običajno znamo najbolje ravnati z otrokom, ki ni naš lastni.

...

Otroci niso snov za oblikovanje, temveč ljudje, ki naj se razvijajo.

V vrtcu je lepo

KULTURA

PRI ROJAKIH V HALMSTADU NA ŠVEDSKEM

V začetku julija sem imel priliko, da sem obiskal naše rojake v Halmstadu na Švedskem. Vsak stik z našimi rojaki zunaj meja naše ožje domovine je dogodek, ki mu moramo dati večjo pozornost, kot pa to včasih počnemo. Majhen narod, kot smo Slovenci, in še ti smo raztreseni po vsem svetu, pač mora gojiti ljubezen do lastnega jezika in se zavedati, kje so njegove korenine.

Slovensko kulturno prosvetno društvo Ivan Cankar iz Halmstada v deželi Halsning na jugozahodni obali Švedske združuje v svojih vrstah okrog šestdeset Slovencev. Največ jih je iz koroške krajine, zato ni naključje, če je občina Ravne s tem društvom navezala tesnejše stike in podpisala z njim listino o pobratenju. Društvo bo prihodnje leto praznovalo četrletnico obstoja.

Mnogo je oblik sodelovanja, ki kljub precejšnji razdalji potekajo med društvom in raznimi ustanovami v občini Ravne. Letošnji obisk, ki ga je organizirala kulturna skupnost Ravne, ko smo se na to dolgo pot podali z avtobusom, pa je rezultat poglavljenega sodelovanja. Kljub lepim uspehom smo na obeh straneh le začenjali opaziti, da je treba storiti še mnogo več za boljše in predvsem uspešnejše sodelovanje. Treba je bilo najti dodatne oblike sodelovanja, kot so bile v navadi do danes.

V avtobusu, ki nas je popeljal na to dolgo pot, smo bili predstavniki kulturne skupnosti, občinske zveze kulturnih organizacij in DPO SO Ravne. Ne smem pozabiti ansambla Šibovniki in člana koroškega kino-kluba Prevalje. Drugi so bili sorodniki svojcev na Švedskem, ki so prispevali za obisk svojih rojakov tudi finančna sredstva. Prav oni so takšno obliko sodelovanja s svojimi sorodniki toplo pozdravili, saj si sami mnogo težje organizirajo obisk.

Predolg zapis bi nastal, če bi se spuščal v vsak detalj, ki smo ga doživeli na poti in pozneje med člani društva. Lahko pa zapišem, da so nam štirje dnevi, ki smo jih preživeli po domovih naših rojakov, minili kot en sam veliki doživljaj, ki ga človek ne pozabi tako kmalu. Toliko topline in priščnosti je lahko človek deležen le med iskrenimi prijatelji.

Člane društva je resnično treba pohvaliti za zagnanost, ki jo izpričujejo na vsakem koraku. Brez nje ne bi dosegali takšnih uspehov, kot jih dosegajo sedaj. Obnavljajo svoj sicer skromni dom, a videl sem, koliko jim ta lastni prostor pomeni. Prepričan sem, da bodo s svojim delom uspeli. Edina slabost, ki sem jo opazil, je morebiti hiba vseh takšnih društev na tujem. Mladi, ki so se rodili v tujini, ki odrasčajo med domačini, pač ne čutijo tiste navezanosti na svojo skupnost kot njihovi starši, ki v svojih srcih nosijo del slovenske zemlje. Zato je razumljivo, da jih težje pritegnejo v delo društva. Program dela pa jasno kaže, da so pravilno doumeli, da brez zaledja mladih, ki bodo morali počasi prevzemati nase funkcije v društvu, ne bo šlo. Zdravo razmišljajo in so si zastavili predvsem takšne oblike dela, ki bodo pritegnile mlade, da se bodo družili in govorili med seboj slovensko ter se srečevali s slovenskim kulturnim izročilom, ki jih bo povezovalo in v njih utrđilo zavest,

da pripadajo nekemu majhnemu, a ponosnemu narodu nekje na jugu Evrope.

Na pikniku, ki so ga pripravili v čast praznovanja meseca mladosti in so izkoristili naš obisk za to slovesnost, se je pokazalo, da imajo še veliko notranjih rezerv in da lahko pri svojem delu še napredujejo ter dosežejo še lepše rezultate.

Tudi razgovor z upravnim odborom društva je nakazal, da so pri so-

delovanju še mnoge neizkoriščene poti, ki jih bomo morali ubrati v prihodnje.

Naj jih nekaj naštejemo: izmenjava filmov z našim kino klubom, dopisovanje otrok s šolami v občini, pošiljanje šolskih glasil in knjig za mlade, slovenska zabavna glasba, ki jo bodo poslušali mladi rojaki, in nazadnje takšni obiski, ki pač najbolj utrđijo vezi z domovino.

Odhajali smo z zavestjo, da je bil obisk obojestransko koristen. Nam je pokazal, da je naš narod sposoben ohraniti in negovati svoj jezik in svoje kulturno izročilo, rojaki pa so dobili dovolj zagotovil, da pri svojem delu niso osamljeni in da bo sodelovanje v prihodnje potekalo še bolje.

Rudi Mlinar

CRTICA NAŠEGA DELAVCA

Fragment številka 1

Poletje je. Tisto poletje, ko zrak kar trepeče nad zreliimi žitnimi polji in ti šumenje potoka prebudi nepremagljivo željo, da bi kar obut, z razgretimi nogami stopil v vodo in se tako morebiti vsaj malce shladil.

Res je vročina. Vročina, ki te poleni in zdravna nakodranost možgan, da nisi takorekoč več za nobeno rabo. Sploh je neumno, če bi začel; a to več ali manj počnemo; razmišljamo o svojih resnih problemih, čeprav je že takoj na začetku čisto jasno, da je upanja na kakršen koli uspeh bore malo. Pa še tedaj, če se ti posreči,

recimo, razvozlati svoje delovne težave, je to zato, ker tam nekje na jasnem nočnem nebu utripa tvoja srečna zvezda. Zato se ne smeji tistim, ki gledajo v nebo. Niso vsi zaljubljeni, prav nasprotno: zahvaljujejo se svoji srečni zvezdi za nekaj, kar jim je dobrega naklonila.

Ce je ob tem srce nekako podivjano in so lasje tvojega dekleta nekako preveč zapeljivi, potem lahko z gotovostjo trdiš, da svoje srečne zvezde še nisi našel.

To da ni logično? Kar vidim te, kako odkimavaš, pa vendarle iz ljubezni v vročem poletju, te-

daj, ko se okrog tebe premika zaspano poletno življenje, se izcimijo najhujši jesenski glavoboli. Seveda je pa prav gotovo zastoj na razlagati in biti plat zvona za poletno gledanje v nebo.

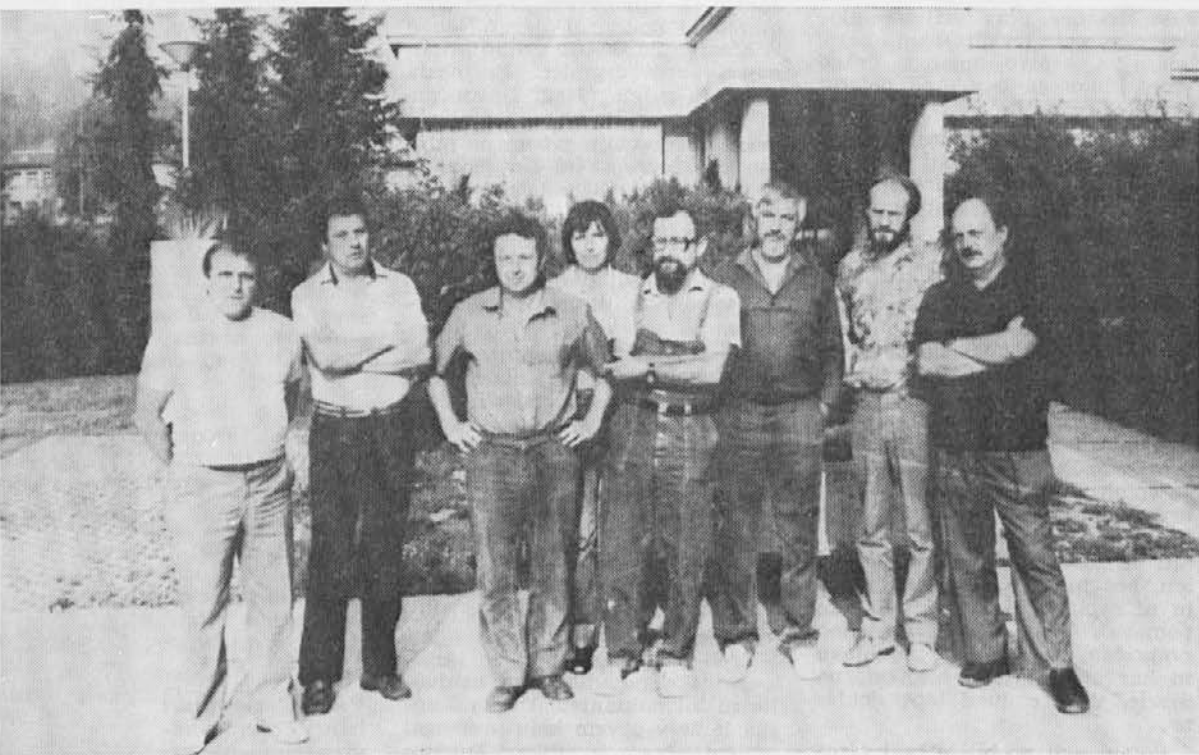
Srce je že davno dokazalo, da ne zna misliti in tvoji možgani tudi niso kaj preveč razpoloženi za takšen hud trim. Nič hudega torej, če so lasje vabljeni in bluze, ki se napenjajo čez prsi, praviloma pretesne. Svet je navajen na te male poletne brodolome in kar žalostno bi bilo, če jih ne bi bilo. Ne mislim pa preveč razglabljalati o ljubezni; nekako slutim, da tega niti ti ne bi želel. Saj veš, kako se tej reči streže, in če to veš, je prav gotovo pametno, če odneham, saj me tako in tako ne bi poslušal. Pa še prav bi imel. Saj tudi jaz tedaj, ko se nad menoj drgnejo zvezde druga ob drugo, mislim, da sem najpametnejši, in potem sklepam, da tako čutiš tudi ti. Jeseni bova pa tako in tako povsila pogled, če se bova srečala. Kje bo tedaj najina genialnost, ko se bodo te lepe, enkratne, najčudovitejše oči ustavile na nekem, ki nama ni niti do kolen.

No, do tedaj pa je še daleč, in če ti šepnem na uho, tega sedaj ne verjameva ne ti ne jaz.

Drugi problemi se mi sprehajajo po možganskih ravninah, pa mi prav lahko verjameš, ko si prizadevam, da bi jih potisnil nekam proti dnu zavesti in se vsaj v mislih sprehodil čez razdrapane skale v večernih gorah.

Ti bi morda rad proniknil skozi kopreno morskih juter čez dolge peščene plaže, ali pa vrag si ga vedi kje v samotni počasi pil svoje hladno pivo in na vse pretege

SLIKARSKA KOLONIJA RAVNE '86

V slikarski koloniji od 15. do 25. 8. 1986 so sodelovali slikarji (od desne proti levi): Bojan Golija, Stojan Brezočnik, Janez Knez, Leopold Hočvar, Martina Koritnik-Fajt, Tone Cimerman, Ernest Krnčič in Matevž Šumah. Delovno in bivalno okolje železarjev so slikali v železarni in okoliških krajih. Razstava njihovih del bo konec novembra v Likovnem salonu, o njej pa bomo objavili strokoven članek.

Pevci

hvalil usodo, da si še našel kraj, kjer so hladilniki delovali.

Saj nočem, in lahko mi verjameš, ker tudi sam resnično tako čutim, da bi te spominjal na tiste stvari, ki jih želiš pozabiti. Ker pa sem iz mnogih poletij, ki so se spustila čez moje širom odprte oči, spoznal kruto resnico, si vendarle dovolim, da ti tu, na tem mestu, berem moralne nauke in te pripravljam na čas, ko boš rekel: »Lejga, problema, pa še prav je imel.«

Saj ga čutiš?

Ne odkimuj, le prisluhni in slišal ga boš, ko gloda v tebi. Črv strahu se je naselil nekje in te tako potihem opominja; vse, kar si potisnil stran, vse je še vedno tu... dopusta bo vsak trenutek konec... in če je v denarnici suša, bo črv prav prijetno glodal... nimam tega, nimam onega, imam pa za pivo, imam za drago vino, imam za beg med poletni vrvež.

Da bi ga vrag. In če le malce pomisliš, pa mi boš dal prav, če trdim, da mnogo ljudi pije preprosto zato, ker črv v alkoholu ne more živeti.

Preden spoznajo, da je ta črv pravzaprav neka druga vrsta zverine, je potrebnih kar nekaj tablet močne volje, da še sploh najdeš svoj azil. Tako se navadno dogaja prava tragedija, ko ti postaja črv vedno glasnejši in vedno bolj predrzen. Ne da se odgnati; s še tako lepimi obljubami ga ne preslepiš. Da bi ga odgnal s silo, pa sploh ne smeš pomisliti. Tedaj bi šele začel riti po tebi. Je pa že čisto prav in pametno, da ti o tem niti ne govorim, saj če si normalen, boš to tako in tako doživel in ni aspirina, ki bi ti še lahko pomagal. Včasih sem bil trdno prepričan, da se lahko potuhnem in kar enostavno pobegnem; na morje, v gore, med lepa dekleta...

Potem sem pa bil še bolj razočaran, ko sem videl, da je bil moj beg šele tista prava hrana zanj.

Se najbolje je bilo, če sem ostal doma in delal ter se trudil s svojimi problemi, štel denar in zapisoval izdatke, planiral, koliko pre-

moga je še v kleti in se ubadal z misijo, kako bi prihranil kar največ električne energije.

Ampak, ali je potem to sploh poletje? Je potem to sploh tisti

nori čas dopustov in premikajoče se bleščeče kovine ter naših namrščenih, a hudo napetih in posebej upajočih obrazov za okni avtomobilov? Je to potem sploh življenje?

Kar vidim te, kako odkimavaš in kar pomiri se, tudi jaz sem prišel do zaključka, da tega že ne bom nikoli več počel.

Saj sem navsezadnje in po nekem srečnem naključju med normalnimi. Ti pa tudi, če tako misliš. Je pa že bolje, če črv veselo živi v tebi, meni in nama enakimi. Sploh ga ni treba zatreti, saj sva že pred časom ugotovila, da je to jalovo delo.

Neki dan bo tudi poletja konec. Lahko mi verjameš, da ga bo res, vsaj do sedaj je bilo tako.

Ko pa se bo to zgodilo, boš sedel morda neki večer ob odprto okno in se boš res počasi sprehotel po svojih dopustniških dneh. Seštel boš vse neumnosti, potegnil boš črto in zgodilo se bo, da bo črv v tebi počil od preobilice tega in se ga boš tako rešil za eno leto.

In nekako bo potem vse mnogo bolj sivo... njene oči bodo čisto normalne... če se to ne bo zgodilo, te moram opozoriti na dvoje. Prvič da si še vedno sredi poletja in da ga tvoje srce pač noče izgubiti. Če je tako, potem se kar pripravi in začni iskati poročne

priče, če še nisi poročen. Če si pa mogoče poročen, potem, jolbodo imeli na sodišču zopet ločitveno razpravo več... Drugič, a to se zgodi le redkim srečnejšem... sploh nisi več med normalnimi... kajti ljudi, ki nosijo sonce v sebi tudi skozi pusto jesen in mrzlo sneženo zimo, je res malo.

Če si med njimi, zaradi tega še ne boš srečen. Ljudje so, veščudni ptiči. Kar ima drugi, hotel tudi zase, a ker jim to ni dano, bodo že poskrbeli, da te bodo spravili na pravo pot. Pa brez zamere, prijatelj, ko boš bral to moje poletno pismo, saj veš, da ponavljam stare resnice, da se skušam odkupiti za svoje poletne grehe, da skušam najti opravičilo za svoje neumnosti. Kaj bi ti solil pamet, ko je poletje prav s soljo najbolj radodarno. Kaj bi te opominjal, ko pa vem, da opomin ne najde poti do tebe. Zvečer pa se nagni skozi okno (pazi da nisi višje kot v prvem nadstropju) in išči svojo srečno zvezdo.

Mogoče, le kako se tega nisem prej spomnil, bi jo jaz v tem času, ko to pišem, našel. Tako pa uničujem papir in... NEHAJ, HUIDICA!

Rudi Mlinar

REKREACIJA IN ŠPORT

NAMIZNI TENIS

Na 29. evropskem namiznoteniskem prvenstvu za mladince in pionirje, ki je bilo koncem julija v belgijskem mestu Louvain La Neuve, je jugoslovanska mladinska reprezentanca osvojila bronasto kolajno. K uspehu ekipe, v kateri so nastopali še Zlatko Jakšič iz Vinkovcev, Zoran Primorac iz Zadra in Borut Benko iz Murske Sobote, je veliko pripomogel prav igralec Fužinarja Darko Jamšek. Mladi Ravenčan, ki je tokrat drugič nastopal v dresu z državnim grbom na mladinskem evropskem šampionatu, je namreč osvojil odločilno točko v boju za odličje. V dvoboju z Angleži je Jamšek v zadnji deveti igri premagal Billingerja z 2:0 in tako priboril svoji ekipi zmago s 5:4 po sila dramatičnem razpletu.

Sicer pa je naša reprezentanca na začetku ekipnega dela tekmovala premagala Škotsko in Španijo s 5:0, nato pa še Italijo s 5:3. Jugoslavija je tako v skupini zmagala. V nadaljevanju so premagali še Belgijo s 5:1 in Anglijo 5:4. V polfinalu so naši fantje izgubili s Francijo z 2:5, v tekmi za tretje mesto pa so jih nato premagali še igralci iz ČSSR s 5:4, vendar sta obe ekipi osvojili bronasti medalji.

Zreb našim igralcem in igralkam v igri posameznikov in dvojic ni bil naklonjen. Darka Jamška je že v prvem kolu premagal odlični Jegorov (SZ). Dvojica Jamšek-Benko je izpadla v tretjem kolu, potem ko sta jih premagala Andersson in Von Shelle iz Švedske. Predtem sta bila naša igralca boljša od para iz Škotske in Grčije. Jamšek je

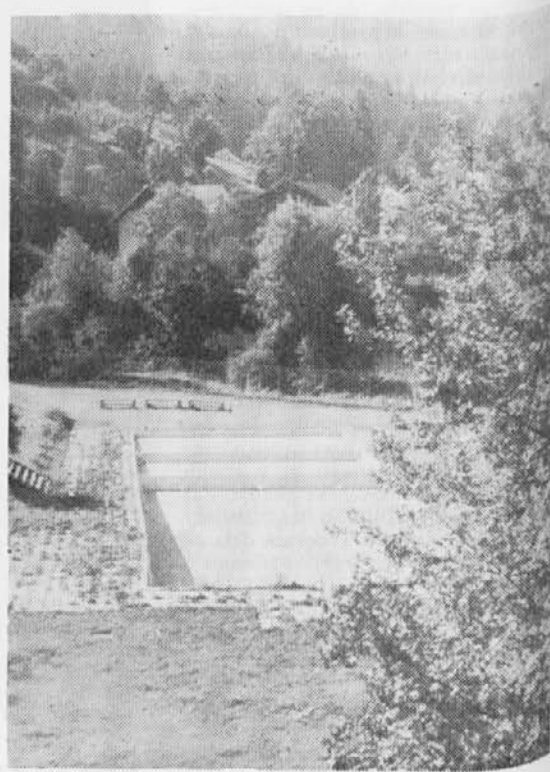
v igri mešanih dvojic nastopal skupaj s Fazličevom. Dvakrat sta uspela zmagati, v tretjem kolu pa morala priznati premoč para iz ČSSR Grm-Kasalova.

Namiznoteniška zveza Slovenije je objavila jakostne lestvice najboljših igralcev in igralk za sezono 1985/86. Med člani je Darko Jamšek na 3., Samo Bezjak na 15. in Marko Špegel (vsi Fužinar) na 19. mestu. Med mladinci se je Jamšek prepričljivo uvrstil na 1.

mesto in je poleg Benka iz Murske Sobote, ki je drugi, največji up slovenskega namiznega tenisa. Uvrščena sta še dva Fužinarjeva igralca, in sicer Emil Sirovina na 7. in Janko Kotnik na 17. mestu.

PLAVANJE

Člansko balkansko prvenstvo v Sofiji je pokazalo, da jugoslovansko plavanje vse bolj zaostaja za našimi sosedi, saj se naši plaval-

Vse poletje zaprt letni bazen — odprto vprašanje ravenskimi krajevnim skupnostim

ci v nekaterih skupinah sploh ni so mogli potegovati za vidnejše uvrstitve. Častna izjema na tem BP, ki je bilo v začetku avgusta, je bil naš trenutno edini odlični plavalec Darjan Petrič iz Kranja, ki je z dvanajstimi odličji in s srebrnim popravil sicer slab vtis našega zastopstva. Med tiste, ki niso povsem izpolnili pričakovanj, sodi tudi edini reprezentant iz ravnanskega fužinarja — Aleksander Ambrož. V svojih disciplinah 100 in 200m hrbtno ter 200m mešano je Ambrož osvojil enkrat šesto in dvakrat sedmo mesto.

ATLETIKA

Potem ko je tekmovalka KAK z Raven Darja Lihteneger dosegla z osvojitvijo 2. mesta na republiškem prvenstvu lep uspeh, se je teden dni pozneje na državnem prvenstvu v Beogradu znova izkazala. V skoku v višino je osvojila 3. mesto za Petrovičev in Lapajnetovo, s 184cm, kar je njen nov osebni rekord.

INVALIDSKI ŠPORT

Jugoslovanska invalidska reprezentanca v sedeči odbojki je na četrtem svetovnem prvenstvu v Pecu na Madžarskem zasedla 4. mesto in si tako zagotovila pravico nastopa na olimpijskih igrah za invalide v Seulu. V boju za bronasto kolajno je našo ekipo premagala Nizozemska z rezultatom 4:1. V naši izbrani vrsti sta nastopila tudi Ravenčana Davorin Kragelnik in Vlado Homan.

SMUČARSKI SKOKI

Sredi avgusta so Velenjčani pripravili tekmovanje na 55-metrski plastični skakalnici, na katerem so poleg naše mlade perspektivne reprezentance nastopili tudi Avstrijci in Čehi.

Od fužinarjevih skakalcev je lep uspeh dosegel Jože Zagernik; med mlajšimi pionirji je bil prvi. Marjan Plešej pa je bil med mlajšimi mladinci 7. Nekaj dni zatem je v Frenštatu na Češkoslovaško odpotovala pionirska reprezentanca Slovenije, na skupne večdnevne priprave. V naši izbrani vrsti so bili tudi mladi ravnanski skakalci: Plešej, Pečnik, Švab in J. Zagernik.

NOGOMET

Na Prevaljah so letos prvič organizirali spominski turnir v počastitev preminulih članov nogometnega kluba Korotan. Turnir je lepo uspel, največ po zaslugi tamkajšnjih marljivih športnih delavcev, končal pa se je z malce presenetljivo, a povsem zasluženom zmago domače ekipe. Nogometaši Korotana so namreč v finalnem srečanju ugnali moštvo Ojstrice iz Dravograda z 2:1.

V uvodni tekmi turnirja je Korotan premagal fužinarja s 3:2, nato pa Ojstrica velenjskega Rudarja s 5:4 po boljšem izvajanju 11-metrov (v rednem času se je tekma končala 1:1). V boju za tretje mesto je član enotne slovenske lige Rudar premagal fužinar kar 6:1.

Nogometaši ravnanskega fužinarja, Ojstrice iz Dravograda in Partizana iz Slovenj Gradca so v

novo prvenstvo območne slovenske lige štartali že 31. avgusta. Vsi trije koroški ligaši so se na prvenstvo dobro pripravljali in v tem obdobju odigrali tudi številne prijateljske tekme. Fužinar je odigral dve tekmi za pokal NZS, na Ravnah premagal Elbroj 5:1, v Celju pa izgubil z Ingrad/Kladivarjem z 1:7. Omenimo le nekaj prijateljskih srečanj: s Pečo iz Črne zmaga doma 5:2 in neodločeno v gosteh 2:2. Na Ravnah so premagali še Korotan s 3:0, gostovali pa tudi v Avstriji Eibiswaldu in St. Petru. V vseh treh klubih je prišlo tudi do precejšnjih sprememb med igralskim kadrom in tudi v strokovnem vodstvu klubov. Tako moštvo fužinarja sedaj trenira Gvido Peruš iz Radelj, Ojstrico domačin Ivan Pušnik, Slovenjgradčane pa profesor Napotnik iz Titovega Velenja.

Ivo Mlakar

Tretji je Dani Ošep, finalist na 800 m in 1500 m. Potem ko je ravno na državnem prvenstvu hotel pokazati največ, je dva tedna prej staknil poškodbo tetive, ki mu je preprečila pokazati to, kar zmore. Da je vse še slabše, se mu je poškodba po zadnjih dveh nastopih tako poslabšala, da to zanj najbrž pomeni konec sezone. Vsekakor najbolj nesrečni mušketir.

Vsi trenirajo v zelo slabih pogojih dotrajanega atletskega objekta na Ravnah, ki je prepotrebno obnove. Kljub vsem težavam vztrajajo in se ne predajo. Upam pa, da se bodo končno prebudili odgovorni občinski ljudje in poskrbeli vsaj za osnovno, kar atleti potrebujejo — stezo.

In potem ne bomo pisali le o treh mušketirjih na državnem prvenstvu, ampak o skupini, ki bo sedanje uspehe še stopnjevala. Tudi sam sem atlet in upam, da

metrov (VII/A₂, V), sta zmogla v 4,30 ure. Naslednji dan je Vezovnik soliral DIRETTISIMO (VII—) in NEZNANO SMER (V). Nato je še preplezal smeri BELI NERO (VII+) in CICALA CLAC (VIII), MAGO VOLANTE (VIII), BUON PANE (VII+); skupaj s Šaverjevo pa VIA KATIA z varianto GRAAZ (350 metrov, VII+/A₂, V).

Od 1.—3. avgusta smo alpinisti z Raven in Prevalj imeli tabor, namenjen plezanju s tečajniki. Skupaj s člani je 6 tečajnikov preplezalo dosti smeri v Mali in Srednji Raduhi.

Jelka Tajnik je skupaj s Mirkom Kranjcem (AO Črnuče) v Dolgem hrbtu 22. 7. splezala STEBER JUTRANJE ZARJE (PP, VI), 26. 7. pa v Steni HELBO S COPOM, dan pozneje pa smer SANDIJA WISIKA. 2. avgusta pa sta na Raduhi splezala EDIJEV STEBER.

Rekreacija na Ivarčkem

TRIJE KOROŠKI MUŠKETIRJI

KAK — Koroški atletski klub je imel na posamičnem državnem prvenstvu v Beogradu dve tekmovalki in enega tekmovalca, ki so nastopali v petih finalih. Domov se vračajo z eno kolajno — bronasto, lanske državne prvakinja v skoku v višino Darja Lihteneger.

Najprej nekaj besed o njej. To je drugo leto zapored, da se z državnega prvenstva vrača z medaljo. Po lanskem zlatu letos bron, vendar nič manj sijajen, saj ga je dosegla z novim osebnim rekordom 184cm. To pa vsekakor ni zadnje, kar je Darja rekla, saj so to prvi pravi skoki po nedavni poškodbi gležnja, pa tudi ambiciji ji ne manjka.

Druga mušketirka je Irena Smid, 800-metrašica, mladinka z dobrima dvema letoma atletskega staža. Seveda je še dokaj neizkušena, a dovolj hrabra, kar dokazujejo uspešni nastopi v članski konkurenci, ki se praviloma končujejo z novim osebnim rekordom. To potrjuje tudi šesto mesto na državnem članskem prvenstvu.

bom tudi na tak način vsaj malo pripomogel k zagotovitvi boljših pogojev.

Matjaž Ferarič

KARATE

Od 13. do 25. 7. 1986 se je pet članov našega kluba udeležilo mednarodne karate šole v Umagu (o njej smo več poročali lani). Štirje so položili izpit za višji pas. Pokazalo se je, da spada naš klub precej visoko v znanju karate tehnike, posebej kata — tehnike.

19. 6. 1986 je naš klub organiziral polaganje izpitov za šolske pasove. Izpit je uspešno opravilo 22 članov, in sicer 9 za rumeni pas, 8 za oranžnega in 5 za zelnega.

R. Breznik

ALPINIZEM

Brane Vezovnik in Urška Šaver sta od 20. 7. do 24. 7. plezala na področju Gardskega jezera — Arco (Italija), kjer sta preplezala nekaj zelo težkih smeri: Smer VIA TYSZKIEWIEZ, dolgo 350

Darko Zvonar in Tomaž Žerovnik (AO Celje) sta prosto ponovila v MALI RADUHI DD (VII) ter LEVO in DESNO OD PLAT (VI).

10. avgusta so Vezovnik, Šaver in Slavič v Dovžanovi soteski pri Tržiču splezali LEVO, TA TEŽKO (VIII—) in ZAJEDO.

Od 8. do 15. avgusta sta bila Ivan Stornik in Milan Plešec (AO Črna) v Chamonixu pod Mont Blancom. Zaradi slabih vremenskih razmer sta opravila le prečenje Montblanske skupine.

Z. D.

SLOVENSKA LJUDSKA MODROST

Tudi grda kuharica lahko dobro jed skuha.

Zemlja hoče hlapca, ne gospodarja.

Če stopiš klepetulji na jezik, pa z ritjo miga.

Kadrovska gibanja

od 21. 6. do 20. 8. 1986

20. 8. 1986 je bilo v železarni zaposlenih 6702 delavcev oziroma se je od 20. junija število zaposlenih povečalo za 69 delavcev, predvsem zaradi velikega števila prihodov delavcev iz JLA in zaposlitve nekaterih študentov iz šole. V septembru se bo število še povečalo, saj se bodo zaposlili vsi ostali absolventi usmerjenega izobraževanja, ki jim bomo omogočili opravljanje pripravništva.

peči, Fabijan Aleš — Miran — iz JLA; Berisha Ajriz, NK, Juvan Boris, NK, Vočko Dimitrij, gimnazijski maturant — prva zaposlitev; Anželak Anton, NK, Germ Edvard, NK, Perič Božo, NK — iz druge DO; Matajdl Darko, elektrotehnik — ponovna zaposlitev; Golubovič Zlatko, Naraločnik Branko, žerjavovodja — iz TOZD JEKLARNA.

V modelni

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

JEKLARNA — Mihev Darko, talilec, Steharnik Samo, strojni tehnik, Markovič Dušan, talilec, Nuraj Halil, Gostenčnik Jakob, Bricman Stanislav, NK delavci — iz JLA; Bašič Savo, ključavničar — prva zaposlitev; Gorenšek Darko, Lipnik Danilo, metalurški tehnik, Kores Božo, talilec-livar — iz šole; Kolar Milan, Stanta Mirko, NK delavca, Pajkanovič Jovan, ključavničar — iz druge DO.

JEKLIVARNA — Kiselač Erih, mehanska obdelava strojev, Prošt Matjaž, frezalec, Kranjc Andrej, mehanska obdelava strojev, Plešej Branko, topilec, Slavič Drago, mehanska obdelava strojev, Dragonjič Slobodan, NK, Nabernik Martin, NK, Viderman Ivan, NK, Lauk Vladimir, ključavničar, Gros Milan, talilec elektro

VALJARNA — Pušnik Anton, strugar — iz JLA; Jert Samo, Kac Ervin, Čekon Peter, pripravniki — iz šole; Begič Edo, ključavničar, Kolar Damir, strugar — prva zaposlitev; Gorenšek Matej, kmetovalec, Tomis Marjan, valjavec, Tešič Božo — NK delavec — iz druge DO; Medič Milovan, žerjavovodja, Jehart Peter, NK delavec — mirovanje pravic.

KOVAČNICA — Javornik Ivan, Poberžnik Tone, Srebre Ernest, kovač, Krejan Marko, NK delavec — iz JLA; Koren Stanislav, Namestnik Danilo, NK delavec — iz druge DO; Karner Vojko, dipl. inženir metalurgije — iz TOZD KALILNICA.

JEKLOVLEK — Izak Milan, Veber Peter, NK — iz JLA;

KALILNICA — Adam Robert, preoblikovalec kovin — iz šole.

STROJI IN DELI — Šumnik Marko, strugar, Kotnik Anton IV., rezka-

lec — iz JLA; Golirač Martin, NK — mirovanje pravic; Jamnik Jožica, žerjavovodkinja — iz Jeklolarne.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Vrhnjak Srečko, NK — iz JLA; Špalir Branko, strojni tehnik — prva zaposlitev.

PNEVMATičNI STROJI — Čapelnik Vinko, strugar — iz JLA.

ENERGIJA — Lampret Ignac, strojni ključavničar — iz JLA; Kene Jože, ključavničar — iz druge DO.

ETS — Potočnik Roman, elektrotehnik, Popič Drago, elektrotehnik, Oder Jaro, obrat. el., Rožič Slavko, mehanik TK naprav, Kranc Iztok, el. elektroničar — iz JLA; Golob Igor, električar-energetik — pripravniki.

SGV — Sušek Beno, strojni tehnik, Vindiš Jože, rezkalec — iz JLA; Pirnat Stefan, mizar — iz druge DO; Hancman Brislav, oblik. kovin — iz šole; Rožej Albert, ključavničar — iz Pnevmatičnih strojev; Breč Jože, ključavničar — iz Transporta.

TRANSPORT — Kotnik Franc, NK — iz JLA; Ranc Janez, kmetovalec — prva zaposlitev.

KOVINARSTVO — Časl Anton, ključavničar, Planovšek Robert, strugar, Mikek Tomaž, NK, Nerat Matjaž, orodjar — iz JLA; Ermenc Jože, NK — iz druge DO.

ARMATURE — Kranjc Mirko, Rek Jože, preobl. in spajalec kovin, Breznik Milan, oblikovalec kovin — iz JLA; Ternik Anton, strugar — iz druge DO.

PII — Piko Marko, strojni tehnik — iz šole.

RPT — Radivojevič Marjan, inž. strojništva — pripravniki; Merkač Matjaž, strojni tehnik — iz JLA; Osenjak Mirjana, gimn. maturant — iz druge DO; Pirker Mateja, metalurški tehnik — iz šole; Strgar Zlatka, srednja politična — iz KSZ.

KOMERCIALA — Čas Aleš, Janšek Slavko, NK — iz JLA.

DRUŽBENI STANDARD — Martinšek Igor, gimnazijski maturant — prva zaposlitev; Kovač Vera, NK, Serno Andreja, natakarica — iz druge DO.

GOSPODARJENJE — Gradišnik Darinka, ekonomistka — iz šole; Djordjevič Veljko, organizator dela — iz Komerciale.

KSZ — Jerenko Karolina, NK — iz druge DO.

PFS — Kralj Branka, Golob Damjana, ekonomski tehnik — pripravniki.

TSD — Peternel Igor, ključavničar, Petek Milan, mehanik, Jurač Peter, rudar — iz druge DO; Peršak Franc, NK — mirovanje pravic.

MONTER — Čevnik Jože, Jerčič Anton, Vučko Bojan, ključavničar, Nabernik Matjaž, strugar, Kozman Izidor, NK — iz JLA; Jevšnik Miran, NK — prva zaposlitev; Planinšek Jože, Pažek Edvard, Počivalnik Roman, ključavničar, Račnik Jurij, varilec, Šlebnik Alojz, Palavra Ivo, Lukič Jozo, NK — iz druge DO; Ferik Milan, NK — vratar; Kojzek Rudi, Garmuš Franc, Poderžan Angela, Berdnik Bojan, Ramšak Anica, Hranjec Darko, ključavničar — pripravniki; Poderžnik Ferdo, električar, Volič Ilija, Ofak Igor, Nakič Dragan, varilci — iz druge DO; Hölel Marta, saldakontistka, za določen čas — iz druge DO.

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

JEKLARNA — Urnaut Srečko, rezalec — izključen; Ladinek Stanko, ponovčar — starostno upokojen; Gabrovec Anton, pomočnik topilca — dana odpoved; Golubovič Zlatko,

Naraločnik Branko, žerjavovodja — v tozd Jeklolarne.

JEKLIVARNA — Džajić Hasmim, brusilec na rafami, Duraković Hilmiya, Džajić Hilmiya, brusilec, Ulbl Jure, čistilec — samovoljno; Horvat Milan, rezalec, Alin Fasil, brusilec — sporazumno; Kamnik Rudolf, Krevh Jože, ključavničar, Jambrošič Franciška, izdelava mask — starostno upokojeni; Stevič Milan, brusilec, Blagojevič Bogdan, žerjavovodja, Čurin Franc, rezalec, Čurin Drago, brusilec, Marčinković Zeljko, čistilec — izključen; Smrečnik Slavko, pomočnik žarilca — dana odpoved; Jamnik Jožica, žerjavovodkinja — v TOZD Stroji in deli; Kokalj Hermina, brusilka — v TOZD Komerciale.

VALJARNA — Krivograd Franc, transportni delavec — neuspešno poskusno delo; Thač Afrim, transportni delavec — izključen; Barišić Avgustin, menjalec valjev — sporazumno; Poderžnik Ferdo, Vuković Ratko, transportni delavec — dana odpoved; Jert Vojko, pultist — invalidsko upokojen.

KOVAČNICA — Koren Alojz, žerjavovodja — invalidsko upokojen; Kovačević Radoslav, pomočnik kuzilca — samovoljno.

JEKLOVLEK — Božič Maks, žarilec, Kobolt Pavel, ravnalec — invalidsko upokojena, Tadić Milan, žerjavovodja — sporazumno; Hižak Ivan, žerjavovodja — v TOZD Jeklarna.

KALILNICA — Karner Vojko, dipl. inž. metalurgije — v TOZD Komerciale.

STROJI IN DELI — Skrlavnik Ivan, transportni delavec — invalidsko upokojen.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Srebnik Roman, brusilec — umrl.

PNEVMATičNI STROJI — Ravber Žarko, vodja vzdrževanja — dana odpoved; Rožej Albert, ključavničar — v TOZD SGV.

VZMETARNA — Rožer Marija, vrtalka vzmeti — invalidsko upokojena.

ETS — Rapuc Zofija, čistilka — dana odpoved.

SGV — Brašnjic Elvis, pripravniki — sporazumno; Konečnik Franc, orodni kovač — starostno upokojen.

TRANSPORT — Krivec Vlado, avtomehanik — dana odpoved; Strmec Avgust, skupinovodja — invalidsko upokojen; Breč Jože, ključavničar — v TOZD SGV.

KOVINARSTVO — Bergles Franc, strugar, Prisljan Ivan, električar, Sočič Ernest, brusilec — v JLA; Pečovnik Lovrenc, avtomob. klepar — izključen.

ARMATURE — Smovnik Miran — v JLA; Tepej Franc — samovoljno.

KOMERCIALA — Ravber Gordana, ekonomistka-pripravnica, potek del. razmerja za določen čas; Djordjevič Veljko, organizator dela — v Gospodarjenju.

KONTROLA KAKOVOSTI — Oder Uršula, Kovačič Alojzija, analitik — starostno upokojeni; Horvatič Anica, administratorka — invalidsko upokojena.

DRUŽBENI STANDARD — Šnajder Anita, blagajničarka — sporazumno.

MONTER — Knez Igor, ključavničar, Šlebnik Branko, sestavljalce — v JLA; Kancijan Branko — invalidsko upokojen; Tovšak Peter, Vrhnjak Igor, ključavničar, Košak Vlado, Puškarič Tomislav, NK, Dordič Luka, monter, Tubič Seid, ekonomski tehnik — v drugo DO.

Kadrovska služba

ROMAN SREBOTNIK

Dragi Roman!

V ponedeljek v jutranjih urah nas je pretresla vest, da te ni več med nami. Zgodilo se je to, o čemer mlad človek nikoli ne razmišlja, o bolečinah prizadetih svojcev, prijateljev in sodelavcev.

Roman se je rodil 2. februarja 1965, leta očetu Erhardu in materi Marjeti kot tretji otrok v družini. Po osnovni šoli se je najprej zaposlil v Tovarni pohištna na Prevaljah, leta 1983 pa v Železarni Ravne v tozdu Industrijski noži kot brusilec. Po odslu-

ženju kadrovskega roka v JLA se je ponovno vrnil na isto delo med svoje sodelavce. V Železarni Ravne so zaposleni tudi njegov oče, starejši brat in sestra, ki jih poznamo kot vzorne delavce. Po njihovih stopinjah je pričel stopati tudi pokojni Roman, saj se je pričela njegova zrela življenjska doba.

Kljub mladosti se je prizadevalo vključeval v proces dela. Aktivni je bil na področju samoupravljanja in v mladinski organizaciji. Pri svojem delu je bil marljiv, pošten ter priljubljen med sodelavci, zato za takimi ljudmi ostajajo vrzeli, ki jih čas

težko zapolni. Njegovo delovno mesto je ostalo prazno, nemo in z mislijo nanj smo sodelavci stali pred njegovo sliko. Sveže rože so izražale našo bolečino.

Ob slovesu smo prizadeti in nemočni. Romanu se zahvaljujemo za njegov trud in prizadevanje pri vsestranskem napredku našega kolektiva, za tovarštvo in nesebičnost do nas vseh. V imenu vodstva tozda Industrijski noži in vodstva DPO izrekam materi, očetu, bratu, sestri in drugim sorodnikom iskreno sožalje.

KOROŠKI KINEMATOGRAFI V SEPTEBRU IN OKTOBRU

Koroški kinematografi Crna, Zerjav, Mežica, Prevalje, Ravne, Dravograd in Kotlje bodo predvidoma predvajali naslednje filme:

PLAVOLASKA IN PECOS KID — ameriški vestern, 10. do 24. 9.

LETNE IGRE — ameriški, 11. do 21. 9.

SMRTONOSNI BES — hongkonški avanturistični, 11. do 22. 9.

KOLO SREČE — ameriška komedija, 18. do 29. 9.

ZAKLAD AMAZONKE — mehiški avanturistični, 15. do 24. 9.

BLADI JEZDEC — ameriški vestern, 25. 9. do 5. 10.

MORILEV DAN — ameriška kriminalka, 25. 9. do 6. 10.

ZAPELJEVANJE V POLETJU — japonski erotični, 25. 9. do 6. 10.

STVOR — ameriška grozljivka, 25. 9. do 6. 10.

HEIDI — ameriški risani, 27. 9. do 7. 10.

TVEGANI POSEL — ameriška drama, 30. 9. do 9. 10.

BREAK DANCE II — ameriški glasbeni, 2. do 13. 10.

DOVOLJENJE ZA VIKEND — ameriška komedija, 9. do 20. 10.

SEKSUALNE FANTAZIJE — danski erotični, 10. do 20. 10.

OSAMLJENI OBUPANEC — ameriško-italijanski akcijski, 9. do 20. 10.

YENTL — ameriški glasbeni, 10. do 19. 10.

Koroški kinematografi
Prevalje

ZAHVALE

Ob boleči izgubi naše dobre, skrbne mame in babice

Marije Robin iz Šentjanža
priskrba hvala vsem, ki ste kakorkoli pomagali, darovali cvetje in jo pospremili na zadnji poti.

Iskreno se zahvaljujemo za velikodušno pomoč družini Višner — Napotnik, družini Konečnik — Dobrovnik in sosedom.

Iskrena hvala tudi godbi na pihal ZB Šentjanž, pevcem, sodelavcem elektro delavnice Železarne Ravne, govorniku in g. župniku za opravljeni obred.

Zaljubljeni sin Ivan in hči Marija z družinami

Ob nenadomestljivi izgubi drage žene, mame in ome

Ljudmille Potočnik

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so se poklonili njenemu spominu, sočustvovali z nami, darovali cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo tov. Poriju za poslovljni govor.

Zaljubljeni: mož Adalbert in otroci z družinami

Ob boleči izgubi moža, očeta in dedija

Ivana Čekona

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, sočustvovali z nami in denarno pomagali.

Hvala osebju bolnišnice Slovenj Gradec za zdravljenje, nego in lajšanje bolečin, g. župniku za opravljeni obred, govorniku in Pihalnemu orkestru ravnstvih železarjev. Še posebej se zahvaljujemo sosedu Podržavnikovi za nesebično pomoč.

Zaljubljeni: žena Marija, hčerka Vlasta, sin Andrej z ženo, vnukinja Suzana, bratje in sestre ter drugo sorodstvo.

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem tozda Stroji in deli, obdelovalnice 2, za lepa darila in izkazano pozornost.

Vsem želim veliko medsebojnega razumevanja, zdravja in delovnih uspehov. Anton Ogris

Mostovi

ZA ČISTO OKOLJE

Iz časov, ko je bila Meža še vsa onesnažena in svinčeno siva, vlečemo občani s seboj grdo razvado, da mečemo vanjo različne odpadke. Takrat to ni bilo tako opazno, danes pa je.

Ogabno je gledati, ko npr. nekdo po zajčji kolini vrže brez pomisleka drobovino in kožo v vodo. Ni pa toliko korajže, da bi drug drugega na take stvari opominjali. In tudi: pri drugih take reči vidimo, pri sebi ne.

Tako je, da pozivanje na zavest ne pomaga veliko, kazni za onesnaževanje okolja pa ne poznamo. Sploh pa je pri kaznih tako, da mora biti najprej kdo, ki kršilca prijavi, in potem kdo, ki ga kaznuje. A tega pri nas ni.

Je pa hudo, če povzročajo nemarnosti ljudje na odgovornih delovnih mestih. Naj omenim le en primer. Od Integrala na Prevaljah do železarne so bila ob Meži porezana drevesa in grmovje, da se na njih ne bi nabirale plastične vrečke in še kaj. To je bila lepa zamisel, a kaj, ko so potem delavci vse porezano enostavno zmetali v vodo. S tem so povzročili še večjo onesnaženost, saj so veje obvisle ob vodi, več-

ja drevesa pa so povzročila ponekod prave zajezitve.

Ukrepajmo enotno in dosledno, zmenimo se za postopke in jih potem tudi izvajajmo!

Adolf Čepelnik

Izdaja delavski svet Železarne Ravne kot mesečnik v nakladi 6500 izvodov. Uredniški odbor: Jože Gruden, Ivica Klančnik, Marjan Kolar, Franjo Miklavc, Vladimir Novinšek.

Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek.

Telefon: 861 131, int. 304.

Tiska: CGP Večer, Maribor.

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72 in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali: M. Čreslovnik, S. Jaš, H. Merkač, N. Žunec in kadrovska služba.

DEJSTVA O ELEMENTARNI NESREČI TER ODPRAVLJANJU POSLEDIC

V noči s 14. na 15. junij se je razbesnelo neurje z vso razdiralno in uničevalno močjo v občinah Dravograd in Račlje. Ta nesreča je verjetno znana vsakemu, vendar se v širšem krogu nanjo pozablja. Kaj pa ljudje, ki živijo v prizadetih krajih, mar so tudi ti pozabili?

Ali je mogoče pozabiti tako strašen dan, če te še danes, kamor koli se obrneš, razdejanje spominja na to? Ali je mogoče pozabiti, če vidiš, da ni več travnika, da je njiva zasuta s peskom in kamenjem, ki ga ljudje odstranjujejo namesto pridelka ob uničeni cesti z razdrtim asfaltom?

Da so nekoč bili mostovi, to vedo le domačini, ker danes še o temeljih ni sledu. A ti mostovi so vodili do človeških bivališč.

Naj se osredotočim na Trbonje, tu so mi razmere pač poznane, verjetno pa tudi drugod ni drugače. Če ugotavljamo danes po tolikem času, kaj je bilo storjenega in očuvanega v Trbonjah, je nesporna trditev, da samo to, kolikor so bili krajani samo zmožni. Preprosto zato, ker ob takšnem razdejanju z golimi rokami in brez sredstev več storiti tudi ni mogoče.

Torej je za ureditev kraja potrebna pomoč. Brez strojev pač ne bo šlo in seveda: spet so tu denarna sredstva.

Če ne bo izvedena uspešna regulacija potoka Reke, je brez smisla govoriti o cesti in nemogoče je graditi mostove.

Struga Reke pa je tako razdejana, da bo treba vložiti res veliko dela, da bi jo za silo uredili, da bi lahko mislili, tudi na gradnjo mostov, ter drugih komunikacij.

Kaj bodo storili ljudje, ki jim je bil most povezava s cesto, kako se bodo oskrbeli z najnujnejšim, če že sedaj razmišljajo o zimi, če razmišljajo, kako malo je bilo storjenega do sedaj, v idealnem vremenskem obdobju. Vsakemu laiku bi moralo biti jasno, da struga, kakršna je, pomeni sedaj še večjo nevarnost za kraj, saj bo že ob manjšem neurju voda prestopila bregove ter nadaljevala svoje uničevalno delo.

Bliža se jesen in že se lahko vprašaš, koliko in kaj bo še mogoče storiti. Bliža se čas, ko narastejo tudi vode in prav nič čudno ni, če vidiš posebno starejše, zaskrbljene ljudi. Ljudje razmišljajo tudi že o pomladi, ali bodo sejali ali ne, ko bo nevarnost še večja. In sedaj ni v nevarnosti le cesta, most, travnik, njiva, sedaj, ob tako neurejenem stanju, so vprašljiva tudi bivališča ljudi.

Govorimo o solidarnostni pomoči. Zakaj in mar je res solidarnost, povsod in zmeraj tako počasna, da ne pride ob pravem času? Mar morajo ljudje ob tolikšni materialni škodi, prenašati še tolikšen psihološki pritisk in se spraševati: bo pomoč prišla ali ne bo?

Ivan Mlačnik

Ob 40-letnici srednjega šolstva na Ravnah so v študijski knjižnici razstavili dela ravnanskih maturantov

Očenaš

Oče naš kateri si v nebesih
gor ostani
in mi bomo ostali tu na zemlji
ki je včasih prav prikupna
s skrivnostmi New Yorka
s skrivnostmi Pariza
ki odtehtajo skrivnosti Svete Trojice
z malim kanalom vzdolž Sene
z velikim kitajskim zidom
z Morlaixom ki je ime rečice
s Cambraijem kjer so karamele
v Tihim oceanom
z ribnikom v Tuilerijah
s pridnimi fantiči s hudimi pridaniči
z vsemi svojimi čudesi
ki so tu
preprosto tu na zemlji
vsem podarjena
razprše na
sama nad sabo osupla da so takšna čudesa
in si tega ne upajo priznati
kot zalo golo dekle ki se ne upa pokazati
z vsemi svojimi groznimi reči
ki jih je kot smeti
z legionarji
z ječarji
z vladarji tega sveta
z vladarji in njihovimi farji z gospodarji z desetarji
z letnimi časi
z leti
z zalimi dekleti in s starimi praseti
s slamko bede ki gnije
v jeklu težke artilerije.

Ko je življenje ogzlica

Ko je življenje ogrlica
je vsak dan biser
Ko je življenje kletka
je vsak dan solza
Ko je življenje gozd
je vsak dan drevo
Ko je življenje drevo
je vsak dan veja
Ko je življenje veja
je vsak dan list
Ko je življenje morje
je vsak dan val
vsak dan je tožba
pesem je drget
Ko je življenje igra
je vsak dan ena karta
enkrat križ enkrat kara
enkrat pik ki te ne mara
In ko je življenje sreča
sta glavna dobitka
srce in ritka

(Prevod Aleš Berger)

PET MINUT ZA LEPOSLOVJE

Jacques Prevert

Pesmi

Otroci ki se imajo radi

Otroci ki se imajo radi se objemajo stoje
pri vratih noči
vsi ki gredo mimo s prsti kažejo na njih
a otrok ki se imajo radi
za nikogar ni
le njihova senca
v noči drhti
in spravlja v bes ljudi
da se smeji prezirljivo da od zavisti zelenijo
otrok ki se imajo radi za nikogar ni
drugje so dosti dlje od noči
dosti više od dneva
v jarki luči ki jo prva njihova ljubezen seva

Živi pešek

Demoni čudesa
vetrovi oseka
morje se je zdavnaj umaknilo
ti pa
kot alga ki jo veter boža milo
se v peščeni postelji v snu premikaš
demoni čudesa
vetrovi oseka
morje se je zdavnaj umaknilo
a na tvojih polodprtih vekah
mala vala sta ostala
demoni čudesa
vetrovi oseka
mala vala bi me utopiti znala